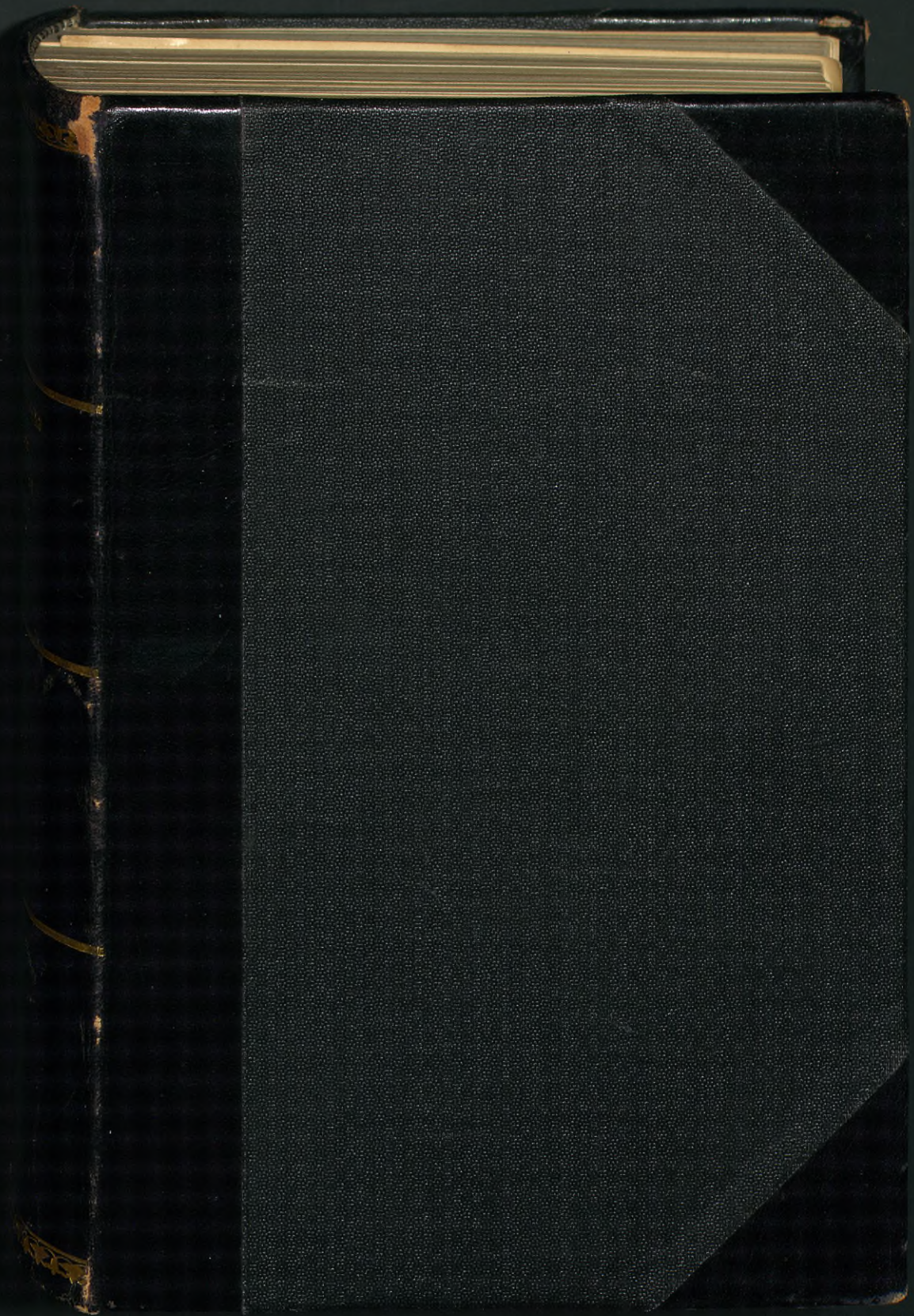

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

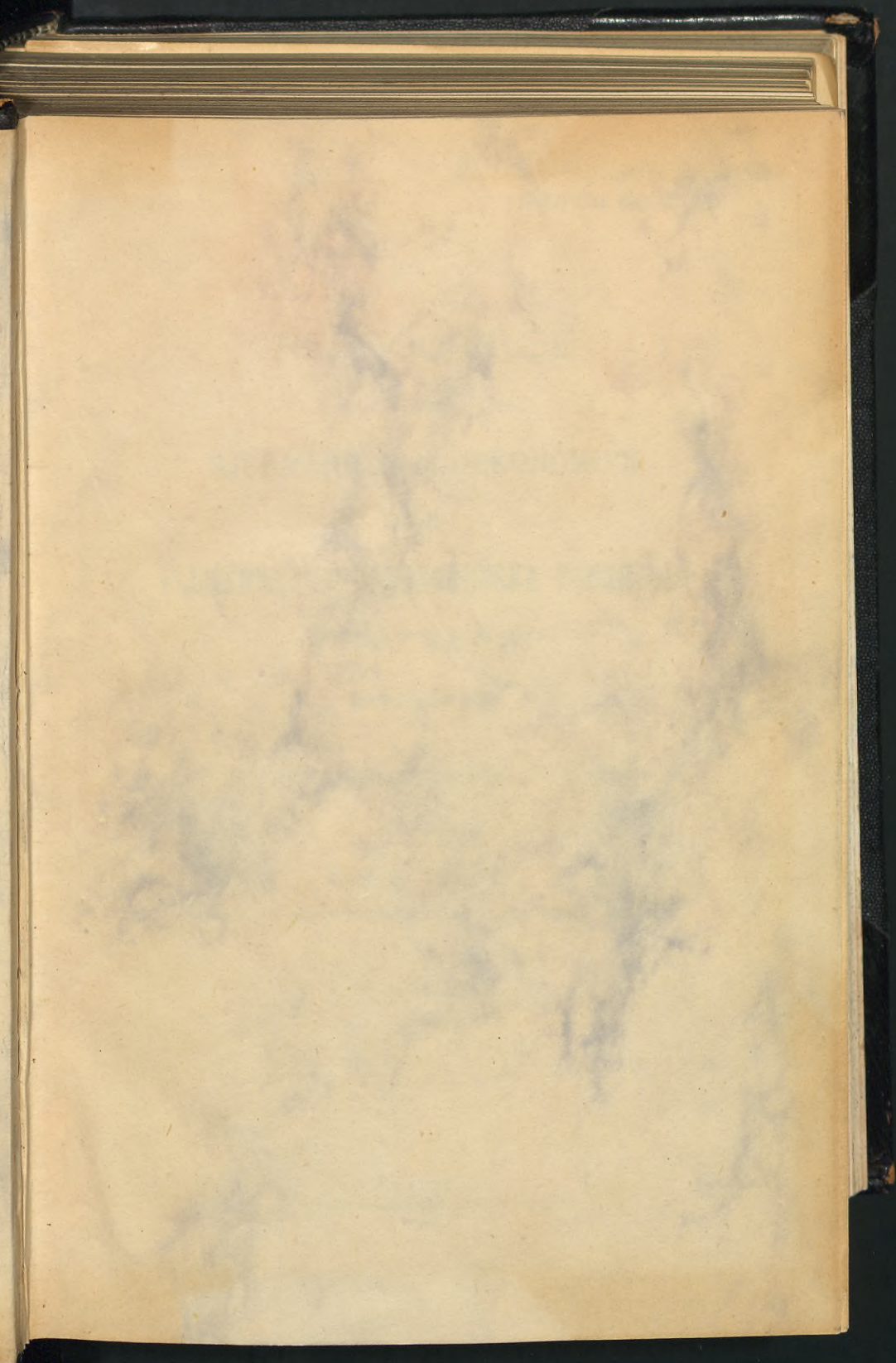

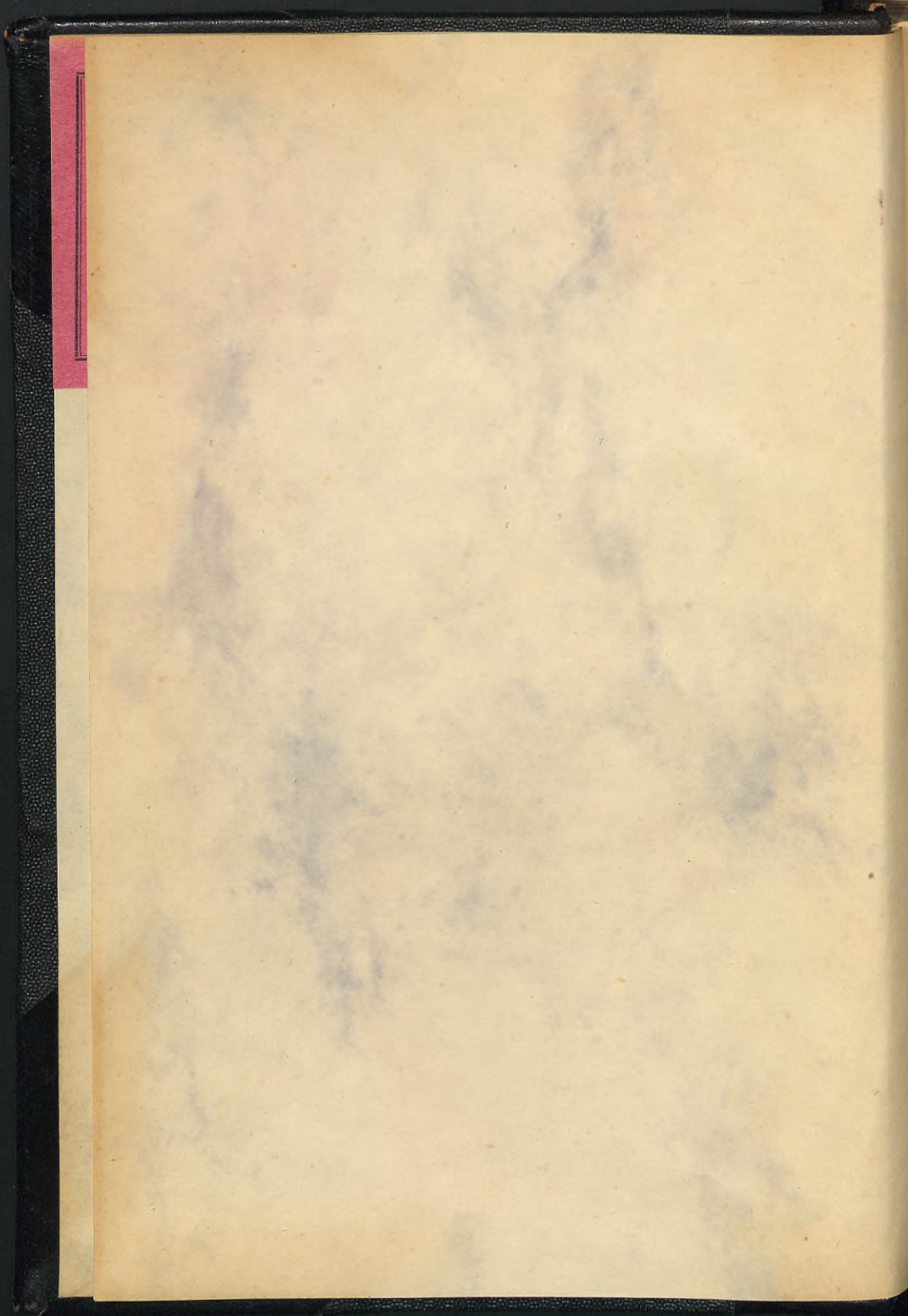
MEDICINSKA
HÖGSKOLANS BIBLIOTEK
GÖTEBORG

Acta

Solberg
Solberg
publ.

[*J. 53. 210.]

ALLM. & SAHLGRENSKA SJUKHUSET
KIR. AVD:s BIBLIOTEK

REDOGÖRELSE

FÖR

SJUKVÅRDEN OCH EKONOMIEN

INOM

ALLMÄNNA OCH SAHLGRENSKA SJUKHUSET

I GÖTEBORG

UNDER ÅR 1911

TILL SJUKHUSDIREKTIONEN AFLÄMNAD

AF

D:R H. KÖSTER.

SJUKHUSETS DIREKTÖR OCH ÖFVERLÄKARE VID DESS MEDIC. AFDELNING.

GÖTEBORG
MEYER & KÖSTERS BOKTRYCKERI
1912.

ALLM. & SÄMLIGT HÄLSÖLSE
FÖR VÄLFRÄMDE

REDOGÖRELSE

STUKYÅRDEN OCH EKONOMIEN

ALLMÄNK OCH SÄMLIGT HÄLSÖLSE

I GÖTEBORG

ÅR 1871

FÖR REDIGERAREN

DR. H. KÖSTER

Styrelse:

- Ordförande: Med. Lic. Manne Bergengren.
 v. „ Handlanden M. Fränckel.
 Kassaförvaltare: „ Edvard Lithander.
 Ledamöter: „ Gustaf Lamm.
 „ A. F. Lybeck.
 Öfverläkaren H. Köster, Sjukhusets direktör.
 Arkitekt R. Steen.
 Öfverläkaren G. Bergendal.
 Med. Lic. Carl Mannheimer.
 Suppleanter: Handlanden F. Berndtson, (för kassaförvaltaren)
 Tandläkaren Hjalmar Carlsson.
 Boktryckeriägaren H. Brusewitz.
 Handlanden Gösta Lindström.
 Sekreterare: Polisdomaren Ivar Berger.

*Läkare:**Medicinska afdelningen:*

- Öfverläkare: H. Köster (utnämnd 1891).
 Andre läkare: L. Schrödl ($1/1-31/12$).
 J. Ljunggren (t. f. $1/10-31/10$).
 Amanuens: Per Rudbäck ($1/1-31/12$).

Kirurgiska afdelningen:

- Öfverläkare: G. Naumann ($1/1-31/3$, utnämnd 1898).
 T. Lundén (t. f. $1/4-30/6$).
 K. Dahlgren ($1/7-31/12$).
 Andre läkare: T. Lundén, ($1/1-31/3$, $1/7-31/12$).
 L. Norrlin (t. f. $1/4-30/6$).
 Amanuenser: L. Norrlin ($1/1-31/3$, $1/7-31/12$).
 Med. Kand. Nyström ($31/3-1/12$).

Läkare å Tuberkulosafd.: John E. Arfwedson (utnämnd 1910).

„ „ Öronafdeln.: Torsten Sellgren (utnämnd 1910).

„ „ Ögonafdeln.: Magnus Sundqvist (utnämnd 1910).

Röntgenläkare: F. von Bergen ($15/9$ — $31/12$).

Prosektor: C. O. Forsselius (utnämnd 1910).

Årsberättelse från Allmänna och Sahlgrenska Sjukhuset i Göteborg, för år 1911.

Under året hafva följande åtgärder vidtagits beträffande sjukhusbyggnaderna ¹⁾ och deras omgivning:

En ligghall med inventarier har uppförts för en kostnad af sammanlagt 6.000.— Kronor.

Ny köksspis har insatts Kronor 2.000.—.

Vänthus har uppförts Kronor 1.000.—.

Plåttaket har ommålats Kronor 2.000.—.

Den beslutade Röntgenafdelningen har under året färdigbyggts, och hafva Herrar Stadsfullmäktige till densamma ytterligare beviljat 5.500.— Kronor.

Diverse målningsarbeten hafva utförts för en kostnad af omkring 8.400.— Kronor.

Djurstallet för det patol. laboratoriet har utvidgats 200.— Kronor.

Järnstaket har uppsatts vid portvaktstugan 1.500.— Kronor.

Diverse ändringar i portvaktstugan hafva utförts Kronor 550.—.

Ett större drändike har utförts Kronor 1.700.—.

Mathållning: ²⁾

Ingen förändring.

Inventarier, utredningspersedlar och instrument:

En ozonapparat 1.000.— Kronor, instrumentförrådet å Kirurg. afdelningen har kompletterats rätt betydligt, en steriliseringsapparat för Kirurg. afdeln. har anskaffats 900.— Kronor.

Ordningsstadgar ²⁾ och bestämmelser för patienters intagning:

Ingen förändring.

Följande förändringar hafva inträffat beträffande den vid sjukhuset anställda personalen: ³⁾

Till föreståndare för Röntgenafdelningen har antagits med. lic. F. von Bergen, som tillträdde befattningen den ¹⁵/₉.

¹⁾ I händelse att nybyggnader och större förändringar blifvit utförda, torde i särskild bilaga en mera omfattande redogörelse lämnas med bifogande af kartor och planritningar.

²⁾ I händelse större ändringar vidtagits beträffande mathållningen eller ordningsstadgarne, torde bifogas tryckta exemplar af den nya spisordningen eller de nya ordningsstadgarne.

³⁾ Beträffande betjäningen lämnas endast summariska uppgifter.

Överläkaren å kir. afd. Dr Naumann, afgick den $\frac{31}{3}$, sedan stadsfullmäktige åt honom beviljat en pension af 5.000.— Kronor och till öfverläkare å nämnda afdelning utnämndes från och med den $\frac{1}{7}$ Professor K. P. Dahlgren.

Till predikant har antagits Pastor Nils Henriksson från $\frac{1}{3}$.

Husmodern Fröken Sofia Örtenblad har på grund af sjuklighet erhållit begärdt afsked från 31 Dec. med af Herrar Stadsfullmäktige beviljad pension, och i hennes ställe har antagits Fröken Terserus.

Följande viktigare åtgärder hafva hos direktionen blifvit föreslagna såsom varande af behofvet påkallade:

En komitté har tillsatts och inkommit med förslag till omorganisation af elevundervisningen, hvilket förslag af Herrar Stadsfullmäktige godkändts. (Se bilaga).

Taxa för användande af Röntgen- och ozonapparaterna har af styrelsen fastställts.

Bilaga.

P. P.

Årligen anordnas tvänne elevkurser å Allmänna och Sahlgrenska Sjukhuset i Göteborg.

Kursen omfattar en tid af 2 år med både praktisk och teoretisk undervisning å Allm. och Sahlgrenska Sjukhuset, Barnsjukhuset och Epidemisjukhuset; 1:sta året som elev, 2:dra året som biträdande sköterska. Första 2 månaderna anses som profmånader.

Alder ej under 21, ej öfver 35 år.

Personliga referenser önskvärda.

Eleven har att vid kursens början erlägga 365.— Kronor eller ställa godkänd borgen enligt fastställt formulär för inbetalandet af afgiften å de bestämda tiderna och åtnjuter härför fri bostad å sjukhuset, kost, tvätt, lyse och undervisning, samt 4:de halfåret en kontant lön af 150.— Kronor. Skulle efter proftidens förlopp elev ej anses böra fortsätta, återbetalas inbetalda medel med afdrag för nämnda tid, beräknad efter 1 Krona per dag.

Ansökan med präst, läkare- och skolbetyg jämte fotografi böra insändas före 1 Mars till kursen som tager sin början 1 Maj, samt före 1 September till kursen begynnande 1 November.

Intill ett antal af 20 elever antagas för hvarje kurs.

Närmare uplysningar meddelar föreståndarinnan

Fröken

Öfriga anmärkningsvärda förhållanden:

Statsbidrag har beviljats till tuberkulosafdelningen.

Bilaga A.

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska Sjukhuset
för år 1911

angående intagna, döda, underhållsdagar, utrymme samt afgifter.

	Antal patienter		Underhållsdagar	Antalsängar	Medeltal vårdade för dag und. året	Högsta antalet vårdade för dag	Medellängd af sjukhusvistelsen	
	intagna	döda						
A. ¹⁾ Lasarettssafdeln. . .	—	—	—	—	—	—	—	
Hela sjukhuset . .	3,901	307	157,660	517	431	477	40,41	
B. ²⁾ Medicinska afd. . .	1,481	159	57,653	186	157	190	38,92	
Kirurgiska „ . .	2,091	100	62,531	204	171	204	29,90	
Afd. för ögonsjukdom.	200	—	4,385	16	12	18	21,92	
„ „ öronsjukdomar	261	11	3,551	16	9	21	13,60	
„ „ tuberkul. sjukd.	273	37	18,330	55	50	55	67,14	
„ „ konvalescenter	565	—	10,891	40	29	40	19,27	
			<u>Sma</u> 157,341					
	Dagafg.							
	Kr. öre							
C. ³⁾ Å enskildt rum .	6	—	30	598	10	5	13	22,43
„ „ „	5	—	61	1,443				
„ half-ensk. rum	4	—	72	1,542	48	20	34	24,39
„ „ „	3	—	233	5,859				
„ „ „	—	—	—	—	459	406	448	30,98
„ allmänt rum .	2	25	481	9,322				
„ „ „	1	—	1,435	34,893				
„ „ „	—	—	—	—				
„ „ „	—	—	—	—				
„ „ „ ingen	—	—	2,867	104,003				
			<u>Sma</u> 157,660					

1) Här meddelas uppgifter från samtliga sjukhus.

Flyttas en patient från lasarettssafdelningen till afdelningen för sinnessjuka eller för veneriskt sjuka eller omvänt, upptages han såsom intagen å hvardera af dessa afdelningar.

I uppgiften intagna för hela sjukhuset må deremot samma patient ej upptagas mer än en gång.

2) Här meddelas uppgifter endast från kliniker och sådana sjukhus, vid hvilka lasarettssafdelningen är uppdelad i särskilda afdelningar.

En patient, som överflyttas från t. ex. den medicinska till kirurgiska afdelningen, upptages här såsom intagen å hvardera af dessa afdelningar.

3) Här upptagas äfven underhållsdagar för friska personer, som åtföljt de sjuka under sjukhusvistelsen.

Bilaga B.

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska Sjukhuset
för år 1911

angående inkomster och utgifter samt personalens storlek och löneförmåner.

Inkomster:	Kronor	öre
	1. Patientafgifter (utdebiterade; därjämte poliklinikafgifter och influten ersättning ¹⁾ af allmänna medel) . . .	104,536
2. Afkastning af donationer (fastigheter eller kapital) . .	23,328	15
3. Anslag ²⁾ af Göteborgs kommun	280,517	16
4. Öfriga inkomster (Tolagsmedel 6,000:—, räntor 571:60)	6,571	60
<i>Summa inkomster</i> ³⁾	414,953	44

¹⁾ I den mån den ej medräknats i utdebiterade patientafgifter. — ²⁾ Endast den del af anslaget, som under året utanordnats. — ³⁾ Som överskott eller brist från det ena året till det andra i denna uppgift ej anføres, behöfva inkomst- och utgiftssummor ej stämma med hvarandra.

Utgifter:	Kronor	öre	Kostnad pr under- hållsdag öre
	1. Aflöningar { (i stat uppt.), vikariatsersättn. Kr. 97,965:17 } Pensioner o. pensionsafgifter „ 5,994:94 }	103,960	11
2. Läkemedel (för inre och yttre behandling) . .	21,750	64	13,79
3. Förbandsartiklar ¹⁾ bandage.	20,837	36	13,21
4. Mineralvatten, vin, is, näringspreparat o. dyl.	7,647	86	4,85
5. Instrument och apparater jämte hith. förbr.-art.	10,486	15	6,65
6. Kläder, sängkläder, andra { Inventarier Kr. 26,314:10 } inventarier, arbetsmaterial { underh. d:o „ 5,237:44 }	31,551	54	20,01
7. Patienters utspisning.	79,440	86	50,38
8. Annat kosthåll	44,138	66	105,05
9. Värme o. lyse jämte { Belysning Kr. 2,293:69 } hithörande förbruk- { Värme „ 25,020:12 } ningsartiklar . . . { Maskinförnödenheter „ 1,804:28 }	29,118	09	18,47
10. Tvätt, renhållning (inre och { Tvätt . . Kr. 7,052:81 } å gård) vatten samt hithö- { Renhålln. „ 12,658:27 }	19,711	08	12,50
11. Förbrukningsartiklar inom ekonomien, ej å andra titlar förda	13,202	92	8,37
12. Fastigheters (inkl. gårds, { Park-Cito Kr. 4,606:15 } parks och vägars) under- { Bilb.fbh. „ 24,632:32 }	29,238	47	11,56
13. Ny-, till- och ombyggnader	33,448	98	—
14. Diverse { Skrif-, tryckkostn., tel. m. m. Kr. 7,833:39 } utgifter: { Vattenförbrukning „ 9,740:37 } { Laboratoriets drift „ 1,996:67 }	19,570	43	—
<i>Summa utgifter</i>	464,103	15	²⁾ 215 243

¹⁾ Här upptages kostnaden för samtliga för sårbehandling använda förbrukningsartiklar. — ²⁾ Här anføres *hela* kostnaden pr underhållsdag, sedan utgifter för ny-, till- och ombyggnader frånräknats. (Kr. 10.000.— afskrifning af inventarier ej i utgifter inberäknade).

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska Sjukhuset för år 1911

angående personalens storlek och löneförmåner.

	Lön		Andra förmåner
	Kronor	öre	
1 Överläkare kr. 4,000:— och . . . } Direktör " 1,500:— }	5,500	—	
1 Överläkare	4,000	—	
3 Andre läkare à kr. 2,500:—	7,500	—	Bostad och fri kost etc.
3 Amanuenser à kr. 2,000:—	6,000	—	D:o
2 Läkare vid specialafdeln. à 1,500	3,000	—	
1 Patologisk anatom.	4,000	—	Har äfven lön å Hälso- vårdsn. stat.
Kommissarien lön . . . kr. 3,600:— } 1:sta ålderstillägg } kr. 400:— }	4,000	—	Bostad.
D:os biträde	1,200	—	
D:os d:o	400	—	Bostad och fri kost etc.
Sekreteraren	600	—	
Predikanten	1,500	—	
Organisten	200	—	
1 Husmoder	1,000	—	D:o
1 Första operationssköterska	600	—	D:o
2 Andra d:o à 450:—	900	—	D:o
1 operationssköterska vid specialafd.	500	—	D:o
1 Instruktionssköterska	600	—	Vakant.
1 Polikliniksköterska	500	—	Bostad och fri kost etc.
13 Afdeln.-sköterskor à kr. 450:— . . .	8,550	—	D:o
17 Undersköterskor . à kr. 300:— . . .	5,100	—	D:o
8 Nattsköterskor à kr. 300:—	2,400	—	D:o
Ålderstillägg: till 3 sköt. à kr. 250:—	750	—	
D:o till 6 d:o à kr. 150:—	900	—	
Vikariatsarvode för operations- och klinisksköterskorna	150	—	
1 Husmoderns biträde	400	—	Bostad och fri kost etc.
1 Hushållerska, lön kr. 750:— } ålderstillägg } kr. 200:— }	950	—	D:o
1 Kokerska	400	—	D:o
2 Ångkokerskor à kr. 400:—	800	—	D:o
9 Köksbiträden à kr. 240:—	2,160	—	D:o
1 Tvättförestånderska	500	—	D:o
1 Strykerska	300	—	D:o
5 Tvättbiträden à kr. 240:—	1,200	—	D:o
23 Städerskor à kr. 216:—	4,968	—	D:o
1 Baderska	300	—	D:o
2 Badbiträden à kr. 240:—	480	—	D:o
2 Sömmerskor à kr. 300:—	600	—	D:o
1 Sifferrevisor	200	—	
1 Förste vaktmästare	1,000	—	Bostad.
4 Andre D:o à kr. 420:—	1,680	—	Bostad och fri kost etc.
1 Obduktionsvaktmästare	700	—	D:o

	Lön		Andra förmåner
	Kronor	öre	
1 Trädgårdsmästare	1,300	—	Bostad.
1 Öfvermaskinist lön kr. 2,000:— ålderstill. kr. 300:—)	2,300	—	D:o
1 Andre d:o	1,500	—	D:o
1 Eldare	1,250	—	D:o
1 D:o	1,350	—	
3 D:o à kr. 600:—	1,800	—	Bostad och fri kost etc.
1 Portvakt	840	—	Bostad.
1 Snickare och reparatör	1,250	—	D:o.

Ekonomisk öfversikt för år 1911.

I. Vårdade sjuke.

	År 1911	År 1910
Kvarliggande från 1910	422	313
Intagne sjuke under 1911	4,335	4,757
	4,757	5,070
	4,757	3,835

Å de olika afdelningarne vårdades följande antal patienter:

	Kvarl. från 1910	Intagna 1911	Sma	År 1910
Å Medicinska afdelningen	204 ¹⁾	1,487	1,691	1,550
„ Kirurgiska	151	2,114	2,265	1,769
„ Tuberkulos-	49	272	322	204
„ Öron-	12	261	273	168
„ Ögon-	6	200	206	144

Såsom friska, förbättrade eller oförbättrade utskrefvos:

	År 1911	År 1910
Å Medicinska afdelningen	1,330	1,176
„ Kirurgiska	1,982	1,526
„ Tuberkulos-	237	120
„ Öron-	255	144
„ Ögon-	196	136

Såsom döde utskrefvos:

	År 1911	År 1910	Döds% 1911	Döds% 1910
Å Medicinska afdelningen	159	170	9,4	10,9
„ Kirurgiska	100	92	4,41	5,13
„ Tuberkulos-	37	35	11,49	17,1
„ Öron-	11	12	4,02	8,33
„ Ögon-		2		1,4
„ Sjukhuset i sin helhet	307	311	6,45	8,1

Kvarliggande till år 1912:

	År 1911	År 1910
Å Medicinska afdelningen	202 ¹⁾	204 ¹⁾
„ Kirurgiska	183	151
„ Tuberkulos-	48	49
„ Öron-	7	12
„ Ögon-	10	6

¹⁾ De å konvalescentafdelningen inberäknade.

II. Underhållsdagarnes antal.

	År 1911	År 1910	Medeltalet vårdade pr dag år 1911	Medeltalet vårdade pr dag år 1910
Å Medicinska afdelningen	57,723	54,063	158	148
„ Kirurgiska „	62,780	57,502	172	157
„ Tuberkulos- „	18,330	13,752	50	45
„ Öron- „	3,551	2,758	9	9
„ Ögon- „	4,385	3,104	12	10
„ Konvalescent- „	10,891	10,976	29	30
„ Sjukhuset i sin helhet	157,660	142,433	431	390

Medeltalet underhållsdagar för hvarje sjuk:

	År 1911	År 1910
Å Medicinska afdelningen	34,13	34,88
„ Kirurgiska „	27,71	32,5
„ Tuberkulos- „	56,92	67,4
„ Öron- „	13,—	16,4
„ Ögon- „	21,23	21,56
„ Konvalescent- „	19,27	20,17
„ Sjukhuset i sin helhet	32,93	37,1

III. Betalningsklasser.

Betalande à 6 Kr.: (enskildt rum från främmande kommun)

	År 1911	Antal underhållsdagar år 1911	År 1910	Antal underhållsdagar år 1910
Å Medicinska afdelningen	10	299	13	285
„ Kirurgiska „	19	294	3	75
„ Öron- „	1	5	—	—

Betalande à 5 Kr.: (ensk. rum från staden)

Å Medicinska afdelningen	16	684	22	581
„ Kirurgiska „	42	733	23	560
„ Öron- „	3	26	—	—

Betalande à 4 Kr.: (halfensk. rum från främmande kommun)

Å Medicinska afdelningen	21	493	29	337
„ Kirurgiska „	42	664	11	348
„ Tuberkulos- „	6	229	5	236
„ Öron- „	7	62	1	13
„ Ögon- „	8	94	—	—

Betalande à 3 Kr.: (halfenskr. rum från staden)

	År 1911	Antal underhållsdagar år 1911	År 1910	Antal underhållsdagar år 1910
Å Medicinska afdelningen	96	2,821	90	2,792
„ Kirurgiska ”	116	2,115	55	1,639
„ Tuberkulos- ”	15	744	9	330
„ Öron- ”	16	131	5	63
„ Ögon- ”	5	48	—	—

Betalande à Kr. 2,25: (allmän sal från främmande kommun)

	År 1911	Antal underhållsdagar år 1911	År 1910	Antal underhållsdagar år 1910
Å Medicinska afdelningen	84	1,594	87	2,671
„ Kirurgiska ”	180	4,093	172	4,646
„ Tuberkulos- ”	26	995	9	205
„ Öron- ”	82	1,170	48	735
„ Ögon- ”	111	1,470	58	657

Betalande à 1 Kr.: (allmän sal från staden)

	År 1911	Antal underhållsdagar år 1911	År 1910	Antal underhållsdagar år 1910
Å Medicinska afdelningen	562	13,543	488	13,397
„ Kirurgiska ”	706	16,959	536	14,851
„ Tuberkulos- ”	65	2,974	41	1,827
„ Öron- ”	74	901	44	372
„ Ögon- ”	28	516	20	358

Fri N:o: (å allmän sal)

	År 1911	Antal underhållsdagar år 1911	År 1910	Antal underhållsdagar år 1910
Å Medicinska afdelningen	1,262	49,180	1,200	45,181
„ Kirurgiska ”	1,213	37,922	1,012	35,456
„ Tuberkulos- ”	220	13,388	153	11,154
„ Öron- ”	95	1,256	73	1,575
„ Ögon- ”	77	2,257	73	2,189

S:ma S:rm år 1911 5,208 patienter med 157,660 underhållsdagar.

451 patienter hafva måst uppföras under olika betalningsklasser, hvarför antalet här är större än under mom. I.

Sängantalet utgör:

	Privatrum	Allmän sal
Å Medicinska afdelningen	12 à 2 sängar	162
„ Kirurgiska ”	10 à 1 säng 8 à 2 sängar	178
„ Tuberkulos- ”		51
„ Öron- ”		16
„ Ögon- ”		16
„ Konvalescent- ”		40

Sedan sjukhuset öppnades i Mars 1782 till 1 Januari 1912 uppgår antalet vårdade till 147,551.

IV. Sjukvårdsafgifter.

	År 1911	År 1911		År 1910
	Privatrum:	Allmän sal:		
Å Medicinska afdelningen	15,649,—	17,129,50	32,778,50	33,845,75
” Kirurgiska ”	14,430,—	26,168,25	40,598,25	34,863,50
” Tuberkulos- ”	3,148,—	5,212,75	8,370,75	4,222,25
” Öron- ”	801,—	3,533,50	4,334,50	2,266,75
” Ögon- ”	520,—	3,823,50	4,343,50	1,736,25

V. Utgifter för den egentliga sjukvården.

	År 1911	År 1910
Summan har utgjort	368,841,70	322,930,08
Egentliga kostnaden för hvarje sjuk pr dag . . .	2,34	2,26
Kostnaden för hvarje sjuk i medeltal	77,74	84,20
Medelkostnaden för hvarje under året upptagen sjuksäng	856,10	828,02
Kostnaden för hvarje sjuk pr dag (Sjukhusets samtliga utgifter efter afdrag af sådana för större nybyggnader eller Kr. 430,654,17 dividerade med antalet underhållsdagar.)	2,73	2,65

VI. Utspisning.

Kostnaden härför har utgjort:

	År 1911	År 1910
För Patienter:		
Å Medicinska afdelningen	28,442,77	25,639,01
” Kirurgiska ” (öron o. ögonafd. inber.)	33,224,22	27,330,24
” Tuberkulos- ”	12,816,02	7,809,01
” Konvalescent- ”	4,957,85	9,545,63
För tjänstepersonalen	40,919,36	38,598,60
” läkarne.	3,219,30	3,006,14

Dagliga medelkostnaden för hvarje patient:

Å Medicinska afdelningen	49,2	47,2
” Kirurgiska ”	46,98	43,08
” Tuberkulos- ”	69,9	56,7
” Konvalescent- ”	45,5	41,—

Af hufvudsakliga proviantartiklar hafva under året levererats:

	För Sjukhuset i sin helhet	
	År 1911	År 1910
Bröd, råg, fint st.	43,435	48,803
” ” groft ”	30,275	27,128
” franskt ”	188,984	121,945
” knäcke- kak.	12,350	11,350
Skorpor st.	401,100	318,625
Fläsk, salt och färskt, späck . . kg.	2,565	1,765
Fläskkotlett ”	1,787	777
Grädde liter	9,811	8,237
Kaffe, brasil, rostadt omalet. . . kg.	495	345
” java ” ” ”	1,690	1,290
Gryn, sago- ”	420	360
” ris- ”	2,735	2,590
” manna- ”	870	910
” hafre- ”	5,100	5,410
Kabeljou ”	845	895
Oxkött, alla slag ”	10,210	11,000
Färkött ”	1,139	1,131
Kalkkött ”	8,558	7,882
Kalkkotlett ”	2,697	1,865
Salt kött s. k. kallskuret ”	1,212	792
Köttben ”	1,301	257
Hvetemjöl ”	2,740	2,600
Rågmjöl ”	4,960	4,620
Mjök, oskummad liter	151,445	127,710
” skummad ”	132,355	126,225
Ost kg.	2,051	1,613
Potatis hlr.	432	414
Potatismjöl kg.	870	700
Russin ”	1,910	1,176
Saltsjöfisk ”	7,947	6,507
Sill ”	1,260	1,710
Smör, bord- ”	6,055	5,307
” mat- ”	1,646	1,791
Socket, mat- ”	6,015	5,983
” raffinad i bitar. ”	2,854	2,584
Svagdricka liter	5,120	7,004
Ärter, gröna kg.	636	1,072
” gula ”	956	450
Ägg st.	235,000	217,700

VII. Medikamentkostnaden.

	År 1911	Dagliga medel- kostnaden år 1911	År 1910	Dagliga medel- kostnaden år 1910
Å Medicinska afdelningen	9,523,90	16,49	7,826,59	14,47
„ Kirurgiska afd. (öron- o. ögonafd. inberäkn.)	8,965,87	14,28	8,764,26	13,81
„ Tuberkulos-afdelningen	2,372,97	12,94	1,943,65	14,13
„ Konvalescent- „	887,90	8,15	708,60	6,46
För Sjukhuset i sin helhet	21,750,64	13,79	19,246,10	13,51

VIII. Förbrukningsartiklar för sjukvården.

	År 1911	Dagliga medel- kostnaden år 1911	År 1910	Dagliga medel- kostnaden år 1910
Å Medic. afd. (inberäkn. Tuberkulos-afdeln.)	8,775,44	10,—	6,704,49	8,48
„ Kirurg. afd. (inberäkn. Öron- och ögonafd.)	30,912,70	43,71	24,206,46	38,15

Under året hafva följande artiklar anskaffats:

	För Sjukhuset i sin helhet	
	År 1911	År 1910
2,888 kg. bomull Kr.	3,362,65	2,687,50
2,260 liter sprit „	2,028,80	2,423,86
3,142 par gummihandskar „	4,061,27	3,076,53
73,015 mtr oappr. förbandsgaz „	14,237,93	13,477,54
9 st. appretterad förbandsgaz „	144,—	—
177 kg. gips „	31,15	52,65
217 ton is (jämte isinlägg) „	1,121,99	1,088,22
709 gross säkerhetsnålar „	614,55	361,70
5,076 kg. soda, kristall „	327,38	228,81
2,200 „ tvättpulver „	550,—	500,—
1,000 „ skurpulver „	250,—	175,—
1,300 „ socker, kross- „	760,50	660,—
50 „ „ druf- „	37,50	18,75
340 „ „ strö- „	205,70	150,68
17 lådor tvål, perfekt. „	391,—	414,—
260 kg. „ aseptin. „	369,45	296,31
5 lådor „ byk- „	74,48	104,88
69 dussin febertermometrar. „	716,25	990,—

För Sjukhuset i sin helhet

	År 1911	År 1910
12,616 fl. mineralvatten Kr.	1,435,81	951,19
390 mtr oljeduk "	779,70	747,—
1,083 but. viner "	1,263,69	996,15
16,670 kg. såpa, glycerin- (för tvätt 7,556 kg. för renhålln. 9,114 kg.) "	5,880,31	5,377,34
526 kg. såpa, grön- "	111,82	274,40

IX.

Beklädnad Kr.	9,011,50	8,602,36
Glas och Porslin "	5,486,90	5,219,81
Instrumenters anskaffning "	8,480,80	3,863,69
D:os underhåll "	2,005,35	1,012,81
Nya inventarier "	5,055,31	3,621,87
Sängkläder "	3,831,78	6,237,45
Underhåll af Röntgenapparater "	2,928,61	809,49

X. Aflöningar.

2 Öfverläkare Kr.	8,000,—	8,000,—
Direktörens arvode "	1,500,—	1,500,—
2:ne andre läkare "	5,000,—	5,000,—
1 Amanuens "	2,500,—	2,083,33
3 Amanuenser "	6,000,—	5,666,67
2:ne läkare vid specialafdelningarne "	3,000,—	2,500,—
1 patologisk anatom "	4,000,—	4,000,—
Röntgenläkaren "	1,444,33	—
Kommissariens lön "	3,600,—	3,200,—
D:os personl. lönetillägg "	400,—	800,—
D:os 2 biträde "	1,600,—	1,533,34
Predikanten "	1,500,—	1,500,—
Sekreteraren "	600,—	600,—
Organisten "	200,—	200,—
Betjäningen, dess skatter och extra hjälp "	58,920,34	53,871,—
Summa Kronor	97,965,17	90,455,01

Sjukhusets utgifter för driften och inkomster år 1911, specificerade under sina särskilda titlar efter kassa-förvaltarens räkenskaper, förhålla sig som följer:

A. <i>Utgifter:</i>		År 1911		År 1910	
<i>Utgifter för den egentliga Sjukvården:</i>					
Utpispning af patienterna . . .	Kr.	79,440	86	65,323	89
” ” tjänstepersonalen ”		40,919	36	38,598	60
” ” läkare	”	3,219	30	3,006	14
Medikamenter	”	21,750	64	19,246	10
Laboratoriet	”	1,996	67	1,197	78
Lyshållning	”	2,293	69	2,351	84
Eldningsämnen	”	25,020	12	22,523	14
Tvätt	”	7,052	81	6,376	26
Renhållning	”	1,601	63	1,663	46
Div. förbrukningsartiklar efter afdrag af 3,000 kr. till kir. kliniken	”	38,688	14	30,910	95
Div. omkostnader	”	6,855	62	5,868	77
Aflöningar	”	97,965	17	90,455	01
Inventarier o. reparation af d:o	”	42,037	69	35,408	14
	Kronor	368,841	70	322,930	08
<i>B. Andra utgifter:</i>					
Förbandsartiklar, kir. kliniken.	Kr.	3,000	—	2,000	—
Pensioner	”	5,994	94	2,398	33
Renhållning	”	11,056	64	10,175	82
Maskinförnödenheter	”	1,804	28	1,261	73
Vattenförbrukning	”	9,740	37	10,125	43
Byggnadsunderhåll	”	24,632	32	17,473	74
Diverse	”	977	77	7,267	84*
Park	”	4,606	15	6,871	62
	Summa Kronor	430,654	17	380,504	59

* Häri ingår assurans för sjukhusbyggnaden Kr. 6,539:59.

Inkomster:

	År 1911		År 1910	
Behållning Kr.	22,825	14	34,209	95
Stadskassans anslag "	280,517	16	252,998	64
Intressekonto "	571	60	678	60
Tolagsmedel "	6,000	—	6,000	—
Donationsafkastning "	23,328	15	23,665	81
Inkomst af betalende sjuke . . . "	99,843	30	81,016	—
Inkomst af Lesseska Fondens medel "	4,963	23	4,693	23
Summa Kronor	437,778	58	403,262	23

*Bokslut den 31 December 1911, för Donationer
till Sahlgrenska och Allm. och Sahlgrenska Sjukhuset.*

	Balans Konto	
	Placering	Fonder
Donationer till Sahlgrenska Sjukhuset		304,176 39
D:o till Allm. o. Sahlgr. Sjukhuset:		
af E. C. Thomeé Kr. 15,000:—		
„ W:m Gibson m. Fru „ 10,000:—		
„ Axel Borgenström 8,112: 39		33,112 39
Albertina Dorotea Jacobsens Donation		29,606 07
Westrings Donation med inbesparade räntemedel		41,635 47
Westrings Bokdonationsfond		1,000 —
J. J. Ekmans o. Fr. Langs Donation		5,000 —
Alrik Lindhs Pensionsfond		5,798 46
Kösterska Understödsfonden för Sjuk- sköterskor		3,855 32
Sahlgr. Sjukhusets hemman i Halland	70,000	—
<i>Värdepappers Konto:</i>		
4 st. Allm. Hypoteksbankens Obligatio- ner à 5,000:— Kr. 20,000:—		
5 akt. i Kampenhofs A.-B. „ 6,000:—		
A.-B. Göteborgs Hypoteks- kassas reverser „ 91,119: 18		
D:os Obligat. à 4 $\frac{1}{2}$ % „ 78,000:—		
D:os „ à 5 % „ 40,000:—		
Göteborgs o. Bohus Läns Landstings Obligationer à 5 % „ 30,000:—		
Helsingborgs Stads Obli- gationer à 4 $\frac{1}{2}$ % „ 10,000:—		
Varbergs Stads Obli- gationer à 4 $\frac{1}{2}$ % „ 5,000:—		
Transport Kr.	70,000	— 424,184 10

	Balans Konto			
	Placering		Fonder	
Transport Kr.	70,000	—	424,184	10
P. P. Ekmans Donation (Inteckn. i Kilanda). . Kr. 1,000:—				
Kapitalräkning (Doktor Lindhs Fond) „ 5,798:46				
Kösterska Understöds- fonden för Sjuksköter- skor: Gbgs och Bohus Läns Landstings Obli- gationer à 5 % „ 3,000:—				
D:o Sparkasseräkning „ 855:32	290,772	96		
Fastigheten vid Östra Hamngatan . .	75,000	—		
<i>Afkastning af Jacobsens Donation:</i> stående till Styrelsens förfogande enl. testamentariska bestämmelser . . .			11,588	86
Kronor	435,772	96	435,772	96

Göteborg den 29 Februari 1912.

Edvard Lithander.

*Öfersikt af Allmänna och Sahlgrenska Sjukhusets
ekonomiska ställning den 31 December 1911.*

	Tillgångar		Skulder	
A.-B. Göteborgs Hypotekskassa Kr.	1,880	82		
Sjukhusbyggnaderna och Tomten ”	2,535,000	—		
Giro Konto ”	3,940	39		
Kassa ” ”	410	22		
Ved och Kol Konto ”	800	—		
Inventarie Konto ”	155,000	—		
Öfverskott å Stadskassans anslag ”			6,231	43
Nybyggnads anslag ”			31,450	—
Kapital Konto ”			2,659,350	—
Kronor	2,697,031	43	2,697,031	43

Göteborg den 29 Februari 1912.

Edvard Lithander.

Bilaga C.

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska Sjukhusets
 Medic. och Kirurg. afdelningar för år 1911
 angående intagna sjukdomsfall äfvensom döda.

	Sjukdom	Medic. afdeln.				Kirurg. afdeln.			
		Intagna		Döda		Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
	<i>I. Bildningsfel och medfödda sjukdomar.</i>								
	Labium leporinum	—	—	—	—	1	1	—	—
	Palatoschisis	—	—	—	—	2	5	—	—
	Phimosis, Paraphimosis	—	—	—	—	5	—	—	—
	Kryptorchismus	—	—	—	—	5	—	—	—
	Luxatio femoris	—	—	—	—	—	1	—	—
	<i>II. Ålderssjukdomar.</i>								
1	Marasmus senilis	1	1	—	—	—	—	—	—
	<i>III. Akuta infektionssjukdomar.</i>								
	Varicellæ	—	—	—	—	1	—	—	—
6	Scarlatina	1	1	—	—	—	—	—	—
	Febricula	4	1	—	—	—	—	—	—
11	Febris typhoides	8	8	—	—	1	—	1	—
	” paratyphoides	—	1	—	—	—	—	—	—
12	Dysenteria	3	—	—	—	—	—	—	—
16	Influenta epidemica	3	—	—	—	—	1	—	—
17	Pertussis	—	2	—	—	—	—	—	—
18	Diphtheria	1	1	—	—	—	—	—	—
	Paralysis postdiphtherica	2	1	—	—	—	—	—	—
20	Erysipelas faciei	7	21	1	1	11	1	1	—
	” extremitatum	4	4	—	1	—	—	—	—
21	Pyæmia, Septichæmia	5	3	—	1	9	5	4	1
	Arthrosis septica	—	1	—	—	—	3	—	2
22	Sepsis puerperalis	—	—	—	—	2	—	—	—
23	Ulcus molle	—	—	—	—	21	33	—	—
24	Gonorrhoea	—	—	—	—	5	—	—	—
	” acuta	5	—	—	—	—	—	—	—

	Sjukdom	Medic. afdeln.				Kirurg. afdeln.			
		Intagna		Döda		Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
	Epididymitis gonorrhoeica	2	—	—	—	7	—	—	—
	Prostatitis	—	—	—	—	1	—	—	—
	Stricture urethræ	1	—	—	—	12	—	—	—
	Bartholinitis	—	—	—	—	—	1	—	—
	Endometritis, Salping., Peritonit.	—	—	—	—	—	32	—	—
	Rheumatismus gonorrhoeic.	3	1	—	—	2	—	—	—
26	Tetanus	—	—	—	—	1	—	1	—
	<i>IV. Kroniska infektions-sjukdomar.</i>								
32	Tuberculosis ¹⁾	55	37	3	4	85	75	4	1
	„ pulmonum	46	22	2	2	11	6	3	1
	„ meningum	2	1	—	1	—	—	—	—
	„ ossium et articulat.	6	2	—	—	30	27	—	—
	„ cutis. Lupus vulgaris	—	—	—	—	3	3	—	—
	„ gland. lymphaticar.	2	5	—	—	22	29	—	—
	„ uro-genitalis	3	3	—	—	14	6	—	—
	„ laryngis	1	—	—	—	—	—	—	—
	„ peritonei	2	5	—	—	1	7	1	—
	„ intestinorum	1	4	1	—	4	3	—	—
	„ miliaris acuta	—	1	—	1	—	—	—	—
	Abscessus tuberculosus	—	—	—	—	7	4	—	—
33	Syphilis acquisita ¹⁾	2	8	—	—	12	11	—	—
	„ cerebri	2	5	—	—	—	—	—	—
	„ intestinalis	—	1	—	1	—	—	—	—
	Periostitis luetica	1	—	—	—	—	—	—	—
	Syphilis hereditaria	—	2	—	—	—	—	—	—
35	Malaria	1	—	—	—	—	—	—	—
	Actinomycosis	—	—	—	—	—	1	—	1
	<i>V. Konstitutionella sjukdomar.</i>								
36	Arthritis vera	1	—	—	—	—	—	—	—
	Scrophulosis	1	3	—	—	—	—	—	—
41	Chlorosis	—	1	—	—	—	—	—	—
	Anæmia	2	37	—	—	—	2	—	—
42	Morbus maculosus Werlhofii	4	—	2	—	—	—	—	—

1) Samtliga fall.

	Sjukdom	Medic. afdeln.				Kirurg. afdeln.			
		Intagna		Döda		Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
	Purpura	2	—	—	—	1	1	—	—
43	Leuchæmia	1	3	1	2	—	1	—	—
44	Anæmia perniciosâ progress. Degeneratio amyloidea . .	2	4	2	3	—	—	—	—
	Acromegalia	—	1	—	—	—	—	—	—
	Lipæmia	1	—	—	—	—	—	—	—
	<i>VI. Kroniska förgiftnings- sjukdomar.</i>								
48	Arsenicismus chron. (Neu- ritis)	—	1	—	—	—	—	—	—
49	Plumbismus chron.	1	—	—	—	—	—	—	—
51	Morphinismus chron.	1	1	—	—	—	—	—	—
	Nicotinismus chron.	2	—	—	—	—	—	—	—
52	Alcoholismus ¹⁾	89	10	1	1	5	—	—	—
	Dipsomania	1	—	—	—	1	—	—	—
	Delirium tremens	28	—	—	—	4	—	—	—
	Epilepsia potatorum	17	1	—	—	—	—	—	—
	Neuritis afoholica	8	1	—	—	—	—	—	—
	Cardiosclerosis.	2	—	—	—	—	—	—	—
	Degeneratio cordis	4	1	—	—	—	—	—	—
	Cirrhosis hepatis	7	2	1	1	—	—	—	—
	Nephritis chron.	9	2	—	—	—	—	—	—
	<i>VII. Sinnessjukdomar.</i>								
54-57	Insania simplex.	1	—	—	—	1	1	—	—
58	Dementia paralytica	1	—	—	—	—	—	—	—
	” præcox	1	—	—	—	—	—	—	—
	Psychosis	5	3	—	—	—	—	—	—
	<i>VIII. Nervsystemets sjuk- domar.</i>								
	Hyperæmia cerebri	1	—	—	—	—	—	—	—
	Pachymeningitis hæmorrh. Hæmorrhagia cerebri . . .	2	1	—	1	—	—	—	—
62	Thrombosis cerebri	1	1	1	—	3	1	—	—
63	Embolia cerebri	24	13	4	2	—	—	—	—
		1	—	1	—	—	—	—	—

¹⁾ Samtliga fall.

	Sjukdom	Medic. afdeln.				Kirurg. afdeln.			
		Intagna		Döda		Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
64	Encephalitis	2	—	—	—	—	—	—	—
	Abscessus cerebri	—	2	—	1	—	—	—	—
65	Meningitis cerebialis acuta	3	4	1	2	—	—	—	—
	Hydrocephalus internus	1	3	1	—	—	—	—	—
	Cephalalgia	1	1	—	—	—	—	—	—
	Vertigo	1	—	—	—	—	—	—	—
	Polioencephalitis superior	—	1	—	1	—	—	—	—
	Ophtalmoplegia externa	1	—	—	—	—	—	—	—
68	Myelitis e compressione	2	—	—	—	—	—	—	—
	Pachymeningitis spinalis	—	1	—	—	—	—	—	—
69	Tabes dorsalis	2	2	2	—	—	—	—	—
70	Sclerosis disseminata	1	1	—	—	—	—	—	—
	Syringomyelia	—	1	—	1	—	—	—	—
74	Neuritis n. ischiadici	1	1	—	—	—	—	—	—
75	Neuralgia n. supraorbitalis	1	—	—	—	—	—	—	—
	” n. trigemini	—	1	—	—	—	—	—	—
	” n. ischiadici	16	4	—	—	1	1	—	—
76	Paralysis n. facialis	1	—	—	—	—	1	—	—
79	Epilepsia	5	9	—	—	6	2	—	—
80	Eclampsia	—	2	—	—	—	—	—	—
83	Chorea	1	10	—	—	—	1	—	—
84	Hysteria	1	19	—	—	—	—	—	—
86	Neurasthenia	30	33	—	—	4	—	—	—
87	Morbus Basedowii	—	9	—	1	—	14	—	—
88	Diabetes mellitus	11	4	3	—	5	2	—	1
	Myxoedema	—	2	—	—	—	—	—	—
	Paralysis agitans	—	1	—	—	—	—	—	—
	Neurosis traumatica	2	—	—	—	—	—	—	—
	Paralysis post poliomyel. ant.	—	—	—	—	1	—	—	—
<i>IX. Ögonsjukdomar.</i>									
97	Conjunctivitis phlyctænulosa	—	—	—	—	1	2	—	—
98	Keratit.	2	—	—	—	—	1	—	—
113	Retinitis pigmentosa	1	—	—	—	—	—	—	—
	” albuminurica	4	3	—	—	—	—	—	—
	Embolia art. centralis retinae	—	1	—	—	—	—	—	—
	Dacryocystitis	2	—	—	—	—	—	—	—

	Sjukdom	Medic. afdeln.				Kirurg. afdeln.				
		Intagna		Döda		Intagna		Döda		
		m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	
	Epistaxis	1	—	—	—	—	—	—	—	
	Empyema sinus frontalis	1	—	—	—	—	—	—	—	
	" antri Highmori	1	1	—	—	—	—	—	—	
	" sinus sphenoidalis	1	—	—	—	—	—	—	—	
158	Laryngo-tracheitis	3	1	—	—	—	—	—	—	
160	Pleuritis exsudativa	31	19	—	—	2	5	—	—	
	" sicca	5	4	—	—	—	—	—	—	
	Empyema	10	3	—	—	15	5	1	—	
	Hydrothorax	6	10	—	—	—	—	—	—	
162	Bronchitis acuta	19	23	—	—	2	—	—	—	
	" chronica	27	24	—	—	2	1	—	—	
	Bronchiectasia	9	2	—	—	—	—	—	—	
164	Oedema pulmonum	—	1	—	—	—	—	—	—	
	Hæmoptysis	5	1	—	—	—	—	—	—	
	Infarctus pulmonum	1	12	—	—	2	—	—	—	
166	Pneumonia acuta	63	23	9	5	9	5	—	—	
	Bronchopneumonia	27	32	1	2	7	4	1	—	
	Pneumonia chr. interstitialis	2	2	1	—	—	—	—	—	
	Abscessus pulmonum	5	1	—	—	1	—	—	—	
169	Emphysema pulmonum	15	9	—	—	—	—	—	—	
170	Asthma bronchiale	4	1	—	—	—	—	—	—	
	<i>XIII. Matsmältningsorganens sjukdomar.</i>									
174	Angina tonsillaris	14	14	—	—	3	1	—	—	
	Pharyngitis	—	1	—	—	—	—	—	—	
	Vegetationes adenoideæ	—	—	—	—	—	1	—	—	
	Phlegmone perioesophageal	—	—	—	—	—	1	—	1	
177	Gastritis acuta	—	1	—	—	—	—	—	—	
	" chronica	3	3	—	—	—	—	—	—	
178	Ulcus ventriculi	23	60	2	1	} 20	25	1	1	
	" duodeni	1	2	—	—					
	Hæmatemesis	8	16	—	—	—	—	—	—	
180	Cardialgia	2	2	—	—	—	—	—	—	
	Cardiospasmus	2	1	—	—	—	—	—	—	
	Atonia ventriculi	1	3	—	—	—	—	—	—	
	Dyspepsia	3	14	—	—	—	—	—	—	

	Sjukdom	Medic. afdeln.				Kirurg. afdeln.			
		Intagna		Döda		Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
	Gastroptosis	—	1	—	—	—	—	—	—
179	Dilatatio ventriculi	—	—	—	—	1	—	—	—
	Cat. gastro-intestinalis chr.	—	4	—	—	—	—	—	—
181	Enterocolitis acuta	16	10	—	—	4	9	—	1
	” chronica	10	10	—	—	2	1	—	—
	” ulcerativa	1	2	—	—	—	—	—	—
182	Appendicitis	2	5	—	1	130	105	4	1
183	Obstipatio	4	2	—	—	3	3	—	—
	Colica	2	2	—	—	—	—	—	—
	Diverticulum duodeni	—	1	—	—	—	—	—	—
184	Ileus, Volvulus, Invaginatio	—	1	—	—	7	11	1	2
	Stenosis intestinalis	—	2	—	—	—	—	—	—
	Hæmorrhagia intestinalis	1	—	—	—	—	—	—	—
185	Hernia non incarcerata	4	—	—	—	101	27	—	—
	” incarcerata	1	—	—	—	14	14	1	3
186	Fistula intestinalis. Anus	—	—	—	—	2	—	—	—
	præternaturalis	—	—	—	—	17	1	—	—
188	Periproctitis et Fistula ani	—	—	—	—	2	1	—	—
189	Prolapsus ani vel recti	—	—	—	—	—	—	—	—
	Incontinentia alvi	1	—	—	—	—	—	—	—
	Fissura et contractura ani	—	—	—	—	3	4	—	—
192	Helminthiasis	7	15	—	—	3	2	—	—
193	Peritonitis	3	3	—	—	8	6	—	—
	Ascites	8	19	—	—	—	—	—	—
	Abscessus intraperitonealis	—	—	—	—	3	1	—	—
194	Icterus catarrhalis	3	5	—	—	1	1	—	—
195	Cholelithiasis	5	15	—	—	} 3	27	—	—
	Cholecystitis	2	1	—	—			—	—
	Lithiasis duct. choledochi	—	—	—	—	—	1	—	—
196	Abscessus hepatis	1	—	—	—	2	—	—	—
197	Cirrhosis hepatis	5	10	—	—	1	—	—	—
	Pancreatitis ^{ms} acuta	—	—	—	—	—	1	—	1
<i>XIV. Urinorganens och manliga könsorganens sjukdomar.</i>									
199	Nephritis acuta	20	20	—	—	2	4	—	—
	” chronica	72	52	5	10	21	15	1	2

	Sjukdom	Medic. afdeln.				Kirurg. afdeln.				
		Intagna		Döda		Intagna		Döda		
		m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	
	Pyelitis	—	8	—	—	—	—	—	—	
	Pyelonephritis	1	3	—	—	8	17	2	1	
	Pyonephrosis	—	1	—	1	—	—	—	—	
	Hydronephrosis	1	2	—	—	1	—	—	—	
201	Lithiasis renalis	3	7	—	—	2	2	—	—	
202	Ren mobilis	—	2	—	—	2	5	—	—	
	Infarctus renum	—	2	—	—	—	—	—	—	
	Hæmaturia	2	—	—	—	6	2	—	—	
	Uræmia	8	5	—	—	—	—	—	—	
	Albuminuria	4	8	—	—	—	—	—	—	
203	Cystitis acuta	9	9	—	—	5	3	—	—	
	” chronica	7	7	—	—	14	6	—	—	
204	Lithiasis vesicalis	—	—	—	—	4	—	—	—	
207	Hypertrophia prostatae	3	—	—	—	39	—	—	—	
	Lithiasis prostatae	—	—	—	—	2	—	—	—	
211	Retentio urinæ	—	—	—	—	25	—	—	—	
217	Hydro-, Hæmato-, Sperma- to-, Pyocele	—	—	—	—	21	—	—	—	
	Funiculitis	1	—	—	—	—	—	—	—	
	Varicocele	—	—	—	—	15	—	—	—	
	Epididymitis	—	—	—	—	10	—	—	—	
	Abscessus periurethralis	—	1	—	—	—	—	—	—	
	Morbus Addisonii	—	1	—	1	—	—	—	—	
	<i>XV. Kvinliga köns- organens sjukdomar.</i>									
222	Metritis. Endometritis	—	2	—	—	—	3	—	—	
223	Prolapsus uteri	—	1	—	—	—	2	—	—	
226 227	Parametritis Pelveoperitonit	—	2	—	—	—	14	—	—	
229	Abortus	—	2	—	—	—	7	—	—	
233	Graviditas extrauterina	—	—	—	—	—	4	—	—	
	Salpingo-oophoritis	—	3	—	—	—	5	—	—	
	Dysmenorrhœa	—	—	—	—	—	1	—	—	
	Metrorrhagia	—	—	—	—	—	9	—	—	
	Leucoplasia vulvæ	—	—	—	—	—	1	—	—	
	Hydrocele lig. rotundi	—	—	—	—	—	1	—	—	
	Bartholinitis	—	1	—	—	—	—	—	—	
	Mastitis	—	1	—	—	—	12	—	—	

Sjukdom	Medic. afdeln.				Kirurg. afdeln.				
	Intagna		Döda		Intagna		Döda		
	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	
<i>XVI. Rörelseorganens och bensystemets sjukdomar.</i>									
239	Myitis acuta	16	10	—	—	2	2	—	—
	” chronica	1	3	—	—	—	—	—	—
	Polymyositis	2	—	—	—	—	—	—	—
240	Tendovaginitis	—	—	—	—	8	7	—	—
241	Bursitis	—	1	—	—	14	14	—	—
242	Hallux valgus	—	—	—	—	1	1	—	—
	Coxa vara	—	—	—	—	1	—	—	—
	Pes varus	—	—	—	—	—	1	—	—
	” planus	—	1	—	—	—	2	—	—
243	Synovitis. Arthroitid	—	4	—	—	10	8	—	—
	Hydarthrosis genus.	3	—	—	—	—	—	—	—
244	Rheumatismus artic. acutus	60	49	—	—	2	1	—	—
	” ” chron.	9	12	—	—	1	—	—	—
245	Arthritis deformans.	—	1	—	—	2	2	—	—
	Malum coxæ senile	1	1	—	—	—	—	—	—
246	Anchylosis columnæ vertebr.	2	—	—	—	—	—	—	—
	Anchylosis	—	—	—	—	2	2	—	—
248	Corpus mobile in articulo.	—	—	—	—	1	—	—	—
249	Osteomyelitis femoris.	1	—	—	—	—	—	—	—
	Periostitis	3	1	—	—	31	9	3	1
	Spondylitis traumatica	1	—	—	—	—	—	—	—
250	Necrosis	—	—	—	—	2	—	—	—
	Ganglion	—	—	—	—	1	2	—	—
<i>XVII. Hudsjukdomar och sjukdomar i bindväfven.</i>									
252	Erythema	1	2	—	—	—	—	—	—
	” multiforme	3	—	—	—	—	—	—	—
	” nodosum	—	10	—	—	—	—	—	—
253	Urticaria	1	—	—	—	—	—	—	—
254	Herpes zoster	—	2	—	—	—	—	—	—
255	Psoriasis	—	1	—	—	—	—	—	—
257	Eczema	2	2	—	—	6	2	—	—
260	Sycosis	—	—	—	—	1	—	—	—

	Sjukdom	Medic. afdeln.				Kirurg. afdeln.				
		Intagna		Döda		Intagna		Döda		
		m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	
268	Phlegmone, Abscessus	5	3	—	—	46	24	3	—	
	Vulnus infectum	—	—	—	—	5	—	—	—	
269	Furunculus	1	—	—	—	2	2	—	—	
270	Carbunculus	1	—	—	—	6	1	—	—	
271	Ulcus	2	1	—	—	19	25	—	—	
	Gangræna	—	—	—	—	10	2	—	—	
	Pruritus senilis	1	—	—	—	—	—	—	—	
	Oedema chron. extremitatum	—	1	—	—	—	—	—	—	
	Cellulitis	—	2	—	—	—	—	—	—	
	Unguis incarnatus	—	—	—	—	6	3	—	—	
	Clavus	—	—	—	—	—	1	—	—	
	Hidradenitis	—	—	—	—	1	—	—	—	
	Defectus cutis	—	—	—	—	—	1	—	—	
	XVII. <i>Svulster.</i>									
274	Adenoma	—	—	—	—	—	7	—	—	
275	Angioma	—	—	—	—	1	1	—	—	
276	Cancer ¹⁾	21	17	10	12	42	40	7	6	
	” labii	—	—	—	—	2	—	—	—	
	” linguæ	—	—	—	—	1	—	—	—	
	” maxillæ	—	—	—	—	1	—	—	—	
	” pharyngis	—	—	—	—	—	1	—	—	
	” pleuræ	3	2	—	—	—	—	—	—	
	” pulmonum	2	—	1	—	—	1	—	1	
	” oesophagi	3	—	2	—	—	—	—	—	
	” ventriculi	12	9	5	8	20	5	4	1	
	” coli	1	3	—	—	3	5	—	1	
	” recti	—	—	—	—	8	3	—	2	
	” peritonei	—	2	—	—	—	—	—	—	
	” hepatis	4	2	1	—	—	—	—	—	
	” vesicæ felleæ	—	2	—	—	—	—	3	1	
	” pancreatis	1	—	—	—	—	—	—	—	
	Hypernephroma	—	1	—	—	—	—	—	—	
	Cancer genital. virilium	2	—	1	—	6	—	3	—	
	” ” feminarum	—	2	—	1	—	12	—	—	
	” mammæ	—	2	—	3	—	10	—	—	
	” cutis	—	—	—	—	1	1	—	—	
278	Kystoma ovarii	—	1	—	—	—	3	—	—	

1) Samtliga fall.

	Sjukdom	Medic. afdeln.				Kirurg. afdeln.			
		Intagna		Döda		Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
	Granuloma	—	—	—	—	1	—	—	—
	Lipoma	1	1	—	—	2	3	—	—
	Lymphoma	—	—	—	—	—	1	—	—
284	Polypus ventriculi	1	—	—	—	—	—	—	—
	Myoma uteri	—	—	—	—	—	11	—	—
	Osteoma	—	—	—	—	2	—	—	—
289	Sarcoma	—	—	—	—	4	6	2	2
	” gland. thyreoideæ	—	1	—	1	—	—	—	—
	” mediastinale	—	1	—	—	—	—	—	—
	” intestinale	—	1	—	—	—	—	—	—
	” uteri	—	—	—	1	—	—	—	—
	” coxæ	—	1	—	—	—	—	—	—
290	Struma	—	—	—	—	1	3	—	—
292	Tumor cerebri	6	5	2	—	2	1	1	—
	” hepatis	1	—	—	—	—	—	—	—
	” renis	—	1	—	—	—	1	—	—
	Papilloma	—	—	—	—	1	—	—	—
	Cysta	—	—	—	—	—	5	—	—
	Polypus uteri	—	—	—	—	—	4	—	—
	Dermoidcysta	—	—	—	—	—	2	—	—
	Atheroma	—	—	—	—	2	1	—	—
	Tumor malignus mandibulæ	—	—	—	—	1	—	—	—

Bilaga F.

**Uppgift från Allm. och Sahlgrenska Sjukhusets
Medic. afdeln. för år 1911**
angående de för nedanstående veneriska sjukdomar
intagna, med hänsyn till den landsdel, inom
hvilken smittan ådragits.

Län	Syfilis recens		Gonorrhöa acuta		Ulcus molle	
	ej prost. kv. män	prost. kv.	ej prost. kv. män	prost. kv.	ej prost. kv. män	prost. kv.
Göteborgs stad	1	—	3	—	—	—
Gbgs och Bohus län, stad . . .	1	2	—	—	—	—
Andra länder	—	—	1	—	—	—

Bilaga G.

**Ålder, kön, civilstånd samt sättet för smittans
öfverförande.**

Sjuk- dom	Summa	Den smittades										Smittan har öf- verförts på annat sätt än genom könsunionen				
		civil- stånd	ålder													
			ogift	gift	under 10 år	10-15 år	15-20 år	20-25 år	25-30 år	30-40 år	40-50 år		50-60 år	öfver 60 år	okänd	
Syfilis recens	män . .	2	2	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
	ej prost. kvinnor	2	2	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Gonorrhöa acuta	män . .	4	3	1	—	—	2	—	1	1	—	—	—	—	—	—

Bilaga H.

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska Sjukhusets
Medic. afdeln. för år 1911 angående för skador
och förgiftningar intagna, med hänsyn till
skadans natur och påföljd.

Skadans natur	Intagna		Skadans påföljd		
	män	kvinnor	döden	kvästriden- de men	öfver- skende
Benbrott, enkelt (fractura simplex) ¹	4	1	—	1	4
Hjärnskakning (commotio cerebri)	—	1	—	—	1
Asphyxia e submersione	1	1	—	—	2
Contusio	—	1	—	—	1
Strangulatio	2	—	—	—	2
Förgiftning med sublimat	1	2	1	—	2
” ” strophantus	1	—	—	—	1
” ” saltsyra	1	1	—	1	1
” ” kolos	6	1	—	—	7
” ” alkohol	4	—	1	—	4
Summa	20	8	1	2	25

¹ Brott å hjärnskålens botten upptages ej här.

Bilaga I.

**Uppgift från Allm. och Sahlgrenska Sjukhusets
Medic. afdeln. för år 1911 angående för skador
och förgifningar intagna, med hänsyn till
skadans tillkomstsätt.**

Skadans tillkomstsätt	Intagna		Skadans påföljd	
	män	kvinnor	döden	Överlevande
<i>A. Olycksfall i yrkesarbete.</i>				
Genom fall vid byggnadsarbete	—	1	—	1
Vid körning	1	—	—	1
Genom förgiftning med kolos	3	1	—	4
Vid sjöfarten	5	—	—	5
<i>B. Olycksfall utom yrkesarbete.</i>				
Vid hushållsgöromål	—	2	—	2
Under rusets inflytande	5	—	—	5
I följd af sjukdom (epilepsi, svimning m. m.)	1	—	—	1
Misstag vid intagning af medicin	1	1	—	2
<i>C. Självmordsförsök.</i>				
Med hängning	2	—	—	2
„ dränkning	—	1	—	1
„ förgiftning med saltsyra	1	1	—	1
„ „ „ sublimat.	1	1	1	1
Summa	20	8	1	25

Öfversikt af
Hufvuddödsorsakerna
å Medicinska afdelningen.

A. Patienter, döde inom 3 dagar efter inkomsten.

	män	kv.
Erycipelas faciei 1)	1	—
Septichæmia 2)	—	1
Anæmia pernicioso 3)	1	—
Meningitis acuta 4)	1	1
Thrombosis cerebri 5)	1	1
Hydrocephalus internus 6)	1	—
Syringomyelia	—	1
Degeneratio cordis 7)	1	1
Vit. org. cordis 8)	—	6
Cardiosclerosis 9)	—	1
Pneumonia acuta 10)	6	1
Nephritis chronica 11)	1	1
Pyonephrosis 12)	—	1
Cancer ventriculi 13)	1	—
Sarcoma glandulæ thyreoideæ 14)	—	1
Hydrargyrismus acutus 15)	—	1
Summa	14	17

B. Öfriga patienter.

a) Obotliga sjukdomar.

Tuberculosis pulmonum 16)	2	2
Meningitis tuberculosa 17)	—	1
Tuberculosis intestinalis 18)	1	—
” miliaris 19)	—	1
Leuchæmia 20)	1	2
Morbus Addisonii 21)	—	1
Cancer pulmonum 22)	1	—
” oesophagi 23)	2	—

	män	kv.
Cancer ventriculi 24)	4	8
Angiocarcinoma hepatis 25)	1	—
Cancer prostatae 26)	1	—
„ uteri 27)	—	1
„ mammae 28)	—	3
Sarcoma uteri 29)	—	1
Tumor cerebri 30)	2	—
	Summa	15
b) Öfriga sjukdomar.		20
Erysipelas faciei 31)	—	1
„ extremitatum 32)	—	1
Syphilis intestinalis 33)	—	1
Anæmia perniciosa 34)	1	3
Morbus maculosus Werlhofii 35)	2	—
Meningitis acuta 36)	—	1
Thrombosis cerebri 37)	4	2
Pachymeningitis hæmorrhagica	—	1
Hæmorrhagia cerebri	1	—
Embolia cerebri 38)	1	—
Abscessus cerebri 39)	—	1
Polioencephalitis superior	—	1
Tabes dorsalis 40)	2	—
Diabetes mellitus 41)	3	—
Morbus Basedowii 42)	—	1
Pericarditis 43)	1	2
Synechia pericardi 44)	1	—
Endocarditis acuta 45)	—	1
Vit. org. cordis 46)	7	12
Degeneratio cordis 47)	—	4
Cardiosclerosis 48)	5	2
Embolia art. pulmonalis 49)	—	1
Pneumonia acuta 50)	3	4
Bronchopneumonia 51)	1	2
Pneumonia chronica 52)	1	—
Ulcus ventriculi 53)	2	1
Appendicitis acuta 54)	—	1
Cirrhosis hepatis 55)	1	1
Nephritis chronica 56)	4	9
	Summa	40
		53

- 1) 1 fall: Erysipelas faciei + Thrombophlebitis septica venæ jugularis
int. + Embolia sept. rami art. pulmon. c. abscessu pulm.
- 2) 1 " Septico-pyæmia + Thrombophlebitis + Meningitis acuta inci-
piens + Nephritis chron. parench. c. exacerbatione et
interstit. sec.
- 3) 1 " Anæmia pernicioſa + Nephritis chron. interstitialis.
- 4) 1 " Meningitis purulenta post otit. med.
1 " " acuta (streptococc.) + Bronchitis chron. + Bron-
chiectasæ.
- 5) 1 " Thrombosis cerebri + Bronchopneumoniæ.
1 " " art. basilaris c. emollitione pontis + Pneumonia
acuta.
- 6) 1 " Hydrocephalus internus + Bronchitis acuta + Enteritis acuta.
- 7) 1 " Degeneratio cordis + Bronchitis diffusa + Nephritis acuta levis.
1 " Myocarditis chron. fibrosa + Nephritis chron. + Cholelithia-
sis + Bronchitis chron.
- 8) 3 " Vit. org. cordis (Insuffic. et stenosis ostii mitralis) + (1 fall
Cirrhosis hepatis, 1 fall Hydrothorax, 1 fall
1 " " " " Synechia pericardii + Hydrothorax + Ascites).
1 " " " " (Stenosis ostii mitralis) + Cancer ventriculi
c. metastas. hepatis + Bronchopneumonia.
1 " " " " (Stenosis et insuffic. valv. mitralis + Insuffic.
valv. aortæ) + Infarctus pulmon. + Nephri-
tis chron. interstit.
1 " " " " (Insuffic. et stenosis ostii mitralis, aortæ et
tricuspidalis) + Ascites + Hydrothorax + Phlegmone
reg. abdominalis suprapubica.
- 9) 1 " Cardiosclerosis + Cancer vesicæ felleæ c. metastas. peritonei
et hepatis + Ascites + Hydrothorax.
- 10) 2 " Pneumonia acuta + Delirium tremens + (1 fall Cirrhosis
hepatis + Nephritis chron. interstit. c. exa-
cerbatione acuta).
1 " " " + Vit. org. cordis (Stenosis et insuffic. valv.
mitralis).
1 " " " + Nephritis acuta.
1 " " " + Cholelithiasis.
1 " " " + Cirrhosis hepatis.
- 11) 1 " Nephritis chron. c. exacerbat. acuta + Pneumonia acuta.
1 " " " + Pneumonia chron. c. exacerbatione acuta.
- 12) 1 " Pyonephrosis sin. + Hydronephrosis dext. + Cystitis chron.
+ Thrombosis art. femoralis + Emboliæ rami art. pul-
mon. sin.
- 13) 1 " Ulcus ventriculi cancerosum c. metastas. gland. lymphat. +
Bronchopneumoniæ dext. + Pleuritis fibrinopurulenta dext.
- 14) 1 " Sarcoma gland. thyreoideæ c. metastas. intestini et ventriculi
et gland. lymphat. + Bronchopneumonia bilateralis.
- 15) 1 " Hydrargyrismus acutus + Pneumonia acuta.
- 16) 1 " Tuberculosis pulm. + Pleuritis exsudativa sin.
1 " " " et intestinal. et peritonei + Nephritis chron.
amyloidea + Degen. amyloidea lienis et
intestinal.
1 " " " + Hypoplasia aortæ.
1 " " " + Meningitis tuberculosa.
- 17) 1 " Meningitis tuberculosa + Tuberculosis pulm. et lienis.

- 18) 1 fall: Tuberculosis intestinalis c. perforatione + Tuberculosis peritonei.
- 19) 1 „ Tuberculosis miliaris + Pleuritis exsudativa + Peritonitis tuberculosa.
- 20) 1 „ Leuchæmia lymphatica + Bronchopneumonia bilateralis.
- 21) 1 „ Morbus Addisonii + Tuberculosis intestinalis et gland. lymphatic. mesenterii et gland. suprarenal. + Gastritis chron.
- 22) 1 „ Cancer pulmon. et pleuræ dext. + Cancer pulmon. sin.
- 23) 1 „ „ oesophagi c. perforatione ad tracheam + Bronchopneumonia sin. + Abscessus miliaris pulm. dext.
- 1 „ „ oesophagi c. metastas, ventriculi, hepatis et pancreatis + Bronchitis chron. c. Bronchiectasiæ + Icterus chron. + Hæmorrhagia abdominis post laparocenteses.
- 24) 1 „ „ cardiæ + Emphysema pulmonum.
- 1 „ Ulcus ventriculi carcinomatosum c. perforatione ad peritoneum recent., + Bronchopneumonia + Peritonitis diffusa + Cardiosclerosis.
- 4 „ Cancer ventriculi et hepatis + (1 fall Cancer gland. lymphat. + Cholelithiasis + Thrombosis venæ cavæ inf. et venæ pulmon. et venæ hepatis, 1 fall Cancer peritonei + Bronchopneumoniæ, 1 fall Bronchopneumoniæ).
- 1 „ „ „ exulcerans + Bronchopneumoniæ.
- 1 „ „ „ multiplex (III) + Tumor mediastini sup. + Cancer lienis et gland. lymphatic. abdominis.
- 1 „ „ „ c. perforatione ad peritoneum et peritonitis fibrinopurulenta.
- 1 „ „ „ + Thrombosis venæ femoralis.
- 1 „ Ulcus ventriculi cancerosum (Ventriculus bisaccatus) + Hæmorrhagia ventriculi + Ulcus ventriculi simplex + Cholelithiasis + Cancer sec. vesicæ felleæ + Nephritis chron. interstit.
- 25) 1 „ Angiocarcinoma hepatis et sterni.
- 26) 1 „ Cancer prostatæ c. metastas. gland. lymphat. et cerebri + Hydronephrosis dext.
- 27) 1 „ „ uteri exstirp. c. recidiv. vaginæ et vesicæ urinariæ + Nephritis chron. amyloidea + Cysta apoplectica cerebri.
- 28) 2 „ „ mammæ et pleuræ + (1 fall Bronchopneumoniæ, 1 fall Vit. org. cordis (Stenosis ostii mitralis) + Hepar lobatum luetic. + Tumor suprarenalis sin. (Hypernephroma) + Bronchopneumonia).
- 1 „ „ mammæ c. metastas. pulmon. et vertebræ 6 dorsal. et femoris sin.
- 29) 1 „ Sarcoma uteri c. metastas. colli, cerebri, cordis et gland. suprarenalis.
- 30) 1 „ Glioma lobi parietalis sin. + Pneumonia acuta + Bronchitis chron. c. Bronchiectasiæ.
- 1 „ Gumma cerebri corporis callosi + Bronchopneumonia + Aneurysma aortæ parvum.
- 31) 1 „ Erysipelas faciei ambulans + Bronchopneumonia.
- 32) 1 „ „ gangrænosum extremitatum + Cirrhosis hepatis + Bronchitis diffusa.
- 33) 1 „ Syphilis intestinalis et hepatis et pulmonum (?) + Nephritis chron. amyloidea + Degeneratio amyloidea lienis.

- 34) 2 fall: Anæmia perniciosa progressiva + Nephritis chron. interstit.
+ (1 fall Cirrhosis hepatis).
- 1 „ Anæmia perniciosa progressiva + Lymphoma + Polypus
ventriculi.
- 1 „ Anæmia perniciosa progressiva + Abscessus miliaris pulmon.
+ Bronchitis purulenta + Gastro-enteritis chron. + He-
patitis chron. + Pyelitis chron. + Nephritis aposthematosa.
- 35) 1 „ Purpura hæmorrhagica (Sepsis?) + Nephritis chron.
- 36) 1 „ Meningitis acuta purulenta post sinusit. purulent. sinus fron-
talis + Abscessus labii majoris + Vit. org. cordis (Steno-
sis et insufficientia valv. mitralis) + Endocarditis ulcerosa
valv. mitralis + Nephritis acuta + Abscessus renum +
Pericarditis adhæsiva fibrinosa.
- 37) 4 „ Thrombosis cerebri + Arteriosclerosis + (1 fall Emphysema
pulmon. + Bronchitis chron., 1 fall Bronchitis acuta +
Cholelithiasis, 1 fall Nephritis chron. + Thrombosis art.
coronariæ cordis et Infarctus myocardiï + Thrombosis
cordis, 1 fall Bronchitis diffusa + Cholelithiasis + Ne-
phritis chron. parenchymatosa et interstit.).
- 1 „ Thrombosis cerebri + Pneumonia hypostatica + Nephritis
chron. interstit.
- 1 „ Thrombosis art. basilaris + Ramollitio partis medullæ oblon-
gatæ + Arteriosclerosis + Nephritis chron. interstit.
- 38) 1 „ Embolia art. cerebri dext. c. emollitione thalami optici +
Bronchitis chron. c. Bronchiectasiæ + Nephritis chron.
interstit.
- 39) 1 „ Abscessus cerebri post. otitid. med.
- 40) 1 „ Tabes dorsalis c. arthropatiæ + Cysto-pyelitis + Pacchy-
meningitis hæmorrhagica interna + Nephritis aposthe-
matosa.
- 1 „ Tabes dorsalis + Cystitis + Bronchopneumoniæ.
- 41) 2 „ Atrophia pancreatis + Nephritis chron. + (1 fall Broncho-
pneumonia, 1 fall Pneumonia acuta + Abscessus pulmo-
num + Lipaemia).
- 1 „ Cholelithiasis + Cholecystitis purulenta c. peritonitide acuta
part. + Nephritis chron. interstit.
- 42) 1 „ Struma colloides + Hypertrophia cordis + Arteriosclerosis
+ Bronchopneumonia + Bronchiectasiæ.
- 43) 1 „ Pericarditis c. synechia totalis + Mediastinitis chron. ant. +
Endocarditis acuta verrucosa et ulcerosa valv. mitralis et
aortæ + Hydrothorax.
- 1 „ Pericarditis hæmorrhagica + Pleuritis acuta sin. + Nephri-
tis acuto-chron.
- 1 „ Pericarditis + Pleuritis sin. et Empyema dext. + Tubercu-
losis gland. lymphatic. + Perihepatitis et perisplenitis
(tbc?) + Nephritis chron. parenchymatosa.
- 44) 1 „ Synechia pericardiï + Bronchopneumonia.
- 45) 1 „ Endocarditis acuta valv. pulmonalis, mitralis et aortæ + Infarc-
tus lienis + Nephritis chron. parenchym. c. induratione sec.
- 46) 5 „ Vit. org. cordis (Insufficientia et stenosis ostii mitralis) + (1
fall Pneumonia acuta, 1 fall Cardio-arteriosclerosis + Ne-
phritis chron. int., 1 fall Pericarditis + Bronchopneumonia
+ Pleuritis seropurulenta dext. + Infarctus pulm. et re-
num + Nephritis chron. int. + Cancer flexuræ sigmoideæ

- gangraenosa + Cirrhosis hepatis, 1 fall Infarctus pulm. + Enteritis diphteritica + Nephritis chron. int., 1 fall Nephritis chron. int., 1 fall Nephritis chron. amyloidea + Degeneratio amyloidea hepatis et renum + Anasarca)
- 1 fall: Vit. org. cordis (Insufficiencia valv. mitralis et relativa valv. tricuspidalis) + Pericarditis sanata + Enteritis acuta.
- 1 " " " " (Stenosis et insufficiencia valv. aortae) + Arteriosclerosis + Nephritis chron. + Pneumonia acuta.
- 2 " " " " (Stenosis aortae) + (1 fall Synechia pericardii + Cardiosclerosis + Nephritis chron. + Emphysema pulmon. + Bronchiectasiae, 1 fall Synechia pericardii + Ascites et Hydrothorax + Cirrhosis hepatis).
- 1 " " " " (Stenosis ostii tricuspidalis et insufficiencia et stenosis ost. mitralis et aortae) + Endocarditis verrucosa valv. mitralis et aortae + Synechia pericardii + Empyema pleurae sin.
- 1 " " " " (Insufficiencia et stenosis ostii aortae et mitralis).
- 1 " " " " (Insufficiencia valv. mitralis et aortae) + Endocarditis chron. valv. aortae et mitralis + Bronchitis acuta + Infarctus lienis + Nephritis chron. amyloidea.
- 1 " " " " (Insufficiencia valv. mitralis) + Endocarditis valv. mitralis + Pericarditis + Bronchopneumonia + Nephritis chron. interst. excessiva.
- 1 " " " " (Insufficiencia valv. aortae + Insufficiencia et stenosis ostii mitralis et tricuspidalis) + Thrombosis auricul. ambor. + Embolia art. renalis sin. + Infarctus pulmonum.
- 1 " " " " (Stenosis et insufficiencia valv. mitralis + Stenosis ostii tricuspidalis) + Infarctus pulmonum.
- 1 " " " " (Insufficiencia et stenosis ostii mitralis + Stenosis ostii aortae) + Infarctus pulmonum + Nephritis chron. interst. + Cirrhosis hepatis.
- 1 " " " " (Stenosis et insufficiencia valv. aortae + Stenosis ostii mitralis permagna et tricuspidalis) + Hydropericardium + Infarctus pulm. + Cirrhosis hepatis + Hydrothorax et Ascites.
- 1 " " " " (Stenosis ostii mitralis) + Enteritis diphteritica + Peritonitis acuta + Nephritis chron. interstit.
- 1 " " " " (Stenosis et insuffic. valv. mitralis et aortae + Stenosis ostii tricuspidalis) + Thrombosis cordis + Infarctus pulmonum.
- 47) 1 " Degeneratio cordis + Bronchitis chron. + Cholelithiasis + Nephritis chron. parench. c. induratione sec.

- 1 fall: Degeneratio cordis + Cirrhosis hepatis + Polyposis ventriculi + Ascites + Hydrothorax.
- 1 " " " + Bronchitis capillaris + Thrombosis venae femoralis + Embolia art. pulmonalis.
- 48) 1 " Cardiosclerosis c. obliteratione art. coronar. + Bronchitis chron. + Emphysema pulm. + Ascites + Nephritis chron. int.
- 1 " " + Vit. org. cordis (Insufficiencia et stenosis ostii aortae) + Bronchitis acuta + Nephritis chron. interst. + Dilatio aortae.
- 1 " " + Peritonitis perforativa post enteritidem ulcerat. + Nephritis chron. interst. et parench. acuta.
- 1 " " + Hydrothorax.
- 1 " " + Diabetes mellitus + Tuberculosis obsoleta pulm. amb.
- 1 " " + Cirrhosis hepatis + Anasarca + Vit. org. cordis (Stenosis et insuffic. valv. mitralis).
- 1 " Aortitis luetica + Vit. org. cordis (Insufficiencia valv. aortae) + Cirrhosis hepatis.
- 49) 1 " Embolia art. pulmonalis + Varices anticurris c. phlebolit. + Dilatio vesicae felleae + Diverticulum duodeni + Myocarditis chron. + Emphysema pulmonum + Bronchitis chron.
- 50) 2 " Pneumonia acuta + Endocarditis acuta + (1 fall Myocarditis acuta, + Nephritis acuta, 1 fall Nephritis chron. par.).
- 1 " " " + Nephritis acuta.
- 1 " " " sin. + Bronchopneumonia pulm. dext. + Nephritis chron. parench. interst. c. exacerbatione acuta.
- 1 " " " lob. sup. dext. + Bronchopneumonia lobi infer. pulm. amborum et lobi sup. sin. + Cardiosclerosis + Nephritis chron. interst.
- 51) 1 " Bronchopneumonia + Neuritis degenerativa multiplex.
- 1 " " + Bronchitis diffusa + Emphysema pulm. + Degeneratio cordis + Nephritis acuta + Cystis ovarii dext.
- 52) 1 " Anthracosis pulm. c. pneumonia chron. + Arteriosclerosis + Cancer ventriculi.
- 53) 1 " Ulcus ventriculi part. pylori (carcinomatosa?) + Pneumonia acuta dext. + Nephritis interst. chron.
- 1 " " " + Cirrhosis hepatis + Nephritis chron. int.
- 54) 1 " Appendicitis gangraenosa c. peritonitide + Nephritis acuta.
- 55) 1 " Cirrhosis hepatis + Nephrolithiasis + Pneumonia hypostatica.
- 1 " " " c. ictero + Bronchitis acuta + Lienitis acuta + Abscessus miliaris renum (Sepsis?)
- 56) 2 " Nephritis chron. + Cardiosclerosis + (1 fall Thrombosis venae femoralis, 1 fall Thrombosis cerebri + Bronchopneumonia).
- 1 " " " + Anaemia gravis + Synechia pericardii + Bronchopneumonia + Cirrhosis hepatis + Lymphadenitis chron. diffusa (luetica?) + Ulcera anticurris.

- 1 „ Nephritis chron. par. + Degener. amyloidea lienis + Arthritis luetica genus + Tuberculosis gland. lymphat. colli (Lues hereditaria).
- 1 „ „ „ amyloidea + Cholelithiasis.
- 1 „ „ „ „ + Bronchopneumonia + Tuberculosis gland. lymphat. hilus pulmonis et costarum et vertebr. lumb. II + Synechia pericardii.
- 1 „ „ „ interst. sin. + Nephrolithiasis dext. c. hydro-nephros. + Synechia pericardii + Degeneratio cordis + Cholelithiasis.
- 1 „ „ „ interst. c. exacerbatione acuta + Bronchopneumonia.
- 1 „ „ „ + Cystitis chron. + Pneumonia acuta sin.
- 1 „ „ „ amyloidea + Spondylitis sanata c. scolios.
- 1 „ „ „ interst. + Cirrhosis hepatis + Bronchitis chron. c. Bronchiectas.
- 1 „ „ „ interst. + Abscessus periurethralis + Cystitis chron. + Pyelitis renis sin.

Patienter, som aflidit, innan de hunnit inskrifvas.

- 1) 77-årig man: Pneumonia acuta sin. + Degeneratio myocardii + Bronchitis chron. c. Bronchiectas. et Bronchopneumonia dext.
 - 2) 47- " " Otitis media suppurativa c. osteitide ossis petrosi dxt. et Meningitis purulenta.
 - 3) 35- " " Pneumonia acuta + Delirium tremens.
 - 4) ?- " " Degeneratio cordis + Cirrhosis hepatis.
 - 5) 49- " " Haemorrhagia cerebri.
 - 6) ?- " kvinna: Degeneratio cordis + Cardiosclerosis + Haemorrhagia subduralis + Emollitio cerebri (traumatica?)
 - 7) ?- " " Nephritis chron. parenchymatosa + Cirrhosis hepatis.
 - 8) ?- " man: Otitis media purulenta dext. + Thrombosis sinus transversus + Meningitis purulenta + Nephritis chron. interstitialis.
 - 9) 53- " " Hypertrophia prostatae + Prostatitis purulenta + Oedema recti + Peritonitis acuta pelvis + Cystitis chron. + Nephritis chron. c. exacerbatione + Dilatatio cordis.
 - 10) ?- " " Haemorrhagia cerebri + Nephritis acuta.
 - 11) 42- " " Ulcus ventriculi permagnum c. perforatione ad pancreat. et arrosione rami art. pancreatis + Nephritis chron. interstit.
 - 12) 75- " kvinna: Vit. org. cordis (Stenosis ostii mitralis) + Bronchitis chron. + Cirrhosis hepatis + Nephritis chron. interstitialis.
 - 13) ?- " " Haemorrhagia cerebri.
 - 14) ?- " man: Meningitis tuberculosa + Tuberculosis pulmonum.
 - 15) ?- " kvinna: Pneumonia acuta.
-

Uppgift från Allmänna och Sahlrenska Sjukhuset i Göteborg, Kirurgiska Afdelningen, för år 1911, angående operationer, utförda å intagna patienter.

Operation (Enl. K. Med.-styrs cir. d. 11 Dec. 1891.)	Antal	Sjukdom (Enl. K. Med.-styrs cir. d. 28 Dec. 1891.)	Den sjukas ålder			Opera- tionens ut- gång			Anmärkningar
			under 15 år	15— 55 år	öfver 55 år	god	mindre god	dödlig	
Amputation å lår . . . d:o	1	I. Amputatio traumatica .	—	1	—	—	—	1	Ej inskrifven. Död några tim- mar efter operat. i schock.
	1	Laceratio c. fractur. com- plicat. et c. pyarthros. genus.	—	1	—	1	—	—	
d:o	1	Fractura femoris c. gan- graena	—	1	—	1	—	—	
d:o	2	Gangraena senilis	—	—	2	—	—	—	
d:o	1	Osteomyelit. chr. c. hae- morrhag.	—	—	—	—	—	1	Se dödsorsak N:o 20.
Lårbensamputation enligt Griffi	1	Cancer in ulcere anticurur. Gangraena senilis	—	—	1	1	—	—	
Amputation å underben d:o	2	Gangraena senilis	—	—	2	—	—	—	
	1	Gangraen. p. ligatur. art. femoral.	—	—	—	—	—	1	
d:o	1	Gangraena c. phlegmon. Tuberculosis pedis	—	1	—	—	—	—	Se dödsorsak N:o 81.
d:o	2	Tuberculosis pedis	—	2	—	—	—	—	

Amputation å öfverarm	2	Laceratio, amputatio traumatica	—	2	—	—	—
d:o	1	Phlegmone et gangraen. brachii	—	1	—	—	—
Amputation å underarm	1	Laceratio	1	—	1	—	—
d:o	1	Gangraena c. phlegmon. p. fract. complicat.	—	1	—	1	—
d:o	1	Osteit. et arthrit. suppurat. carpi	—	1	—	1	—
Amputat. å metatarsalben	2	Osteit. suppurat.	—	2	—	—	—
Resektion af caput tali	1	Osteit. tbc. tali.	—	1	—	—	—
d:o af mellanhandsben	1	d:o	—	1	—	—	—
d:o af fingerfalang	1	Osteit. suppurat.	—	1	—	—	—
Amputation å fingrar eller tår	5	d:o	—	5	—	—	—
d:o	3	Laceratio, amput. traum.	—	3	—	—	—
Amputatio interscapulothoracal.	1	Sarcoma region. humeroscapul.	—	—	1	—	—
Resection af process alveolar.	1	Epulis sarcomatos.	—	1	—	—	—
Refbensresektion, utskrapning, jodoformpudring, sutur	2	Caries tbc. cost.	—	2	—	—	—
Uppmejsling	5	Osteomyelit. acut.	4	1	—	—	—
d:o	4	Osteomyelit. chron.	1	1	2	4	—
d:o	1	Misstänkt osteomyelit.	—	—	1	1	—

Öfverarmsamputation måste senare göras för fortskridande gangrän.

Fall med m. god utgång (samma pat.) afförd död å annat ställe; se dödsorsak N:o 20.

Operation (Enl. K. Med.-styrs cir. d. 11 Dec. 1891.)	Antal	Sjukdom (Enl. K. Med.-styrs cir. d. 28 Dec. 1891.)	Den sjukas ålder			Opera- tionens ut- gång			Anmärkingar
			under 15 år	15 55 år	öfver 55 år	god	mindre god	dödlig	
Uppmejsling + Seqvestrotomi	2	Osteomyelit. chron.	1	1	—	1	1	—	I fall med m. g. utgång kvarstående fistel.
Uppmejsling + arthroto- mi och dränage	1	Osteomyelit. chr. c. py- arthros.	—	—	1	—	—	1	Se dödsorsak N:o 22.
Seqvestrotomi	1	Necrosis	—	1	—	1	—	—	
Bensöm med metalltråd d:o	2	Fractura patellae	—	2	—	2	—	—	
d:o	1	Fractura olecrani	—	1	—	1	—	—	
Osteosyntes med metall- spik	1	Fractura mandibulae	—	1	—	1	—	—	
d:o	1	Fractura complicat. anti- cruur.	—	1	—	1	—	—	
d:o med d:o	1	Fractura simpl. anticruur.	—	1	—	1	—	—	
Osteosyntes med metall- spik + exstirpation af benfragment	1	” ” humeri	—	—	1	1	—	—	
Osteosyntes med metall- skruf eller spik	2	” femoris male sanat.	2	—	—	—	1	1	Samma pat. Efter första op- måste skrutfven aflägsnas på grund af suppuration.
Debridering, reposition, dränage	1	” complic. antibrachii	1	—	—	—	1	—	

Operation (Enl. K. Med.-styr:s cirk. d. 11 Dec. 1891.)	Antal	Sjukdom (Enl. K. Med.-styr:s cirk. d. 28 Dec. 1891.)	Den sjukas ålder			Opera- tionens ut- gång			Anmärkingar
			under 15 år	15— 55 år	öfver 55 år	god	mindre god	dödlig	
Incision med extraction af metallskruf, dränage .	1	Osteomyelit. supp. p. frac- tur. femoris operat. .	1	—	—	—	1	—	Ny osteosyntes med metallspik senare.
Incision, utskrapning, tamponad	8	Osteoperiostit. suppurat. .	1	7	—	7	1	—	I fall med m. g. utgång måste senare göras amputation.
Incision, utskrapning, jodoformgastamponad	6	Osteit. tbc.	2	4	—	4	2	—	I det ena fallet med m. g. ut- gång kvarstående fistel; i det andra senare amputation.
Incision, utskrapning, jo- doformbehandling, pri- märsutur	4	d:o	1	3	—	3	1	—	I fall med m. g. utgång måste senare amputation göras.
Incision, utskrapning, car- bolspridesinfektion, jo- doformgastamponad .	1	d:o	—	1	—	1	—	—	
Incision, dränage	3	Periostit. alveolar.	2	1	—	3	—	—	
Osteotomi + tamponad	1	Corpora aliena c. osteit. supp. chron. c. fistul.	—	1	—	1	—	—	
Jodspritinjection	1	Fractur med dålig callus- bildning	—	1	—	1	—	—	Samma patient; kvarstående fis- tel.
Exstirpat. af refbensbrosk	2	Chondrit. posttyphos.	—	2	—	—	2	—	
Reposition i narkos, gips- förband	8	Fractura simplex	6	2	—	7	1	—	I fall med m. g. utgång måste senare blodig reposition göras.

Operation (Enl. K. Med.-styv:s cirk. d. 11 Dec. 1891.)	Antal	Sjukdom (Enl. K. Med.-styv:s cirk. d. 28 Dec. 1891.)	Den sjukas ålder			Opera- tionens ut- gång			Anmärkningar
			under 15 år	15— 55 år	öfver 55 år	god	mindre god	dödlig	
Arthrotomi, exstirpation af menisk och lös- sprängd benbit	1	Intraarticular femurfrac- tur med meniskskada	—	1	—	1	—	—	
Arthrectomi i talo-navi- cularled + exstirpation af talushufvudet	1	Osteo-synovit. suppurat.	—	1	—	1	—	—	
Metallträdsutur	1	Ruptura lig. intern. genus	—	1	—	1	—	—	
Arthrotomi, utspolning, dränage	5	Pyarthrosis	1	3	1	1	2	2	1 ett fall med m. g. utgång se- nare amputation; det andra afförd död å annat ställe. — Se dödsorsak 6, 12, 20.
Ledpunction + Carbol- sköljning	4	Arthrit. seropurulent	1	3	—	4	—	—	
Ledpunction + utspolning d:o	1	Synovit. traumat.	—	1	—	1	—	—	
d:o + Jodo- formglycerininjektion	5	Hämarthrosis	1	3	1	5	—	—	
Jodoformglyc.-injection	1	Synovit. fibrinopurulent. (misstänkt tbc)	—	1	—	1	—	—	
d:o + gipsförband	3	Synovit. chron.	—	3	—	3	—	—	
Blodig reposition	1	Skulderled, där förut re- section för tbc. gjorts Osteosynovit. tbc.	—	1	—	1	—	—	
	2	Osteosynovit. tbc.	—	2	—	2	—	—	
	1	Luxatio humeri inveterat.	—	1	—	1	—	—	

Operation (Enl. K. Med.-styres cir. d. 11 Dec. 1891.)	Antal	Sjukdom (Enl. K. Med.-styres cir. d. 28 Dec. 1891.)	Den sjukas ålder			Opera- tionens ut- gång			Anmärkingar
			under 15 år	15— 55 år	över 55 år	god	mindre god	dödlig	
Underbindn. af ven. sa- phen. magn. och parv. + exstirpation	4	Varices	—	4	—	4	—	—	
Underbindn. af ven. sa- phen. parv. + exstir- pation	1	Varices anticur.	—	1	—	1	—	—	
Exstirpation	4	d:o	—	4	—	4	—	—	
d:o	1	Varices recidiv.	—	1	—	1	—	—	
d:o	1	Blödande varix.	—	1	—	1	—	—	
Underbindning i armbågs- veckel samt exstirpation och underbindn. genom 2 spiralsnitt	1	Varices (angioma?) brachii et antibrachii.	—	1	—	1	—	—	
Ligering genom percutan omstickn.	1	Varix rupt. c. haemorrhag. Neuralgia ischiadica . . .	—	1	—	1	—	—	
Neurolysis enl. Pers . . .	1	IV.	—	—	—	—	—	—	
Hagedorns operation . . .	2	Labium leporinum	2	—	—	—	—	—	1 fall med m. g. utgång kvar- stående liden defekt i mjuka gommen.
Stafylorafi + Uranoplas- tik	4	Palatoscisis	3	1	—	2	2	—	

Stafylorafi	1	Defect. palat. moll. p. palatosicis operat.	1	—	1	—	Defekten blef betydligt mindre, men slöt sig ej fullständigt.
Hudtransplantation enligt Thiersch	14	Defect. cutis.	1	12	1	14	—
Plastisk operation genom excision af mucosaöval	1	Hypertrofisk, paralytisk öfverläpp	—	1	—	—	Kilformig excision måste senare göras.
Kilformig excision.	1	d:o	—	1	—	1	—
V.							
Exstirpat. af lymfkörtlar	37	Lymfom. tbc. colli	3	34	—	37	—
d:o	3	" " axill.	—	3	—	3	—
d:o	1	" " inguin.	—	1	—	1	—
d:o	3	Lymfadenit. chron. septic.	—	3	—	3	—
Incision + utskrapning.	15	Lymfom. tbc. vel septic.	3	12	—	14	1
Incision, utskrapning, iodformbehandling, primärsutur	2	Lymfom. tbc. colli suppur.	—	2	—	—	—
Excision	1	Lupus faciei.	1	—	—	1	—
Kilexcision	3	Cancer labii.	—	—	3	3	—
Exstirpation af tumör	4	Cancer	—	2	2	4	—
d:o	1	Lipom.	—	1	—	—	—
d:o	3	Sarcom	—	3	—	3	—
d:o	2	Cysta	—	2	—	2	—
d:o	1	Angiom	—	—	—	—	—
d:o	1	Malign blandsvulst i parotistrakten	—	1	—	1	—
d:o	1	Dermoid	—	1	—	1	—
							I ett fall som hjälperation gjordes resektion af coccyx.

Operation (Enl. K. Med.-styrs. cirk. d. 11 Dec. 1891.)	Antal	Sjukdom (Enl. K. Med.-styrs. cirk. d. 28 Dec. 1891.)	Den sjukas ålder			Opera- tionens ut- gång			Anmärkingar
			under 15 år	16— 55 år	över 55 år	god	mindre god	dödlig	
Exstirpation af tumör d:o d:o	3 1 2	Atherom Fibrom Tuberculoid	— — 1	3 1 1	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —
Exstirpation + utskrapn.	1	Kronisk granulati- ons- svulst i öfverkäken	—	1	—	1	—	—	—
Genomklippning af dura, punction och dränage af cerebrum, sutur.	1	VI. Tumor cerebri	—	1	—	—	1	—	Omedelbart godt resultat. Pat. död i hemmet efter 4 mån.
Utrymning af v. submax- illarislogen, ligatur af art. ling. sin., sutur; klyf- ning af kind, amputatio linguae, sutur.	1 2	Cancer linguae Vuln. incisi. colli penetr. laryng.	— —	— 2	1 —	— —	1 2	— —	— —
Sutur af larynx	2	Morbus Basedowi	—	1	—	—	2	—	—
Resection af thyreoidea- lob	1	d:o	—	1	—	—	1	—	—
Underbindn. af vasa thy- reoid. super. å ena sidan	1		—	1	—	—	1	—	I detta fallet förbättrades pat. så, att resection af den andra loben sedan kunde göras.

Resection af thyreoidea-lob + underb. af vasa thyreoid. super. å andra sidan	4	Morbus Basedowi	4	—	—	—	—	—
Resection af ena sidloben och isthmus samt underbindn. af vasa thyreoid. å andra sidan	3	d:o	3	—	—	—	—	—
Resection af isthmus samt underb. af vasa thyreoid. å den ej op. sidan	1	d:o (recidiv)	1	—	—	—	—	—
Resection af thyreoidea-lob	4	Struma	3	1	—	—	—	—
Enucleation	2	Cysta gland. thyreoid.	2	—	—	—	—	—
Debridering + tamponad	1	Vulnera icta colli et thoracis c. haematothorax.	1	—	—	—	1	—
VII.								
Radikalop. enl. Halsted	8	Cancer mammae	5	3	8	—	—	—
Amputatio mammae, utrymning af axillen, temporär resection af claviculara, utrymning af fossa supra- och infraclavicularis	1	d:o	—	1	—	—	—	1
Amputatio mammae	1	d:o	—	1	—	—	—	—
d:o	1	Mastit. chron.	1	—	1	—	—	—
Se dödsorsak N:o 100.								

Pat. fick aneurysm å arter. subclavia och dog senare.

Operation (Enl. K. Med.-styrs cirk. d. 11 Dec. 1891.)	Antal	Sjukdom (Enl. K. Med.-styrs cirk. d. 28 Dec. 1891.)	Den sjukes ålder			Opera- tionens ut- gång			Anmärkingar	
			under 15 år	15— 55 år	över 55 år	god	mindre god	dödlig		
Extirpation d:o d:o	3 1 2	Adenofibroma mammae Adenomyxfibrom "	— 3 —	— 1 —	— — —	— 3 —	— 1 —	— — —		
Incision, dränage Thoracocentes d:o	5 1 2	Mastit. chron. " suppurat. Pleurit. exsudat. Empyema pleurae. Pleurit. exsudat.	— — — 1 —	— 5 — 1 —	— — — — —	— 1 — — —	— 1 — — —	— 1 — — —	— — — — —	I fall med m. g. utgång mäs- tare senare göras thoracoto- mi och dränage. — Se döds- orsak N:o 96.
Thoracotomi d:o	1 1	Misstänkt pleuraempyem Empyema necessitatis	— —	— —	— —	— —	— —	— —		
Thoracotomi + dränage Thoracotomi, utspolning, dränage	2	" pleurae.	1	1	—	—	—	—		
Refbensresection + thora- cotomi	15	" "	—	14	1	9	—	6	Se dödsorsak N:o 7, 16, 37, 38, 43 och 51.	
Refbensresection + ut- skrapning	2	Empyem. pleurae chron. c. fistul.	—	2	—	—	—	2	Samma pat.; på grund af kvar- stående fistel måste senare göras thoracoplastik.	
Thoracoplastik enligt Schede	1	d:o	—	1	—	—	—	1	Kvarstående fistel.	
Refbensresection + punk- tion genom diafragma.	1	Misstänkt subfrenisk ab- scess	—	1	—	—	—	1		

Rebensresection, dränage af lungabscess och pleuraempyem samt transdiaphragmal tömning och dränage af leverabscess.	1	Abscessus hepatis et pulm. dxtr. + Empyema pleurae dxtr. (p. dysenteri)	—	1	—	1	—	—	—
Laparocentes	1	Ascites	—	1	—	1	—	—	—
Laparotomia explorativa	3	Cancer ventriculi inoperabil.	—	—	3	—	—	—	—
d:o	3	Misstänkt Cancer ventriculi	—	1	2	3	—	—	—
d:o	4	Tumor malign. inoperabil. abdominis	—	3	1	2	—	—	2
d:o	4	Peritonit. ac. ex. enteritide	—	3	—	3	—	—	1
d:o	1	Cancer vesic. felleae inoperabil.	—	1	—	1	—	—	—
d:o	1	Gummata hepatis	—	1	—	1	—	—	—
d:o	1	Misstänkt subphrenisk abscess	—	1	—	1	—	—	—
d:o	2	Misstänkt peritonit	—	2	—	2	—	—	—
Laparotomi med adhaerenslösning	3	Peritonit. chr. adhaesiv.	—	3	—	3	—	—	—
Laparotomi, uttorkning, sutur.	2	Peritonit. tbc. c. ascitide	—	2	—	2	—	—	—

Se dödsorsak N:o 24 och 36.
I tre fall samtidigt appendectomi — Se dödsorsak N:o 21.

Samtidigt appendectomi.

Appendectomi i ett fall.

Appendectomi i ett fall.

Operation (Enl. K. Med.-styrs cirk. d. 11 Dec. 1891.)	Antal	Sjukdom (Enl. K. Med.-styrs cirk. d. 28 Dec. 1891.)	Den sjukas ålder			Opera- tionens ut- gång			Anmärkingar
			under 15 år	15— 55 år	öfver 55 år	god	mindre god	dödlig	
Laparotomi, uttorkn., jo- doformglyceriningjutn., sutura	2	Peritonit. tbc. c. ascitide	—	2	—	2	—	—	
Gastrostomi	1	Cancer cardiae	—	—	1	—	—	1	Se dödsorsak N:o 49.
d:o	1	ileus	—	—	1	—	—	—	Afförd död å annat ställe, se dödsorsak N:o 98.
Cirkulär ventrikelsect.	1	Ventricul. bisaccatus ex ulcere	—	1	—	1	—	—	
Pylorusresection enl. Bill- roth I	1	Cancer ventriculi	—	1	—	1	—	—	
d:o enl. d:o II	1	d:o	—	—	1	—	—	—	
d:o enl. d:o	2	Stenos. pylori ex ulcer. chr. duodeni	—	2	—	2	—	—	I det ena fallet samtidigt ap- pendectomi, i det andra he- patopexi för hepatoptosis.
Gastropexi enl. Rovsing	1	Gastroptosis	—	1	—	1	—	—	
Excision + gastrorafi .	1	Ulcus chr. curvat. min. ventriculi	—	1	—	1	—	—	
Gastroenterostomia ret- rocolica posterior (utan slynga)	14	Ulcus chron. ventriculi .	—	13	1	14	—	—	I ett fall samtidigt appendecto- mi.
d:o	4	Cancer ventriculi c. ste- nos. pylori	—	2	2	2	—	2	Se dödsorsak N:o 13 och 45.
d:o	1	Gastroptosis	—	1	—	—	1	—	Gastropexi enl. Rovsing måste senare göras.
d:o + gastroplastik . . .	1	Ulcus chron. ventriculi .	—	1	—	1	—	—	

d:o + gastropexi genom fötkortning af lig. he- patogastric.	1	Gastroptosis + dilatatio ventriculi	—	1	—	—
Gastroenterostomia ante- colic. anter. + entero- anastomos.	1	Cancer ventriculi c. ste- nos. pylori	—	1	—	—
Gastroenterostomia ret- rocol. poster. + Seclu- sio pylori.	7	Ulcus chron. duodeni	—	6	1	—
d:o + d:o	1	" pylori	—	1	—	—
Gastrorafi, gastroentero- stomia retrocol. poster., primärsutur	2	Ulcus perf. ventriculi c. peritonit. diffus.	—	2	—	—
Adhaerenslösn., excision och sutur af ulcus, gast- roenterostomia retro- col. poster., primärsutur	1	Ulcus ventriculi perf. ad hepatis. + Perigastrit. chron. fibros.	—	1	—	—
Excision och sutur af ul- cus, primärsutur	1	Ulcus perf. ventricul. c. peritonit. diff.	—	1	—	—
Laparotomi med tömning af abscess, partiel drä- nage, sutur	1	Ulcus perf. ventriculi c. abscess intraperitoneal.	—	1	—	—
Duodenorafi, seclusio py- lori, gastroenterostomia retrocol. post., primärsut.	3	Ulcus perforans duodeni c. peritonit. diffus.	—	2	1	—

I ett fall excision af callösa
såränder.

Se dödsorsak N:o 93.

Operation (Enl. K. Med.-styrs cirk. d. 11 Dec. 1891.)	Antal	Sjukdom (Enl. K. Med.-styrs cirk. d. 28 Dec. 1891.)	Den sjukas ålder			Opera- tionens ut- gång			Anmärkingar
			under 15 år	15— 55 år	över 55 år	god	mindre god	dödlig	
Laparotomi med tömning och tamponad af ab- scess mellan ventrikel och lever	1	Ulcus perf. duodeni c. ab- scess. intraperitoneal. et hepatis	—	—	1	—	—	1	Se dödsorsak N:o 42.
Duodenostomi	1	Cancer ventriculi inopera- bil.	—	—	1	—	1	—	Mors efter 5 veckor, se döds- orsak N:o 77.
Laparotomi med dränage af retroperitoneal blöd- ning och af pancreas gm bursa omentalis	1	Pancreatit. acut.	—	—	1	—	—	1	Se dödsorsak N:o 82.
Laparotomi, adhaerens- lös., cholecystendys, primärsutur	1	Pericholecystit. chr. fib- ros. p. cholelithiasis	—	—	1	—	1	—	
Cholecystotomi med ex- traction af sten, pri- märsutur	2	Cholelithiasis	—	—	2	—	2	—	
Cholecystostomi efter ex- traction af sten, partiel dränage	11	Cholelithiasis + cholecy- stit.	—	8	3	9	1	1	Fall med m. g. utgång fick re- cidiv i sammanhäng med ty- foid och måste ånyo opere- ras. — Se dödsorsak N:o 89

Cholecystostomi, partiel dränage	1	Empyem. vesic. felleae	—	—	—	—	—	—
Cholecystectomi, partiel dränage	2	Cholelithiasis + Chole- cystit. chron.	—	1	1	—	—	—
Cholecystectomi, dränage af gallvägar, partiel sutur	1	Cholelithiasis + Chole- cystit. suppur.	—	1	—	1	—	—
Cholecystectomi med ex- traction af gallblås- och hepaticusstenar, hepa- ticusdränage, partiel sutura	1	Lithiasis vesic. fell. et duct. hepat. + cholecystit. chr.	—	—	1	—	—	1
Hepatopexi	1	Hepatoptosis	—	1	—	1	—	—
Nefrotomi gm lumbalsnitt	1	Missstänkt njursten	—	1	—	1	—	—
Nefrotomi gm lumbalsnitt, extraction af sten, sutur	1	Lithiasis renal.	—	1	—	1	—	—
Nefrotomi med dränage af njurens bäcken, partiel su- tura af njurruptur, tam- ponad	1	Ruptur. renis	—	1	—	—	1	—
Nefropexi gm lumbalsnitt	4	Ren mobilis	—	3	1	4	—	—
Nefrectomi gm lumbalsnitt d:o	6	Tbc. ren.	—	6	—	6	—	—
Nefrectomi gm lumbalsnitt d:o	2	Ruptura ren. c. haemor- rhagi.	—	1	—	2	—	—
Nefrectomi gm lumbalsnitt d:o	1	Nefrolithiasis + Hydrone- frosis	—	1	—	1	—	—
Nefrectomi gm lumbalsnitt d:o	1	Hydronefrosis	—	1	—	1	—	—

Se dödsorsak N:o 52.

{ På grund af fortsatt blödning
 } måste sedermera göras ne-
 } frectomi.
 | ett fall samtidigt nefrotomi för
 | misstänkt sten.
 | tre fall som hjälppoperation
 | resection af nedersta reibenet.

Operation (Enl. K. Med.-styres cirk. d. 11 Dec. 1891.)	Antal	Sjukdom (Enl. K. Med.-styres cirk. d. 28 Dec. 1891.)	Den sjukas ålder			Opera- tionens ut- gång			Anmärkningar
			under 15 år	15— 55 år	öfver 55 år	god	mindre god	dödlig	
Nefrectomi gm lumbalsnitt Incision gm lumbalsnitt med uttorkning och drä- nage	1	Nefrit. chr. interstit. et apostematos.	—	1	—	1	—	—	
Cirkulär tunntarmsrese- ction, primärsutur	2	Abscess. perinefrit. . . .	—	2	—	2	—	—	
Tunntarmsresection med side-to-side-anastomos, primärsutur	1	Fistel å tunntarmslynga, framlagd för misstänkt gangrän efter volvulus.	—	1	—	1	—	—	
d:o	1	Invaginatio ileo-ileal . . .	—	—	—	—	—	1	Se dödsorsak N:o 17.
Laparotomi, adhaerens- lösning, resection af ileumstycke med end- to-side-anastomos mel- lan ileum och flexur. sigmoid., primärsutur . .	1	Contusio abdomin. + her- nia traumat. incarcerat. + Gangraen. intestin. et peritonit. diff.	—	1	—	—	—	1	Se dödsorsak N:o 31.
Laparotomia + ileo-ileo- stomi	1	Fistula stercoral. p. ulcus intestin. ilei perfor. . . .	—	1	—	1	—	—	
d:o	1	Ileus c. strictur. intestin. ilei Tbc. intestin. ilei c. stric- tur. multipl.	—	1	—	1	—	—	

Relaparotomi med puncti- on och mjölkning af tunnarm samt eventuel lösning af tillknickning	4	Ileus p. laparotomiam	—	3	1	3	1	—	Fall med m. g. utgång afförd död å annat ställe; se döds- orsak N:o 62.
Relaparotomi med anl. af Witzelfistel å tunnarm	2	d:o	—	—	2	—	—	—	Afförda döda å annat ställe; se dödsorsak N:o 17 och 98.
Laparotomi, adhaerens- lösning, puncti- on och mjölkning samt anlägg- ande af Witzelfistel å tunnarm	1	Peritonit. chr. fibros. c. ileo	—	—	1	—	—	1	Se dödsorsak N:o 61.
Laparotomi med puncti- on och mjölkning af tunn- arm, primärsutur	1	Ileus p. contusion. abdo- minis	1	—	—	1	—	—	
Laparotomi, spolning och uttorkning, puncti- on och mjölkning af tunn- arm, enterostomi, drä- nage, partiel sutur	1	Ulcus intestin. tenuis per- forans c. peritonit. fæ- culent. diff.	—	1	—	—	1	—	
Laparotomi med sutur af perforeradt tarmsår, ut- spolning, obetydlig drä- nage, sutur	2	Ulcus typhos. intestin. ilei perforans c. peritonit. diffus.	—	1	1	—	—	2	Se dödsorsak N:o 72. Den an- dra pat. ej inskrifven, dog ett par timmar efter op.

Operation (Enl. K. Med.-styrs cirk. d. 11 Dec. 1891.)	Antal	Sjukdom (Enl. K. Med.-styrs cirk. d. 28 Dec. 1891.)	Den sjukas ålder			Opera- tionens ut- gång			Anmärkingar
			under 15 år	15 - 55 år	öfver 55 år	god	mindre god	dödlig	
Laparotomi med sutur af tarmperforation, punc- tion och mjölkning af tunntarm, uttorkning, obetydlig dränage . . . Relaparotomi, sutur af tunntarmsperforation efter puncton och ut- mjölk., obetydl. drän. Laparotomi med sutur af 2 tunntarmsperforatio- ner, spolning, primär- sutr	1	Contusio abdominis c. rupt. intestin. ilei + Peritonit. foeculent. diff.	—	1	—	—	—	1	Se dödsorsak N:o 94.
Laparotomi med reposi- tion af volvulus och framläggning af miss- tänkt brandig tarmslyn- ga samt Witzelfistel, obetydlig dränage . . .	1	Vuln. penetrans parietis anter. abdominis c. perf. intestin. coeci et jejuni + Peritonit. diff. c. ileo . Vuln. perf. parietis anter. abdominis et intestin. ten. c. peritonit. diff. incip.	—	1	—	—	1	—	(Vid första op. lades endast ett litet snitt öfver sårkanalen i bukväggen, och då här ome- delbart påträffades en perfo- ration af coecum, slöts denna; någon eventeration med ut- dersökning af hela tarmen fö- retogs ej, utan buken slöts primärt.)
Laparotomi med reposi- tion af volvulus och framläggning af miss- tänkt brandig tarmslyn- ga samt Witzelfistel, obetydlig dränage . . .	1	Volvulus intestin. jejuni c. peritonit. seropurul. diff. incipiens.	—	1	—	—	1	—	Cirkulär resection gjordes se- nare.

Operation (Enl. K. Med.-styrs. cirkl. d. 11 Dec. 1891.)	Antal	Sjukdom (Enl. K. Med.-styrs. cirkl. d. 28 Dec. 1891.)	Den sjukas ålder			Opera- tionens ut- gång			Anmärkingar
			under 15 år	15— 55 år	öfver 55 år	god	mindre god	dödlig	
Laparotomi, appendecto- mi, sutur	23	Appendic. ac. gangrænos.	1	20	2	23	—	—	
Laparotomi, appendecto- mi, uttorkning, primär- sutr	13	Appendicit. ac. gangræn. c. peritonit. purul. diffus.	2	11	—	12	—	1	Se dödsorsak N:o 58.
Laparotomi, appendecto- mi, obetydlig drånage	12	Appendicit. ac. gangr. c. peritonit. purul. diffus.	2	10	—	12	—	—	
Laparotomi, appendecto- mi, drånage, partiel, su- tur	25	Appendicit. ac. gangr. c. abscess. periappendicu- lar.	1	23	1	24	—	1	Se dödsorsak N:o 11.
d:o	25	Appendicit. ac. gangr. c. peritonit. purul. diff. liber.	4	20	1	22	—	3	Se dödsorsak N:o 4, 15 och 57.
d:o	2	Appendicit. gangr. c. ab- scess. periappendicular. inspiss.	—	2	—	2	—	—	
Laparotomi, appendecto- mi, sutur	27	Appendicit. chr., perity- flit. chr. fibros.	2	24	1	27	—	—	

Laparotomi, appendectomi, punctio och mjölkning af tunntarm, primärsutur	1	—	—	—	—	—	—	—
Laparotomi, appendectomi, punctio och mjölkning af tunntarm, anl. af Witzelfistel å coecum, dränage gm flera småsnitt	1	—	1	—	—	—	—	—
Laparotomi, appendectomi, adhaerenslösnings, tunntarmsplastik, primärsutur	1	—	—	—	—	—	—	—
Laparotomi, appendectomi, anl. af Witzelfistel å tunntarm, dränage par-tiel sutur	1	—	—	—	—	—	—	—
Laparotomi med excision af appendix och en del af coecalväggen, ileocolostomi, primärsutur	1	—	—	—	—	—	—	—
Laparotomi gm excision af fistel och appendix rester, etagesuturer .	1	—	—	—	—	—	—	—
Appendicit. ac. gangr. c. peritonit. purul. diffus. + Ileus	—	1	—	—	—	—	—	—
Appendicit. ac. gangr. c. peritonit. purul. diff. total.	—	1	—	—	—	—	—	1
Appendicit. ac. recidivans + periappendicit. chr. fibros. c. strictur. intestin. ilei	—	—	—	—	1	—	—	—
Appendicit. ac. gangr. c. abscess. periappendicular. + peritonit. purul. circumscript? pelvis .	—	—	—	—	1	—	—	—
Appendicit. subacut. c. abscess. intramural. proc. vermiform. et coeci .	—	—	—	—	—	1	—	—
Fistula coeci + periappendicit. et perityfilit. chron. fibros.	—	—	—	—	—	—	1	—

Se dödsorsak N:o 15.

Operation (Enl. K. Med.-styrs cirk. d. 11 Dec. 1891.)	Antal	Sjukdom (Enl. K. Med.-styrs cirk. d. 28 Dec. 1891.)	Den sjukas ålder			Opera- tionens ut- gång			Anmärkingar
			under 15 år	15— 55 år	öfver 55 år	god	mindre god	dödlig	
Laparotomi, appendecto- mi, sutur d:o	1	Misstänkt appendicit. . .	—	—	—	—	—	—	
Laparotomi, ileocolosto- mi, tillslutning af annu- lus ing. intern. inifrån, sutr	1	Enterocolit. ac. + Chole- cystit. ac.	—	1	—	—	—	1	Se dödsorsak N:o 8.
Laparotomi med tömning och tamponad af ab- scess, partiel sutur .	1	Abscess retrocoecal. ex. appendicitide gangr. + Hernia ing. extern. mob.	—	1	—	—	1	—	Vid op. ansågs en tbc-tumör i coecum föreliggga; pat. afförd död å annat ställe, se döds- orsak N:o 79.
Laparotomi med litet växelsnitt öfver stickka- nalen, sutur af perfo- ration å coecum, uttork- ning, primärsutr . . .	1	abscess. Vuln. pentr. pariet. anter. abdomin. c. perforation. intestin. coeci et jejuni + Peritonit. incipiens	—	1	—	—	1	—	Utskrets med stora fistlar.
Laparotomi med excision af ärr och fistel, sutur af coecalvägg, etagesu- tur af bukvägg	1	Fistula coeci (p. vuln. pe- netr.)	—	1	—	—	—	—	På grund af ileus måste efter 2 dygn relaparotomi göras med fullständig eventeration. Härvid påträffades perfora- tion äfven å en jejunumslyn- ga, som tydl. vid olycksfallet legat mellan coecum och buk- väggen, men senare gihdt undån.

Laparotomi med punctum och utmjölkning aftarm, anl. af Witzelfistel å coecum, invagination af brandigt parti, dränage, partiel sutur	1	Colit. ulceros. perf. c. ileo et c. peritonit. diffus.	—	1	—	—	1	Se dödsorsak N:o 99.
Laparotomi, ileocolostomi, primärsutur	1	Cancer coeci inoperabil. c. ileo	—	1	—	—	—	
Anläggande af coecal fistel d:o	2	Peritonit. diffus. c. ileo .	1	1	2	—	—	Föroperation för radikaloperation.
d:o	2	Cancer flexur. sigmoid. .	—	2	2	—	—	
Laparotomi med punctum och utmjölkning aftunn-tarm samt anläggande af Witzelfistel å coecum .	1	Ileus post laparotomiam	—	1	1	—	—	
Laparotomi med side-to-side-anastomos mellan colon transvers. och flexur. sigmoid., sutur	1	Ileus c. strictur. intestin. tenuis. et flexur. sigmoid.	—	1	—	—	1	Se dödsorsak N:o 63.
Relaparotomi med resection af flex. coli lienal. med angränsande delar af colon och transv. och descendens, resection af pankreas, dränage, sutur	1	Cancer flexur. coli lienalis	—	1	—	—	—	Föroperation för radikaloperation.
	1	d:o	—	1	—	—	—	

Operation (Enl. K. Med-styrs cirsk. d. 11 Dec. 1891.)	Antal	Sjukdom (Enl. K. Med-styrs cirsk. d. 28 Dec. 1891.)	Den sjukas ålder			Opera- tionens ut- gång			Anmärkningar
			under 15 år	15 — 55 år	öfver 55 år	god	mindre god	dödlig	
Laparotomi, side-to-side-anastomos mellan ileum och flexura sigmoidea, exclusio af nedre delen af ileum, colon ascend. och transv., sutur . . .	1	Coloptos. + koprostatas.	—	1	—	1	—	—	
Laparotomi, punction och utmjökn. af tunntarm, side-to-side-anastomos mellan ileum och flexur. sigmoidea. Sutur . . .	1	Cancer ventriculi et coli transv. inoperab. c. ileo	—	—	1	—	—	1	Se dödsorsak N:o 87.
Laparotomi med punction och utmjökn. af tunntarm, tunntarmsresection, anläggande af anus å flexur. sigmoid., sutur	1	Ileus ex cancer. flexur. sigmoid. et ex adhesion. intestin. tenuis .	—	—	1	1	—	—	Mors efter 2 1/2 månad. Anus praeternatur. functionerade hela tiden väl. Se dödsorsak N:o 71. På grund af fortsättande ileus måste ny tarmpunction göras och Witzelstiel a caecum anläggas. Aförd död å annat ställe, se dödsorsak N:o 63.
Laparotomi, punction och utmjökn. af tunntarm, enteroanastomos mellan flexura sigmoidea och rectum, sutur	1	Strictur. flexur. sigm.c.ileo	—	—	1	—	1	—	

Operation (Enl. K. Med.-styres cirk. d. 11 Dec. 1891.)	Antal	Sjukdom (Enl. K. Med.-styres cirk. d. 28 Dec. 1891.)	Den sjukas ålder			Opera- tionens ut- gång			Anmärkingar
			under 15 år	15 — 55 år	över 55 år	god	mindre god	dödlig	
Radikaloperation	13	Hernia crural. mobil.	1	8	4	13	—	—	Däraf män i 4 fall. Se dödsorsak N:o 10 och 68.
Herniotomi + radikalop.	10	" " incarcerat.	--	5	5	8	—	2	
Radikaloperation	2	Hernia ventral. in cicatric.	—	1	1	2	—	—	
d:o	2	Hernia umbilicalis	—	2	—	2	—	—	
d:o	3	" lineae albae	—	1	2	3	—	—	
Herniotomi, tarmresec- tion, radikaloperation	1	Hernia crural. incarcerat.	—	—	1	1	—	—	Se dödsorsak N:o 28.
Herniolaparotomi, tarm- resection, radikalop. . .	1	c. gangraen. intestin. . . d:o	—	—	1	—	—	1	
Herniolaparotomi, appen- dectomi, radikalop. . .	1	Hernia crural. incarcerat. c. incarceration. appen- dicitis.	—	—	1	1	—	—	
Herniotomi, tarmresec- tion, dränage, partiel suture	1	Hernia ing. incarcerat. c. gangraen. intestin et c. peritonit. diffus.	—	1	—	—	—	—	Pat. ej inskrifven, död några timmar efter operationen.
Radikalop. genom lambå från muscul. rect. ab- dominis	1	Hernia ing. mobil. recidiv.	—	—	1	1	—	—	
Incision, dränage	1	Abscess. foekal. inguin. p. herniam ing. incarcerat.	—	—	1	1	—	—	

Exstirpation + Bassinisuturer	1	—	1	—	—	—
Laparotomi, sutur af sårå mesenterium, utspolning, primärsutur	1	—	—	—	—	—
Laparotomi, uttorkning, dränage	1	—	1	—	—	—
Dilatation forcée, punctation, incision och dränage från rectum	3	—	3	—	1	2
Abscessus intraperitoneal	3	—	—	—	—	—
Abscess. intraperitoneal. pelv. minor	3	1	2	—	3	—
VIII.						
Dilatation forcée, klyfning af abscessvägg och sfincter,	16	1	13	2	16	—
Incision. tamponad	2	1	1	—	2	—
Dilatatio forcée, klyfning af fistel och sfincter, utskrapning. tamponad	1	—	—	—	—	—
Fistula ani c. contractur.	1	—	1	—	1	—
Dilatation forcée	6	—	6	—	6	—
Dilatation forcée, exstirpation med Paquelin	22	—	17	5	22	—
Dilatation forcée, excision, sutur	9	—	8	1	9	—
Tumor hæmorrhoidal. d:o	—	—	—	—	—	—

Fall med m. g. utgång samma pat.; relaparotomi måste senare göras.

Samtidigt exstirpation med Paquelin af mindre hæmorrhoidalknut.

I 2 fall samtidigt afbränning af mindre hæmorrhoidalknutor.

I ett fall samtidigt exstirpation af fibrösa rectalpolyper.

Operation (Enl. K. Med.-styres cirk. d. 11 Dec. 1891.)	Antal	Sjukdom (Enl. K. Med.-styres cirk. d. 28 Dec. 1891.)	Den sjukens ålder			Opera- tionens ut- gång			Anmärkingar
			under 15 år	16— 55 år	öfver 55 år	god	mindre god	dödlig	
Operation enl. Rehn-De- lorne	1	Prolapsus recti	—	1	—	1	—	—	
Inläggning af silfvertråd enl. Thiersch	1	d:o	1	—	—	1	—	—	
Genomklippning af stric- tur efter dilatation for- cée	1	Stricture recti luetica	—	1	—	1	—	—	Samtidigt afbränning af mindre hæmorrhoidalknut.
Resection af rectum och nedre delen af flexur. sigmoid. genom kom- binerad metod	1	Cancer recti	—	—	1	—	—	1	Som hjälperation måste sup- ravaginal amputation af myo- matös uterus göras; se döds- orsak N:o 78.
Resection af rectum gin- sacralsnitt efter exstir- pation af coccyx och nedre delen af sacrum	1	d:o	—	1	—	1	—	—	
Prostatectomia perineal. enl. Albarra	3	Hypertrofia prostatæ c. retention. urinæ	—	—	3	—	3	—	I ett fall samtidigt dubbelzijdig vasectomi.
Prostatectomia perineal. med utskaffning af ste- nar, tamponad, partiel sutur, cateter à demeure	2	Lithiasis prostatæ	—	—	2	—	2	—	

Operation (Enl. K. Med.-styr:s cir. d. 11 Dec. 1891.)	Antal	Sjukdom (Enl. K. Med.-styr:s cir. d. 28 Dec. 1891.)	Den sjukas ålder			Opera- tionens ut- gång			Anmärkingar
			under 15 år	15— 55 år	öfver 55 år	god	mindre god	dödlig	
Klyfning af orific. extern. urethrae med framsyende af slemhinnan . . .	2	Strictur. orific. extern. urethrae	—	1	1	2	—	—	Gangrän efter påträdd metallring.
Amputatio penis	1	Gangræna penis	—	—	1	1	—	—	
Dorsalsnitt	4	Phimosis, paraphimosis	1	2	1	4	—	—	
Partiel exstirpation af säcken samt radikaloperation enl. Winkelmann	17	Hydrocele testis	2	12	3	17	—	—	
Exstirpation	2	Hydrocele funiculi spermatis	—	1	1	2	—	—	
Exstirpation af vener genom inguinalsnitt	11	Varicocele	—	10	1	11	—	—	I allmänhet plastik genom hudsårets hopsyende på tvären.
Exstirpation af vener + plastik af scrotalhud	3	d:o	—	3	—	3	—	—	
Ablatio testis	6	Epididymit. tbc.	—	6	—	6	—	—	I fall med dödlig utgång samtidigt epicystostomi för prostatahypertrofi. Se dödsorsak N:o 65.
d:o	5	Epididymit. suppurat.	—	2	3	4	—	—	
d:o	1	Cysta epididymidis	—	—	1	1	—	—	
d:o	1	Hämatoma epididymidis	—	1	—	1	—	—	Misstänkt tumör.
d:o	1	Chryptorchism. et atrofia testis	—	1	—	1	—	—	

Ablatio testis	1	Epididymit. sept. ac. c. gangræn.	—	1	—	—	—	—	Ablatio testis maste senare göras.
Resectio epididymidis	1	Epididymit. tbc.	—	—	1	—	—	—	
Epididymotomia explorativa	1	Suspicio epididymit. tbc.	—	—	—	1	—	—	
Incision, utskrapn., tamponad	2	Epididymit. chr. supp. c. fistul.	—	1	1	—	—	—	
Orchidopexi	2	Chryptorchismus	—	1	—	2	—	—	
IX.									
Incision	1	Bartholinit	—	—	—	1	—	—	
Amputatio cervic. + kolporaphia ant. et post. + perineoraphia	1	Prolapsus uteri et vaginæ	—	—	—	1	—	—	
Extürpation	1	Cysta vaginæ	—	—	—	1	—	—	
Profexcision ur cervix	1	Cancroid vaginæ	—	—	—	1	—	—	
Abrasio muc. uteri	14	Cancer cerv. uteri	—	—	—	1	—	—	
Exæresis	4	{ Hyperplasia gland. endometrii	—	13	1	14	—	—	
Abrasio muc. uteri explor.	1	{ Metrorrhagia	—	—	—	—	—	—	
Abrasio + thermocauterisering	2	Retentio part. ovi abort.	—	—	—	4	—	—	
		Cancer corporis uteri	—	—	—	1	—	—	
		Cancer cervicis uteri et vaginæ inoperabilis	—	—	—	1	1	2	

Operation (Enl. K. Med.-styrr:s cirik. d. 11 Dec. 1891.)	Antal	Sjukdom (Enl. K. Med.-styrr:s cirik. d. 28 Dec. 1891.)	Den sjuktes ålder			Opera- tionens ut- gång			Anmärkningar
			under 15 år	15— 55 år	över 55 år	god	mindre god	dödlig	
Extirpation	4	Polyp. cervicis et corp. uteri	1	3	—	4	—	—	Samtidigt appendectomi.
Enucleation per laparotomiam	1	Myoma uteri subserosa	—	1	—	1	—	—	
Amputatio uteri supra-cerv.	2	Myoma uteri	—	2	—	2	—	—	" " i 1 fall.
Totalextirpat. af uterus " "	1	Cancer corp. uteri	—	1	—	1	—	—	
Laparotomi; salpingectomi, partiel dränage	3	Salpingo-oophorit. acuta cum peritonit	—	3	—	3	—	—	Samtidigt appendectomi i 1 fall.
Laparotomi, klyfning af tuba, partiel dränage	1	d:o	—	1	—	1	—	—	
Laparotomi, salpingo-oophorectomi, primärsutur	1	Salpingo-oophoritis chr. suppur.	—	—	—	—	1	—	
Laparotomi, salpingo-oophorectomi, partiel dränage	3	Salpingo-oophoritis chr.	—	3	—	3	—	—	
Laparotomi, tömning af abscess, dränage	2	Abscessus pelvis e salpingo-oophorit.	—	2	—	2	—	—	
Laparotomi, salpingectomi, dränage	1	Salpingo-oophor. bil. tbc.	—	1	—	—	—	1	Se dödsorsak N:o 48.

Laparotomi, salpingo-oo-phorectomi bil.	1	Salpingo-oo-phor. bil. tbc.	1	—	1	—	—	—
Laparotomi, exstirpation af større delen af pyosalpinxsæcken	1	Pyosalpinx tbc.	1	—	—	1	—	Kvarstående fistel. Senare exstirpation.
Ovariotomi	2	Kystoma ovarii	1	1	—	—	—	
d:o	1	Kystoma ovarii cum torsione pedunc.	1	—	1	—	—	
Laparotomi, punctum	1	Cystis multiloc. ovarii	1	—	1	—	—	Samtidigt appendectomi.
d:o d:o exstirpation	1	Cystis multiloc. ovarii + Cysta lig. lat. + tbc. perit.	1	—	1	—	—	Samtidigt appendectomi.
Laparotomi, exstirpation	1	Cysta lig. lat.	1	—	1	—	—	
Laparotomi, adhærens-løsning, exstirpation	1	Cysta parovarial. + peritonit. chr. adhæsiv.	1	—	1	—	—	
Laparot., salpingectomi	3	Graviditas tubaria rupta	3	—	—	3	—	
Laparotomi, salpingo-oo-phorectomi, partiel drænage	1	Cancer ovarii	1	—	—	—	1	Se dødsorsak N:o 26.
Ovariotomi, resectio tubæ	1	d:o	1	—	—	—	—	
Laparotomi, tømning af ascites, profexcision, partiel drænage	1	Cancer ovarii c. ascitide	1	—	1	—	—	
Laparotomia explor.	1	Myoma malignum.	—	1	—	—	—	
Kolpo-koeliotomi, drænage genom bakte fornix	1	Fistula stercoral. post op. pro pelveo-periton. tbc.	1	—	—	—	1	Afförd död å annat ställe. Se dødsorsak N:o 48.

Operation (Enl. K. Med.-styr:s cirk. d. 11 Dec. 1891.)	Antal	Sjukdom (Enl. K. Med.-styr:s cirk. d. 28 Dec. 1891.)	Den sjukes ålder			Opera- tionens ut- gång			Anmärkningar
			under 15 år	15 — 55 år	öfver 55 år	god	mindre god	dödlig	
Plastisk operation . . .	1	X. Ectropium cicatric. . .	—	1	—	1	—	—	
Königs radikaloperation	12	XII. Unguis incarnatus . . .	—	12	—	12	—	—	
Exstirpation	13	Hygroma	—	10	3	13	—	—	
d:o	4	Ganglion	—	4	—	4	—	—	
Evulsio unguis + utskrap- ning	1	Ulcus chron. hallucis . .	—	1	—	—	1	—	På grund af gängrän måste se- nare underbensamputation göras; se dödsorsak N:o 81.
Incision, extraction . . .	1	Corpus alienum	—	1	—	1	—	—	
Suturering	5	Vulnus (större mjukdels- sår)	4	—	1	5	—	—	
Sekundärsutur	4	d:o	1	2	1	4	—	—	
Incision, tamponad . . .	46	Phlegmone, abscessus, carbunculus etc.	9	32	5	45	—	1	Se dödsorsak N:o 56.
Incisioner, dränage . . .	5	Bursit. præpatellar. supp. .	—	4	1	5	—	—	
Incision, debridering . .	1	Vuln. sclopet. digit.	—	1	—	—	1	—	Fingeramputation måste sena- re göras.
Multipla incisioner med bortklippning af bran- diga delar	2	Gangræna	—	1	1	1	—	1	Se dödsorsak N:o 70.

Excision, sutur	1	Fistula chron. region. coc- cyg.	—	1	—	—
d:o					1	—
Punction, utspolning, jo- doformglycerininsprut- ning	1	Abscess. subcutan. tbc. . .	—	1	—	—
Incision, utskrapning, jo- doformbehandling, pri- märsutur	1	Abscessus congestionis . .	—	1	—	1
Incision, utskrapning, jo- doformgastamponad . . .	5	Abscess. tbc.	2	3	—	—
Explorativ incision	7	d:o		6	1	—
d:o	2	Misstänkt abscess.	—	2	—	—
Refistulering	1	Misstänkt mjukdelstumör	—	1	—	—
	2	Fistula	—	2	—	—

Utskrapning måste senare gö-
ras.

Bilaga E.

Uppgift från Allmänna och Sahlgrenska Sjukhuset i Göteborg, Kirurgiska Afdelningen, för år 1911, angående operationer, utförda å ej intagna patienter.

Operation (Enl. K. Med.-styrels cirik. d. 11 Dec. 1891.)	Antal	Sjukdom (Enl. K. Med.-styrels cirik. d. 28 Dec. 1891.)	Den sjuktes ålder			Opera- tionens ut- gång			Anmärkningar
			under 15 år	15- 55 år	öfver 55 år	god	mindre god	dödlig	
I.									
Amputation å fingerar el. tår d:o	41	Laceratio, amputat. traum.	5	32	4	41	—	—	—
Utskrapning	3	Osteitis suppurat.	—	1	2	3	—	—	—
Reposition i narkos	2	d:o	—	1	1	2	—	—	—
	1	Fractura	—	—	1	1	—	—	—
II.									
Exarticulation i finger el. tåled	7	Amputatio traumatica, lace- ratio	1	6	—	7	—	—	—
d:o	2	Osteitis suppurat.	—	2	—	2	—	—	—
d:o	1	Leukämiska förändringar	—	—	1	1	—	—	—
Reposition i narkos	19	Luxatio	3	12	4	19	—	—	—
Myotomi	1	Torticollis	1	—	—	1	—	—	—
Sensutur	18	Abscisio tendinum	2	16	—	18	—	—	—

	13	Tendovaginit. suppurat. .	7	6	13	
Incision, tamponad			—		—	
III.						
Ligatur af større artår	4	Vulnus c. hæmorrhagia	4	—	—	
Galvanocaustik	1	Angioma	1	—	1	
Incision med tømning	4	Hæmatom	3	—	4	
IV.						
Exstirpation	17	Atherom	12	4	17	
d:o	3	Fibrom	1	2	3	
d:o	1	Angioma	1	—	1	
d:o	2	Lipom	—	2	2	
d:o	2	Cysta	2	—	2	
d:o	2	Cancroid	1	1	2	
d:o	7	Lymphom. tbc.	7	—	7	
d:o	1	Leukämisk hudtumör	—	1	1	
d:o	1	Nævus	1	—	1	
d:o	5	Verruca	4	—	5	
d:o	1	Ganglion	1	—	1	
Incision + utskrapning	17	Infecteradt atherom	12	5	17	
d:o	5	Lymphom. tbc. suppurat.	2	3	5	
V.						
Extractio dentis	32	Caries dent. *)	9	23	32	
Incision, drainage	15	Periostit. alveolar.	5	10	15	
Skrapning med ringknif	1	Adenoida vegetationer	1	—	1	

*) I allmänhet förenad med periostit.
Så vidt möjligt samtidigt tand-extraction.

Operation (Enl. K. Med.-stvr:s cirk. d. 11 Dec. 1891.)	Antal	Sjukdom (Enl. K. Med.-stvr:s cirk. d. 28 Dec. 1891.)	Den sjukes ålder			Opera- tionens ut- gång			Anmärkningar
			under 15 år	15— 55 år	öfver 55 år	god	mindre god	dödlig	
Tonsillotomi	3	Hypertrofia tonsillar. . .	3	—	—	3	—	—	
Incision	4	Abscess. peritonsillar. . .	1	3	—	4	—	—	
Extraction under narkos	1	Corpus alien. oesofagi . .	1	—	—	1	—	—	
VII.									
Incision, dränage	12	Mastit. suppurat.	—	12	—	12	—	—	
VIII.									
Dilatation forcée	1	Contractura ani	—	—	1	1	—	—	
Incision, tamponad	2	Abscessus ad anum	—	1	1	2	—	—	
Dorsalsnitt	1	Phimosis	—	—	—	1	—	—	
XII.									
Königs radikalop.	7	Unguis incarnatus	—	7	—	7	—	—	
Incision + extraction	49	Corpus alienum	10	37	2	49	—	—	
Incision + tamponad	1	d:o	1	—	—	—	1	—	Anträffades ej.

Mindre operationer å intagna patienter ha i allmänhet ej antecknats. Enkla incisioner för abscesser, tendovaginit, periostiter, furunklar, karbunklar o. d. ha endast i svårare fall och i hvarje fall, då de utförts i narkos, upptagits. Reposition af frakturer eller luxationer ha ej antecknats i operationsjournalen, om de ej utförts under narkos. Utan narkos ha under år 1911 reponerats 145 frakturer och 51 luxationer.

Å intagna patienter ha utförts	. 1,329 operationer
Å ej intagna patienter ha utförts	1,037 „
	<hr/>
	Summa 2,366 operationer

Polikliniken har under året besökts af 20,693 personer. På icke poliklinisk tid ha inkommit och behandlats 1,417 personer.

Torild Lundén

Andre läkare.

Bilaga F.

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska Sjukhusets
Kirurg. afdeln. för år 1911
angående de för nedanstående veneriska sjukdomar
intagna, med hänsyn till den landsdel, inom
hvilken smittan ådragits.

Län	Syphilis recens		Gonorrhœa acuta		Ulcus molle	
	män	ej prost. kv.	män	ej prost. kv.	män	ej prost. kv.
Göteborgs stad	--	1	5	1	1	--

Bilaga G.

Ålder, kön, civilstånd samt sättet för smittans
öfverförande.

Sjuk- dom	Summa	Den smittades										Smittan har öf- verförts på annat sätt än genom könsutskiften				
		civil- stånd		ålder												
		ofritt	fritt	under 10 år	10-15 år	15-20 år	20-25 år	25-30 år	30-40 år	40-50 år	50-60 år		öfver 60 år	okänd		
Syphilis recens	prost. kvinnor	1	1	--	--	--	1	--	--	--	--	--	--	--	--	--
	män . .	5	5	--	--	--	2	--	2	1	--	--	--	--	--	--
Gonor- rhœa acuta	ej prost. kvinnor	1	1	--	--	--	1	--	--	--	--	--	--	--	--	--
	män . .	1	1	--	--	--	--	1	--	--	--	--	--	--	--	--
Ulcus molle	män . .	1	1	--	--	--	--	--	1	--	--	--	--	--	--	--

Bilaga H.

**Uppgift från Allm. och Sahlgrenska Sjukhusets
Kirurg. afdeln. för år 1911 angående för skador
och förgiftningar intagna, med hänsyn till
skadans natur och påföljd.**

Skadans natur	Intagna		Skadans påföljd		
	män	kvinnor	döden	Kvarskän- de män	Över- räande
Sår utan komplikationer (vulnus)	71	12	—	—	83
Varbildning i följd af inträng. kropp eller skada å hu- den eller subkut. bindväfven (sepsis)	24	—	—	5	19
Ledvrickning (distorsio, luxatio)	11	5	—	2	14
Utgjutning i led (synovitis traumat., hæmarthrosis)	15	1	—	—	16
Öppnande af någon af de större lederna (vulnus per- forans)	1	—	—	—	1
Benbrott, enkelt (fractura simplex)	40	40	2	16	162
” kompliceradt (fractura complicata) ¹	18	2	1	6	13
Afskärning af muskel, sena, nerv	7	1	—	—	8
Skada å större kärl	2	—	1	—	1
Krossning, afhuggning, afslit- ning (amputatio traumatica, laceratio) {	af 1—2 fingrar	4	—	4	—
	af 3—5 fingrar, hand	5	—	4	1
	af arm	5	—	5	—
	af tår eller fot	3	—	1	2
	af ben	1	1	1	1
Förbränning (combustio) {	fingrar, hand.	2	—	—	2
	ansikte	3	1	—	4
	andra kroppsdelar	5	7	4	—
Förfrysning (congelatio) af fingrar	1	—	—	—	1
Skada å magsäck eller tarm (vulnus perforans, ruptura)	2	1	1	—	2
” å lever, mjälte, njure, urinblåsa	7	—	1	1	5
Öppnande af lung- eller hjärtsäck (vulnus perforans)	1	—	—	—	1
Skada å struphufvudet eller luftstrupen	2	—	—	—	2
Hjärnskakning (commotio cerebri).	8	5	—	—	13
Brott å hjärnskålens botten (fractura baseos cranii)	9	1	—	—	10
Direkt skada å hjärna eller ryggmärg	10	2	6	2	4
Contusio	45	12	—	1	56
Fractur. multipl. costar. c. hæmatothorax + Hernia traumat. incarceration	1	—	1	—	—
Summa	403	91	17	48	429

¹ Brott å hjärnskålens botten upptages ej här.

Bilaga I.

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska Sjukhusets
Kirurg. afdeln. för år 1911 angående för skador
och förgiftningar intagna, med hänsyn till
skadans tillkomstsätt.

Skadans tillkomstsätt	Intagna		Skadans påföljd		
	män	kvinnor	döden	Kvarståen- de men	Över- levande
<i>A. Olycksfall i yrkesarbete.</i>					
Vid handterande af yxa	1	—	—	—	1
” ” ” andra verktyg	4	—	—	1	3
” transmissioner	4	—	—	2	2
” arbetsmaskiner inom jordbruket, tröskverk	1	—	—	1	—
” ” ” stenindustrien	1	—	—	—	1
” ” ” metallindustrien	3	—	—	—	3
” ” ” varf och skeppsbyggeri	1	—	—	1	—
” ” ” träindustrien { cirkelsåg	4	—	—	3	1
” ” ” ” { andra maskiner	3	—	—	1	2
” ” ” textilindustrien	1	2	—	1	2
” ” ” närings- o. njutn.-ämn.-industr.	2	—	—	—	2
” ” ” pappersindustrien	3	—	—	—	3
” ” ” andra industrier	1	—	—	—	1
Genom fall från stege, af- sats, ställning; genom halkning, nedstörtande föremål, ras	4	—	—	—	4
” vid jordbruksarbete	35	—	—	4	31
” ” byggnadsarbete	7	—	—	—	7
” ” inom träindustrien	73	—	1	5	67
Genom inträngande föremål, såsom träflisor, spikar, glasskärfvor	17	—	—	1	16
Vid körning	11	—	—	—	11
Genom slag, stöt eller bett af djur	5	1	—	1	5
” beröring med hett vatten, ånga	4	—	—	—	4
” ” ” smält eller het metall, glas m. m.	2	—	1	—	1
Transport	187	3	2	21	167

Skadans tillkomstsätt	Intagna		Skadans påföljd		
	män	kvinnor	döden	Kvarskända men	Över- skända
Transport	187	3	2	21	167
Genom sprängskott	2	—	—	1	1
Vid järnvägstrafiken	10	—	2	2	6
„ sjöfarten	33	—	1	5	27
<i>B. Olycksfall utom yrkesarbete.</i>					
Vid hushållsgöromål	4	35	2	3	34
Under resa: på järnväg	2	—	—	—	2
„ på fartyg	2	—	1	—	1
åkning (öfverkörd, påkörd)	31	9	—	3	37
Vid sport och gymnastik: gymnastik, militärtjänst o. d.	13	—	—	—	13
jakt, skottskada	3	—	1	—	2
fiske, badning, segling o. d.	3	—	—	—	3
velocipedåkning	3	—	—	—	3
skridsko-, skidåkning o. d.	1	1	—	—	2
lek	45	16	3	5	53
Vid slagsmål och öfverfall	17	3	1	1	18
Under rusets inflytande	15	1	2	3	11
I följd af sjukdom (epilepsi, svimning m. m.)	3	3	—	—	6
Halkade eller slant och föll	24	19	1	4	38
<i>C. Självmordsförsök.</i>					
Med skärande vapen	3	1	—	—	4
„ nedstörtande från höjd	2	—	1	—	1
Summa	403	19	17	48	429

Dödsorsakerna.

Döda under 1911.

1. 22-årig kvinna med *utbredda förbränningar*. Fick efter en vecka en pneumoni, som icke löste sig. Mors 3 1/2 vecka efter olyckshändelsen under bilden af *hjärtparalys*. Sektion företogs ej.

2. 27-årig kvinna med *tbc-coxit*. Hade 13 år förut blifvit opererad för knäledstbc. Behandlades med sträck. Hade redan vid hitkomsten grumlig, varig urin med *tbc-bac.*. Vid uretärkatetrering varig urin på båda njurarna med *tbc-bac.* från den ena. Efter ungefär 4 mån. började pat. få hufvudvärk och kräkningar, snart därpå strabism, pupilldifferens o. s. v.. Mors efter 5 1/2 månads sjukhusvistelse. *P. A. D.: Coxit. tbc. + Tbc. ren. dx. et sin. + Meningit. tbc.*

3. 64-årig kvinna, som en vecka före inkomsten under intagande af föda "fått något i halsen". Hon kunde dock första dagarne obehindradt svälja, men försämrades sedan. Inkomstdagen hade hon blifvit sonderad af läkare, som ansåg oesofagus-cancer föreligga. Härefter betydlig försämring, så att hon vid inkomsten hade hög feber, svår dyspné, hostretning och ej kunde svälja ens flytande föda. Hon behandlades med omslag, närande lavemang och hjärtstimulantia. Mors efter 5 dagar. Vid *sektionen* fanns i *oesofagus* i jämnhöjd med ringbrosket *en nästan centimeterlång springformig perforationsöppning* å bakre väggen. Härifrån hade utgått ett *djupt halsflegmone*, som sträckte sig ner i bakre mediastinum. Vidare påträffades en *akut ulcerös laryngit*, en *akut varig pleurit* samt *septiska förändringar i andra organ*.

4. 32-årig kvinna, som 12 dagar före inkomsten insjuknat i *akut appendicit*. Vid inkomsten mycket dåligt allmäntillstånd med *icterus*. Appendix exstirperades och en stor, retro-

coecal, coli-stinkande abscess uttorkades och dränerades. Efter op. fortfarande feber och frysningar. Mors efter 1 vecka. *Sektionen* visar *diffus varig peritonit* samt *pyämi*.

5. 31-årig man, som efter en längre tids alkoholmissbruk blifvit *sinnnesförvirrad* och kastat sig ut genom ett fönster. Företedde vid inkomsten en *ej komplicerad underbensfraktur*, samt var *oredig*. Inga tecken i öfrigt på hjärnskada eller lokaliserad blödning. Mors dagen därpå under *kollaps-symptom*. Obduktion företogs ej.

6. 37-årig man, som 6 veckor före inkomsten haft *halsfluss*. Efter 2 veckor gjordes tonsillotomi af specialist. 3 dagar efteråt insjuknade pat. häftigt med feber, frysningar, diarréer o. s. v.. Fick sedan erythem. Intogs här först å med. afd., öfverfördes till kir. afd. efter några dagar på grund af *pyarthros i ena skulderleden och ena fotleden*. Arthrotomi och dränage. Mors efter 6 dagar. *P. A. D.: Pyarthrosis articulation, humero-scap. et talocrural. + Sepsis.*

7. 40-årig man, som 2 veckor före inkomsten akut insjuknat med frysningar och håll i ena sidan. Vid inkomsten *pleuraempyem* och mycket dåligt allmäntillstånd. Under lokal anästesi gjordes reffbensresection och thoracotomi. Mors efter 3 dygn. *P. A. D.: Empyema pleuræ sin. + Abscess. renis dextr. + Septico-pyämi.*

8. 73-årig kvinna, som dagen före inkomsten akut insjuknat med *magsmärtor och kräkningar*. Vid inkomsten 40⁰ och ömhet öfver högra bukhalvvan. Appendectomi gjordes, utan att några säkra förändringar kunde konstateras. Dagen därpå *icterus* och *symptom från lungorna*. Mors efter 3 dygn. *P. A. D.: Entero-colitis acuta + Cholecystit. ac. + Bronchit. ac. + Atelectasis et oedema pulm. + Myocardit.*

9. 62-årig man, som efter att sedan 4 à 5 år ofta ha haft blodig urin, nu inkom hit med en *stark hämaturi*. Behandlades under ett par dagar med cateter à demeure, gelatininjektioner o. d. utan resultat, hvarför gjordes epicystostomi. Sedan ur blåsan uttömts en massa blodkoagler, syntes blod framkomma ur ena uretermynningen, hvarför snitt lades öfver denna njure, som klöfs, utan att några förändringar här kunde upptäckas. Mors efter något mer än 2 veckor. *Sektionen* visade

ett ärtstort *blåspapillom* vid den andra uretermynningen, en *cystitis gravis* med *pyelonefrit* samt *dubbelsidiga pneumonier*.

10. 75-årig kvinna, som inkom med ett sedan 3 dygn *inklämndt cruralbräck*. Bräckinnehållet utgjordes af oment samt af en tunntarmslynga, som "med tvekan" reponerades. Operationen gjordes under lokalanästesi. Mors efter 3 dygn. *Sektionen* visade, att den mellan snörfårorna belägna delen af tunn-tarmen var "blåviolett och skör". Härifrån hade en *akut fibropurulent peritonit* utgått.

11. 35-årig man, som vårdades å med. afd. för *misstänkt tabes dorsalis*, insjuknade där 6 dagar före inkomsten till kir. afd. med smärtor i magen, feber och kräkningar. Symptomen ansågos först vara tecken till "gastriska kriser". Så småningom uppstod emellertid ömhet och *défense* i högra bukhalfvan, hvarför pat. öfverfördes hit. Vid genast företagen operation extirperades en medialt belägen, *gangränös appendix*, tömdes och dränerades en *periappendiculär abscess*. Mors efter 3 dygn. *P. A. D.*: *Phlegmone retrocolica* + *Nephrit. chr.* + *Gummata hepatis* + *Degeneratio amyloid. ren. hepatis et lienis* + *Pyelit. chr.* + *Bronchopneumonia*.

12. 60-årig kvinna, som sedan 2 dagar haft en *suppurativ tendovaginit* i ena handen. Vid inkomsten slö med *alb. i urin* och *puls 140*. Tendovaginiten inciderades genast. Ingen förbättring. Efter 2 dagar herpes labialis, efter ytterligare 3 dagar *pyarthros i ena knäleden*, hvarför gjordes arthrotomi, utspolning, dränage. Mors efter 2 dygn. *P. A. D.*: *Tendovaginit supp. man. c. lymphangit.* + *Pyarthrosis gen.* + *Septicopyæmia*.

13. 48-årig man, å hvilken för en *inextirpabel pylorus-cancer* med retention gjordes gastroenterostomi. Mors efter 1 vecka. *P. A. D.*: *Ulcus carcinomatosum pylori c. metastat. glandul. lymphat.* + *Peritonit fæculent.* (genomskärning af sutur vid gastroenterostomin).

14. 26-årig man, som fått ett slag af en bom i hufvudet. Företedde vid inkomsten en *komplicerad, komminut fraktur å skallen*, var *medvetlös* och hade *retningsfenomen* från ena hemisfären. Ur såret extraherades en massa i hjärnan insprängda benbitar. Mors efter 2 dygn. *P. A. D.*: *Fractura compl. commin. cranii* + *Hæmorrhagia extra- och intradural.* + *Hæmorrhagia cerebri*.

15. 28-årig man, som 2½ dygn före inkomsten insjuknat i *akut appendicit*. Vid inkomsten stor, meteoristiskt *upptrifven buk* med öfverallt tympanitisk ton, *puls 130, alb. i urin* samt i *icteriska scleræ*. Vid genast företagen operation påträffades en medialt belägen, *gangränös och perforerad appendix*, som exstirperades, samt en *diffus peritonit*, total nedanför colon transv. med stinkande var. De utspända tunntarmarna puncterades och Witzelfistel anlades; varet uttorkades och buken dränerades. Mors efter 2 dygn. *P. A. D.: Peritonit. diffus. total. + Pleurit. purul. dx. + Bronchopneumonia.*

16. 58-årig man, som öfverfördes från med. afd. för ett *pleuraempyem*. Han hade någon månad förut så småningom insjuknat med hosta och värk i sidan. Vid under lokalanæstesi företagen refbensresection med thoracotomi påträffades tunnflytande var och en förtjockad parietalpleura. Mors efter 1 vecka. *P. A. D.: Tbc. sterni et pleuræ c. empyem + Nephrit. chr. + Tbc. lienis.*

17. 59-årig kvinna, som 4 dagar före inkomsten sjuknat med smärtor i appendix-trakten, frysningar och fækala kräkningar. Vid operationen påträffades serös vätska i buken samt en *ej lösbar invagination* en meter ofvanför valvula Bauhini, hvarför gjordes resection af 1 meter tunntarm samt side-to-side-anastomos. Ileussympptomen fortforo, hvarför efter 2 dygn gjordes relaparotomi. Härvid påträffades en diffus peritonit. En Witzelfistel anlades. Mors dagen därpå. *P. A. D.: Peritonit ac. fibrinos. + Myocardit. ac. + Nephrit. ac.* "Suturerna vid anastomoson höllo väl. Detta tarmstycke sammanlödt fastare med omgifningen än resten. Tarmarna ofvan detsamma något mera missfärgade än eljest är förhållandet, utan att man dock kan tala om ens begynnande gangrän".

18. 58-årig man, som fallit och slagit hufvudet. Inkom med *halfsidig spastisk pares, slö; puls 70—80*. Mors efter 3 veckor. *P. A. D.: Hämorrhagia hemisfer. dx. cerebri + Bronchopneumoniæ + Arteriosclerosis.*

19. 33-årig man, som fått ett lass bjälkar öfver sig. *Diverse komplicerade och okomplicerade frakturer + Contusio cerebri*. Mors efter 1 dygn. *Sektionen* bekräftade kliniska diagnosen.

20. 12-årig gosse, som inkom med en 4 dagar gammal, akut osteomyelit i tibian. Uppmejsling. Efter 3 veckor pyarthros i knäleden, hvarför gjordes arthrotomi och dränage samt ytterligare uppmejsling. Låg sedan nära 3 mån. med stora, ymnigt secernerande fistlar, som flera gånger reviderades. En plötslig, mycket häftig spontan blödning nödvändiggjorde en lårbensamputation. Mors efter några timmar. P. A. D.: *Anämia excessiva + Nephrit. chr. parenchym. c. degeneration. amy.*

21. 8-årig flicka, som under lek plötsligt fått häftiga buksmärtor, "som om något gått sönder". Inremitterades hit under diagnos: Inre skador. Föreföll svårt sjuk med feber, hastig puls och buken öfverallt ömmande, brådhårt spänd. Vid omedelbart företagen op. påträffades utspända tarmar, serosan å nedre delen af ileum och å colon rodnad. Svullna mesenterialkörtlar, intet exsudat, appendix frisk. Mors efter 2 mesenterialkörtlar, intet exsudat, appendix frisk. Mors efter 2 dygn. P. A. D.: *Enterocol. ac. follicularis c. peritonit. fibrinos. diffus.* — Enligt senare upplysningar förelåg sannolikt en matförgiftning, då fadern, modern och 3 syskon efter förtärande af njurister samtidigt varit sjuka i magplågor och diarré.

22. 58-årig man med kronisk osteomyelit med fistlar å ena låret sedan 20 år tillbaka. Han hade sista veckorna varit sämre och hade vid inkomsten 38,5°. Uppmejsling af nedre delen af låret med utskrapning af stora, med stinkande varfyllda härdar, arthrotomi och dränage af knäleden, som innehöll tjockt, stinkande var. Två dagar efter op. frysningar och septiska symptom. Mors 4 dagar efter op. P. A. D.: *Septico-pyæmia ex. osteomyelit. chr. supp. femoris. c. gonit. suppur.*

23. 17-årig man med septico-pyæmi efter lårbens-osteomyelit, öfverfördes hit från med. afd.. Här gjordes höftledsresection för en septisk osteit, som förstört hela ledhufvudet, samt uppmejsling af lårbensdiafysens nedre hälft. Dessutom öppnades en del mjukdelsabscesser. Ur fistlarna rann hela tiden massor af var, pat. *tynade af allt mer, fick alb.* i urin och dog efter ett halft år. Sektion företogs ej.

24. 40-årig kvinna, som inkom med en tumör i högra sidan af buken. Vid företagen laparotomi befanns en malign, fullständigt inoperabel tumör med massor af metastaser föreliggande. Mors efter 5 dygn. P. A. D.: *Cancer valvul. Bauhiniæ c. metastat.*

25. 39-årig kvinna, gravid i 7:de månaden, som 1 vecka före inkomsten sjuknat i *kräkningar och förstoppning*. Vid inkomsten liten urinvätska med mycket albumin i urin samt kräkningar. Buken utan anm. Trots tarmsköljningar och hjärtstimulantia mors efter 2 dygn efter framfödande af ett ofullgånget, dödt foster. *P. A. D.: Nephrit. subchron. parenchymatosa + Uremia.*

26. 27-årig kvinna, puella publica, som inkom med symptom på en sedan 2 dygn *rupturerad extra-uterin-graviditet*. *Excessiv anæmi* och hastig, oregelbunden puls. Salpingectomi försvårades till följd af svålar och skrumpningar efter en gammal bäckenperitonit. Högst betydlig mängd blod fritt i bukhålan. Efter operationen hostade pat. hela tiden upp massor af var. Sex dagar efter operationen mors under tecken på hjärtsvagheter. *P. A. D.: Bronchit. purul. chr. + Bronchopneumoniæ + Degeneratio cordis + Nephrit. chr. parenchymatosa et interstitial. c. exacerbatione.*

27. 31-årig man, som inkom med *sarcomrecidiv* i ena låret. Han vägrade bestämt att underkasta sig föreslagen extirpation i höftleden, hvarför gjordes extirpation af tumören efter ligatur af art. femoral. Härefter uppstod gangræn i foten och nedre delen af underbenet, hvilket nödvändiggjorde hög underbensamputation. Trots Röntgenbehandling recidiverade sarcomet, och pat. dog 9 mån. efter inkomsten. *P. A. D.: Sarcoma femoris. + Metastas. gland. lymph. et pleuræ sin. + Nephrit. chr. + Bronchopneumoniæ.*

28. 66-årig man med *lungtbc.* och *tbc. i ena knäleden med stora förstöringar å femur, tibia och patella* samt fistlar. För att om möjligt få läkning gjordes under lumbalanæstesi knäledsresektion. Läkning inträdde emellertid aldrig, utan flere rikligt secernerande fistlar kvarstodo. Mors efter ungefär 1½ månad. *P. A. D.: Tbc. pulm. dx. et sin. c. cavern. + Osteit. tbc. gen. + Bronchopneumonia + Volvulus incipiens.*

29. 61-årig man, som 6 dagar före inkomsten fallit i en trappa och slagit venstra sidan af bröstet. Hade under sängläge i hemmet blifvit sämre. Vid inkomsten hit tecken på venstersidig reifbensfraktur samt pneumoni å högra lungan. Mors efter 2 dygn. *P. A. D.: Fractura costar. later. sin. + Pneumonia ac. pulm. ambor. + Cirrhosis hepatis.*

30. 34-årig kvinna, som genomgått partus 2 veckor före inkomsten hit. Inremitterades under diagnos: *Periostit. femoris (septico-pyämia post part.)*. Vid inkomsten hit buken mjuk, oöm, intet abnormt från uterus och adnexen; uppdrifning och svullnad öfver ena lårets yttersida, med ömhet starkast öfver troch. major. På grund af det dåliga allmäntillståndet med diarré och alb. i urin gjordes endast incision intill benet å detta ställe utan att något patologiskt kunde upptäckes. Mors 3 dagar efter inkomsten. *P. A. D.: Sepsis puerperalis + Bronchit. ac. c. atelectas. + Peritonit ac. purul. fere universal. + Metritis purulenta.*

31. 24-årig man, som blifvit klämd mellan ett lokomotiv och en port. Företedde vid inkomsten frakturer å en hel del refben, så att vid djupa andetag hela bröstkorgen knakade; oredig, orolig, svarta kräkningar. Inga tecken till ngn större hämatothorax. Dagen därpå bättre allmäntillstånd, hvaremot buken började bli stor och spänd. Då och då kräkningar och hicka. Som tarmsköljningar voro utan resultat och buksymptomen ökades, ansågs trots det dåliga tillståndet operation indicerad. Härvid påträffades nere i lilla bäckenet ett mindre *tunntarmsstycke i börjande gangrän och begränsadt af snörfårer samt börjande peritonit*. Hvar incarcerationen varit, kunde dock ej utrönas. Tarmresektion. Mors 2 dagar efter inkomsten. *P. A. D.: Fracturæ costar. + Hämatothorax + Ruptura partial. (intern.) tegument. anter. abdominis (musc. et seros.) + Peritonit. ac. fibrinosa ex. hernia Littrica (in ruptur.?)*

32. 31-årig kvinna, som sedan 5 veckor haft en *abscess i ena axillen*. Här gjordes incision, utskrapning och dränage. Patologisk-anatomisk undersökning visade *aktinomykos*. Fistlarna läktes, men pat. tynade af allt mer och fick upprepade, oftast blodiga diarréer. Mors 9 månader efter inkomsten. *P. A. D.: Actinomycosis + Degeneratio amyloid. organ.*

33. 75-årig man, som inkom med *retentio urinæ*. Vid undersökning befanns han hafva en *stor, hård, knölig prostata* samt *varigt-blodig urin*. Blåsbehandlades, tynade af allt mer och dog efter 1 månad. *P. A. D.: Cancer prostatæ + Cysto-pyelonephrit. + Hypertrophia cordis.*

34. 34-årig man med *komplicerad lårbensfraktur*, var redan vid hitkomsten slö, så att han ej reagerade vid debride-

ringen. Fick tetanusantitoxin profylaktiskt. Mors efter 3 dygn efter hastigt stigande temperatur och pulsfrekvens. *Sektionen visade dubbelsidiga pneumonier, akut nefrit och degeneration af myocardiet.*

35. 76-årig man, som 2 dagar före inkomsten insjuknat i *appendicit*. Företedde symptom på en *diffus peritonit* i buakens nedre delar, i synnerhet åt höger. Under lokalanästesi exstirperades en brandig appendix, varet uttorkades och en cigarett-drän inlades. Pulsen, som redan vid inkomsten var oregelbunden, blef allt sämre och pat. dog efter 2 dygn. *P. A. D.: Peritonit. fibrinosa + Pneumonia hypostat. + Nephrit. chron. interstit. + Hypertrophia cordis + Arteriosclerosis.*

36. 50-årig kvinna, som ett par månader varit sjuk med smärtor i ryggen och afmattning. Företedde vid inkomsten en stor, uppdrifven buk med genom betäckningarna synliga tarm-slyngor samt en hård, öm, rörlig tumör i venstra fossa iliaca. Allmäntillståndet dåligt med hög feber och alb. i urin. Vid under lokalanästesi företagen proflaparotomi påträffades en till omentet fastsittande, mjuk, kärlik tumör, hvars utgångspunkt ej kunde utrönas; inoperabel. Mors efter 4 dygn. *P. A. D.: Angiosarcoma hepatis c. metast.*

37. 42-årig man, som ungefär 3 veckor före inkomsten hit akut insjuknat med frysningar, håll i venster sida och rostfärgade sputa. Fick sedan tecken till en högerridig pneumoni med därpå följande *pleuraempyem*. Refbensresektion och thoracotomi. Han tynade emellertid af allt mer, fick stora decubitussår och dog efter 1½ månad. *P. A. D.: Tbc. pulm. + Empyema pleuræ amb. + Bronchopneumoniæ + Osteit. tbc. costar.*

38. 21-årig man, som inkom hit med *pleuraempyem* efter pneumoni. Oredig, temp. 39,7°, alb. i urin. Refbensresektion, thoracotomi. Mors efter 6 dagar. *P. A. D.: Pneumonia ac. ambor. + Empyema pleuræ dx.*

39. 3-årig gosse, som fallit från 3:dje våningen. Vid inkomsten medvetlös, blödning ur mun och näsa samt rundt ena ögat, Pulsfrekvens 100. Mors dagen derpå. *P. A. D.: Fractura baseos cranii + Commotio cerebri.*

40. 47-årig kvinna, som sedan många år haft en nævus pigment. i pannan. Den hade sista tiden ulcererat, och pat. hade blifvit dålig. Vid inkomsten slö och dålig, svarade ej på tilltal. Pulsfrekvens 52. Mors efter 3 dygn. *P. A. D.*: *Nævus pigment. sarcomatos. frontis + Tumor cerebri (sarcometastas.)*

41. 70-årig man, som inkom med urinretention. Allmäntillståndet mycket dåligt, slö; hög temperatur, dålig puls. Blåsbehandling; hjärtstimulantia. Mors efter 14 dagar. *P. A. D.*: *Hypertrophia prostatæ + Empyema vesic. seminal. + Cystit. chron. + Nephrit. chron. + Hydronephrosis + Hypertrophia et dilatatio cordis + Broncho-pneumoniæ.*

42. 72-årig man, som 2 månader före hitkomsten akut insjuknat i buksymptom, hvilka af den behandlande läkaren uppfattats som appendicit. Pat. förbättrades först, men fick sedan allt mer tilltagande smärtor i epigastriet. Vid inkomsten företedde han här en stor, fluktuerande resistens, som incidierades, hvarvid en stor, colistinkande abscess uttömdes. Kvarstående fistel. Vid förnyad operation befanns fisteln mynna i en stor, detritus-fylld håla mellan ventrikeln och lefvern. Ur denna fistel utran första tiden gallfärgadt, senare fæcalfärgadt sekret. Pat. tynade af och dog efter 1 månad. *P. A. D.*: *Ulcus duodeni c periduodenit. + Abscess. hepatis. + Peritonit. chr. purul. + Infarct. muc. duod.*

43. 27-årig man med lungtbc., hvilken öfverfördes hit från tbc.-afd. i och för operation af *ett flere gånger förgäfves puncteradt pleuraempyem.* Refbensresection och thoracotomi. Allmäntillståndet förbättrades ej, pat. hade hela tiden intermitterande feber. Mors efter ungef. 1 månad. *P. A. D.*: *Tbc. pulm. + Empyema pleuræ + Synæchia pericardii + Tbc. intestini.*

44. 50-årig kvinna, som 1 år förut här opererats för venstersidigt pleuraempyem och som varit läkt ungefär $\frac{1}{2}$ år. Ungefär 1 månad före inkomsten allt mer tilltagande hufvudvärk samt sista veckan kräkningar. Vid inkomsten stark dämpning öfver hela venstra lungan; vid punktion 0. Hufvudvärk; ögonbottnar utan anm., feberfri; 0 alb. i urinen. Tillståndet höll sig oförändradt; efter 2 veckor plötsligen mors. *P. A. D.*: *Cancer bronchial. pulm. sin. c. metastas. pleuræ, pericardii et cerebri.*

45. 59-årig man, som 4 mån. före inkomsten börjat få smärtor i nafveltrakten och gasuppstötningar; inga kräkningar. Flere gånger observerat svarta öppningar. Magrat af. Vid inkomsten blod i afföringarna samt retention af blodigt ventrikelinnehåll. Vid företagen gastro-enterostomi påträffades *en stor cancer*, omfattande hela curvatura minor samt öfre delen af ventrikelns bakre vägg, dessutom rikligt med körtelmetastaser, i synnerhet bakom ventrikeln. Dagen efter operationen matt och orolig samt 40° feber; ur ventrikeln upphemtades 1/2 rondskål svart maginnehåll. Mors efter 2 dygn. *P. A. D.: Cancer ventriculi c. metastas. gland. lymphat. + Nephrit. chron. interstitialis.* I båda lungornas nedre lobor var väfnaden af minskad luftrikedom, på snittet svartröd och för tryck mycket skör.

46. 80-årig kvinna, som inkom hit med en inkilad *fraktur å collum femoris* samt med en *kronisk cysto-pyelo-nephrit* med tjock, varig urin. Behandlades med blässköljningar, urotropin o. d. utan resultat. Mors efter 2 1/2 månad. *P. A. D.: Cysto-pyelo-nephrit. chron. + Nephrit. chron. interstitial. + Nephrolithiasis sin. + Atrophia senilis.*

47. 61-årig man, som inkom moribund med urinretention, cystit och diabetes. Mors efter 1 1/2 dygn. *P. A. D.: Hypertrophia prostatæ + Cystit. chron. + Synechia pericardii + Aortit. luet. + Bronchopneumoniæ + Cirrhosis hepatis + Atrophia pancreatis + Stenosis duct. Wirsung. + Nephrit. chr. parenchymat. et interstitial. + Nephrit. ac. partim apostematos.*

48. 19-årig kvinna, som 1 år före inkomsten haft "vatten i lungsäcken" och ett par månader före inkomsten "slem på ena lungan", intogs här med tecken till *dubbelsidig salpingit*, hvilken med sannolikhet ansågs vara tuberkulös. Då tillståndet efter 2 1/2 månad ej alls förbättrades, gjordes dubbelsidig salpingectomi med tamponad. Pat., som redan före operationen då och då haft feber, fick efter op. högre temperatur med stora remissioner. Fick tarmfistel samt började hosta betydligt. Mors efter 2 1/2 månad. *P. A. D.: Pelveo-peritonit. tbc. + Fistula stercoral. + Tbc. pulm. intestin. et mucosæ uteri.*

49. 56-årig man med symptom på långt ned belägen oesofagusstenos. Gastrostomi med fistel enl. Witzel lades. Mors efter 4 dygn. *P. A. D.: Cancer cardiæ + Phlegmone later. anterior. abdominis + Peritonit. diff. purul. + Nephrit. ac.*

50. 25-årig man med nästan total 3:dje gradens förbränning. Mors efter 6 dagar. *P. A. D.: Combustio ord. III total. + Synechia pericardii total. + Endocardit. verrucosa + Enterit. diphterit. + Nephrit. ac.*

51. 33-årig kvinna, som öfverfördes från med. afd. på grund af pleuraempyem. Refbensresektion och thoracotomi. Mors efter 2 veckor. *Empyema pleuræ sin. op. + Tbc. pulm. sin. c. cavernis.*

52. 58-årig kvinna, som sedan många år lidit af gallstenskolikanfall. Dessa hade sista tiden kommit allt tätare. Cholecystostomi, extraction af en del stenar från duct. cystit. och hepatic. samt hepaticusdränage. Choledochus sonderades ned till papillen (6 cm.) utan att konkrement där anträffades. Efter op. hela tiden acholiska fæces samt rikligt gallflöde ur fisteln. Pat. blef allt sämre och dog plötsligt samma dag man tänkt göra hepatico-duodenostomi. Vid *sektionen* påträffades i choledochus "omedelbart nedanför föreningsstället en *divertikel, i hvilken låg en väl bön-stor, kantig sten.* Choledochus i sin helhet vid; platsen för stenen kunde väl passeras med en knappsond".

53. 38-årig man, som 19 dagar före inkomsten fallit från ett lass och skrapat ena knäet mot gatan. *Vid inkomsten fullt utbildad tetanus.* Behandlades med stora doser tetanus anti-toxin samt kloral och morfin. Mors efter 14 dagar. *Sektionen visade akut pneumoni med abscess.*

54. 16-årig flicka, sedan ungef. 10 mån. haft *symptom på lillhjärnstumör.* Osteoplastisk trepanation öfver högra lillhjärnshemisfären med tanke på att i en senare séance söka extirpera tumören. Efter op. låg pat. i ett kontinuerligt slöhetstillstånd med dålig puls och kräkningar. Mors efter 6 dagar. *P. A. D.: Tumor pontis. medull. oblongat. et cerebelli; inoperabel.*

55. 30-årig kvinna, som inkom med en *1 mån. gammal akut osteomyelit i ena tibian.* Strax efter inkomsten pyarthros i knäleden. Som allmäntillståndet var mycket dåligt, gjordes knäledsexarticulation, dock utan resultat. Pat. dog 3 mån. efter inkomsten i septicopyämi, sedan en mängd abscesser å olika ställen inciderats. *Sektionen visade varig thrombophlebit*

i venæ cavæ inf., iliacæ och ovaricæ + akut endocardit + empyema pleuræ post pneumoniam + kronisk nefrit.

56. 46-årig man, som 4 dagar före inkomsten sjuknat med värk och svullnad å högra sidan af halsen. Vid inkomsten mycket dåligt allmäntillstånd med 40°, alb. i urin och septiskt utseende. Ett stort phlegmone å högra sidan af halsen samt nedåt thorax inciderades och tamponerades. Mors efter 4 dagar. *P. A. D.: Phlegmone colli + sepsis (degeneratio parenchymatosa organor. + bronchopneumonix).*

57. 49-årig man, som 3 dagar före inkomsten sjuknat i appendicitsymptom. Vid genast företagen op. exstirperades en brandig appendix och en retrocoecal abscess uttorkades och dränerades. Tarmperistaltiken kom normalt i gång, men temperaturen höll sig hela tiden omkr. 39°. Mors efter 5 dygn. Psychos sista dygnet. *P. A. D.: Abscess. retrocoecal. + Bronchopneumonix + Hyperæmia cerebri.* Ingen fri peritonit.

58. 47-årig man, som inkomstdagen häftigt insjuknat i appendicit. Vid genast företagen op. exstirperades en brandig, ej perforerad appendix. Kring densamma tunnt var, som uttorkades, hvarefter buken primärt slöts. Första dagarne godt allmäntillstånd och god tarmperistaltik. På 4:de dagen ileus-symptom, hvarför gjordes relaparotomi. Härvid påträffades en knickning å nedre delen af ileum med spända, rodnade tunn-tarmar och måttlig mängd tunnt var. Knickningen löstes, Witzelfestel anlades. Mors dagen därpå. *P. A. D.: Peritonit. fibrinos. + Gangræna intestini tenuis. + Nephrit. ac.*

59. 20-årig man, som sedan 1½ år lidit af anfallsvis uppträdande smärtor i buken med kräkningar. Dessa anfall hade sista tiden ökats i frekvens. Några timmar före inkomsten hade han akut insjuknat med svåra buksymptom. Vid inkomsten brådhårdt spänd, öm buk samt dåligt allmäntillstånd. Vid genast företagen op. visade sig en del tbc.-stricturer å nedre delen af ileum samt ett perforerad tbc.-sår med fækulent peritonit. Tarmsåret hopsyddes, bukhålan utspolades och Witzelfistel anlades ofvanför öfversta stricturen. Mors strax efter op.. *P. A. D.: Tbc.-intestin. tenuis c. strictur. et c. perforatione + Peritonit. ac. + Tbc. gland. lymphat. + Tbc. pulm. + Degeneratio parenchymatosa renum.*

60. 19-årig kvinna, med *stora 1:sta och 3:dje gradens brännskador* å ansikte, armar, ben, bröst och buk. Mors efter 6 dagar. *Sektionen visade dessutom bronchopneumonier.*

61. 54-årig man, som 8 mån. förut här blifvit opererad för inklämndt inguinalbräck. Tarmen var då blåsvart och skör, så att den på ett ställe brast; efter sutur af detta ställe reponerades tarmen, och en cigarettdrän inlades genom den öppna bräckporten. Pat. läktes och var sedan frisk, till dess han nu insjuknat i *ileussymptom*. Vid genast företagen operation påträffades midt för gamla bräcket ett stort kylse utspända, med hvarandra och med bukväggen starkt hoplödda tunntarmar. Adhærensens löstes, sedan tarmen tömts med kanyl, hvarpå en Witzelfistel anlades strax ofvanför detta tarmparti. Pat. mådde efter op. rätt bra, ehuru fisteln ej slöt sig. Fyra veckor efter op. fick pat. *plötsligt symptom på hjärtsvaghhet och lungödem* samt dog efter några timmar. *P. A. D.: Cardioarteriosclerosis + Hypertrophia cordis + Emphysema pulmon. cum bronchit. diffus. + Bronchopneumonice bilateral. + Anus præternaturalis ex intestin. ilei + Hyperplasia lienis acuta + Cystopyelit. chr.*

62. 48-årig kvinna med cruralbräck sedan 1½ år. Under denna tid 2 gånger förut anfall af *magsmärtor och kräkningar*. Hon hade 4 dagar före inkomsten sjuknat under nämnda symptom, samtidigt hade *bräcket blifvit hårdt*. Vid inkomsten *dåligt allmäntillstånd, temp. 38,2, alb. i urin, buken diffust uppdrifven*, något öm och spänd, irreponibelt, ej särskilt ömt cruralbräck samt *fækala kräkningar*. Vid genast företagen herniotomi påträffades *en delvis brandig bräcksäck*, utan innehåll, hvarför gjordes laparotomi. Härvid påträffades å nedre delen af ileum en kronisk strictur med ofvanför densamma utspänd tunntarm, hvarför gjordes *en ileo-colo-stomi*. Något inklämndt tarmparti syntes ej till. Ileussymptomen fortsatte, hvarför efter 2 dygn gjordes *relaparotomi*. Tunntarmarna ofvanför anastomos-stället utspända med blödningar i väggen; nedersta slyngan volverad ¼ hvarf. Efter punktion kontraherade sig tarmarna väl, hvarpå buken slöts. Mors dagen därpå. *P. A. D.: Hernia crural. dx. operat. + Peritonit ac. fibrinopurulenta (genesis incognita)*. Peritoniten sannolikt orsakad af tarmparensen.

63. 66-årig kvinna, som sedan 1 månad haft allt trögare afföring och sista dagarne före inkomsten *starkt uppdrifven buk*

med genom betäckningarna synliga utspända tarmar. Vid upprepade tarmsköljningar ingen väderafgång. Vid operationen påträffades *sammanväxning mellan skänklarne af flexura sigmoidea med åtföljande stricturering*, hvarför gjordes anastomos mellan öfre delen af flexura sigmoidea och öfversta delen af rectum. Som ileussympomen ökades, gjordes efter 2 dygn relaparotomi med anläggande af Witzelfistel å coecum. Mors dagen därpå. *P. A. D.: Strictura intestin. tenuis et flexur. sigmoid. (cicatrices) + Cancer ventriculi.*

64. 53-årig kvinna, som 3 månader före inkomsten börjat få cystitsymtom. Dessa hade trots lokalbehandling allt mer ökat sig och *en tumor kring uretra hade uppstått*. Vid inkomsten hönsäggstor, långsträckt, med uretran sammanhängande tumör, som föreföll att öfvergå på blåsbotten; stinkande, alkalisk, varig urin. Blåsfistel lades och cystiten behandlades; *tumören var fullständigt inoperabel*. Mors efter 2 mån.. *P. A. D.: Cancer vesic. urinar. et urethræ c. metastat. pulmon. + Pyelocystit. chron. + Abscessus retroperitoneal. + Bronchopneumoniæ.*

65. 63-årig man, som inkom med *perinealfistel* efter prostatotomi för sten och med *scrotalfistel* efter epididymit. Den inflammerade testikeln exstirperades och blåsfistel anlades. Läkningförloppet normalt. 11 dagar efter op. smärtor i bröstet samt andnöd och mors. *P. A. D.: Embolia art. pulmon. + Hypertrophia lob. tertii prostate c. hypertrophia vesic. urinar. et cystopyelit chron.*

66. 77-årig kvinna, som inkom med en *inoperabel, starkt stenoserande rectalcancer* och stor buk. Anus præternaturalis å flexura sigmoidea anlades. Förbättrades först, men tynade sedan af och dog 2½ mån. efter operationen. *P. A. D.: Cancer recti c. metastas. gland. lymphat. + Pneumonia ac.*

67. 80-årig man med *symptom på prostatahypertrofi* och cystit sedan 1 år. Behandlades med blåssköljningar och urotropin. Mors efter 3 mån.. *P. A. D.: Cancer prostate c. metastat. gland. lymphat. + Cystitis + Pyelonephrit + Myocardit. chron. fibros.*

68. 84-årig man, som inkom med *sedan 3 dygn inklämdt kruralbräck*. Herniotomi med reposition af tarm samt radikalop. Mors dagen därpå. *P. A. D.: Hernia crural. operat. +*

Constringentia post. incarceration. c. perforation. intestin. ten. et peritonitide fæculent. diff. + Bronchit. diffus. + Myodegeneratio cordis + Atrophia organ. senil. "Efter renskrapning af perforationsöppningens kanter träffas en tvärgående konsistens- och färgförändring, säkerligen motsvarande en snörfåra".

69. 78-årig man, som sista halfåret före inkomsten regelbundet behöft tappas. Inkom med *mycket dåligt allmän-tillstånd, oredig*. Urin tjock, varig. Behandlades med blåsköljningar. Mors efter 3 veckor. *P. A. D.: Hypertrophia prostatae c. cystopyelonephrit. chron. + Cardioarterioscleros. + Diverticulum verum vesicæ urinar. + Hypertrophia et dilatatio cordis + Oedema pulmon. + Hyperplasia lienis ac.*

70. 48-årig man, som inkom *moribund* efter att ha varit sjuk flera veckor. Han företedde å båda klinkorna *manshufvudstora, gangränösa abscesser*, hvilka inciderades och tamponerades. Mors dagen därpå. *P. A. D.: Abscessus ad anum c. phlegmone gangrenos. + Bronchopneumonix + Splenit. ac.*

71. 57-årig kvinna, som sedan 1 år haft *allt trögare afföring, den senaste 14 dagar före inkomsten*. Vid inkomsten stor uppdrifven buk och kräkningar. Tarmsköljningar utan resultat. Vid operationen påträffades på öfvergången mellan flexura sigmoidea och rectum en absolut fixerad, *inoperabel, malign tumör*. Till denna var en tunntarmsslynga så adhærent, att den vid lossandet brast, hvarför ett stycke tunntarm måste reseceras. Anus præternaturalis å flex. sigm.. Första tiden förbättring. Mors efter 2½ månad. *P. A. D.: Cancer recti c. perforatione + Abscess. stercoral. retroperitoneal. permagn. + Peritonit. subacuta c. abscess. intraperitoneal. + Hydronephros. incipiens.*

72. 26-årig man, som i 3:dje sjukdomsveckan af en *tyfoidfeber* fått *tarmperforation*; intogs 5½ timma efter perforationen. Vid omedelbart företagen operation hopsyddes en perforationsöppning i ileum, buken uttorkades och hopsyddes med obetydlig dränage. Mors efter 2 dygn. *P. A. D.: Febris typhoid. c. ulcer. typhos. perfor. intestin. ilei + Peritonit diffusa.* — *Suturerna å perforationsöppningen slöt väl.*

73. 20-årig man, som 3 timmar före inkomsten fått ett *hagelskott in i öfre delen af ena låret*. Fractur å låret, stort

hämatom i scrotum, blödning ur urinröret. *Dåligt allmäntillstånd, pulsfrekvens 130.* Genom proflaparotomi konstaterades, att bukhålan var fri, blåsan likaså; härefter tömdes och tamponerades ett perivesicalt hämatom och scrotalhämatomet. Slutligen debridering af skottkanalen till trakten innanför tuber ischii. Pulsen blef allt sämre trots stimulantia och NaCl-lösning subcutant och intravenöst. Mors dagen därpå. *P. A. D.: Vultus sclopet. femoris dx c. ruptura uretræ et hæmorrhagia grad. med. + Dilatio et myodegeneratio cordis + Oedema pulm. + Putrescentia excessiv. (sepsis?).*

74. 32-årig kvinna, som 1½ år före inkomsten här opererats för dubbelsidig småcystisk ovarialdegeneration; då extirpation af cystor och resektion af båda ovarierna; utskrefs läkt, men kände sig aldrig frisk. Inkom nu med *utspänd, resistent, något ömmande buk* samt med en *stor resistens i nedre delen af buken*. Efter någon tids sjukhusvistelse uppträdde *stark icterus*. Proflaparotomi med tanke på eventuel cholecystenterostomi; därvid påträffades tumörmetastaser vid lefverhilus och i omentet. Mors efter 2 månaders långsamt aftynande. *P. A. D.: Cancer ventriculi in ulcere c. metastat. peritonei et gland. lymphat. + Icterus.*

75. 53-årig man, som 3 veckor före inkomsten kört *hufvudet mot ett hårdt föremål*. Hade sedan hela tiden varit uppe i arbete, men fått smärtor i hals och nacke samt smärtor uppåt hufvudet. Kom gående till sjukhuset; kunde något flektera och extendera i halskotpelaren, men ej rotera. Mors första natten. *P. A. D.: Luxatio column. vertebral. cervicis c. contusion. medull. spinal. + Dilatio et degeneratio cordis + Oedema pulm. + Gummata hepatis + Cyanos renum ac.*

76. 65-årig kvinna, som sedan 2½ månad hade märkt en hastigt växande tumör i maggropen; samtidig afmagring. Vid inkomsten nästan manshufvudstor tumör, hufvudsakligen i högra hypochondriet. Dåligt allmäntillstånd med kachexi. Mors efter 2 månader. *P. A. D.: Tumor malignus hepatis + Metastat. pulm. + Bronchopneumonia.*

77. 61-årig man, infördes från med. afd. i och för proflaparotomi för misstänkt *cancer ventriculi*. Vid operationen visade sig nästan hela ventrikeln cancervandlad, hvarför gjordes

duodenostomi. Tynade af allt mer och dog efter 5 veckor.
P. A. D.: Cancer ventriculi c. metastas. pulm. et gland. lymphat. + Pneumonia ac.

78. 55-årig kvinna med *starkt stricturerande, hög rectalkancer*. Genom kombinerad metod gjordes resektion af rectum och nedre delen af flexura sigmoid., sedan för att vinna nödigt utrymme först en supravaginal uterusamputation af den mer än knytnävestora, myomatösa uterus gjorts. Mors efter 4 dygn under tecken till allt mer tilltagande anuri och hjärtsvaghet.
P. A. D.: Cancer recti operat. + Myomata uteri op. + Degeneratio cordis + Nephrit. chron. interstitial + Nephrit. parenchymatosa ac. + Splenitis chr. et ac.

79. 49-årig man, som 4 månader före inkomsten varit sjuk i frysningar, feber och diffusa buksmärter. 3 dagar före inkomsten ånyo samma symptom samt ömhet i ileo-coecaltrakten. Behandlades här exspectativt 4 dagar, under hvilka man ej fick någon hållpunkt för remissdiagnosen appendicit. Vid på 5:te dagen företagen operation påträffades *en mer än knytnäfstor, hård, till bakre bukväggen fixerad tumör*, som intrasserade coecum med appendix samt större delen af colon ascendens. Svulsten imponerade först som en malign tumör, men *då otvetydigt tuberculösa, ända till hasselnötstora körtlar påträffades i mesenteriet, ansågs tbc. föreligga*, hvarför gjordes ileotransversostomi, då radikal exstirpation skulle varit för stort ingrepp. På grund af ileus måste efter 3 dagar relaparotomi göras. Mors följande dag. Sektionen liksom relaparotomien lämnade ingen förklaring till ileussymptomen.
P. A. D.: Abscessus retrocoecal. ex appendicit. gangræn. + Lymphadenit. calculos. (tbc.) mesenterii + Ileus + Arterioscleros. + Hypertrophia cordis + Pneumonia ac.

(Fallet utförligare beskrifvet i D:r Norrlins redogörelse för relaparotomier).

80. 67-årig kvinna med *diabetes* och *gangrän* i ena foten med *lymfangit* och *feber*. Pat. ville ej underkasta sig föreslagen amputation. Mors efter 1 vecka. *P. A. D.: Gangræna ped. dx. + Atrophia et arteriosclerosis pancreatis + Nephrit. chron. parenchymatosa et interstit.*

81. 51-årig man inkom med *gangrän i ena stortån*. Gangränet spred sig och *lymphangit* uppträdde, hvarför gjor-

des hög underbensamputation. Härefter *fortskridande phlegmone uppåt låret samt delirium tremens*. Mors efter 1 vecka. *P. A. D.: Phlegmone crur. sin. + Sepsis + Myocardit. chron. fibros. + Nephrit. chron. interstit.*

82. 37-årig kvinna, som sedan många år då och då haft anfall af buksmärter, stundom i förening med förstoppning. 2 dagar före inkomsten nytt anfall med smärter i epigastrium, hufvudvärk och kräkningar. Tillkallad läkare gaf tarmsköljningar utan resultat. Vid inkomsten hit temp. 38°, puls 80. Pat. var blek, såg dålig ut, orolig, samt hade *en stor, brådhardt spänd buk med stark ömhet öfver högra bukhalfvan*. Vid genast företagen laparotomi utströmmade rikligt med gallfärgad vätska. Bursa omentalis tom, stark blodinfiltration i dess bakre vägg samt retroperitonealt i högra bukhalfvan. Pankreas mjuk, betydligt ansvälld. Bursa omentalis och det retroperitoneala hämatomet dränerades med ett par cigaretter. Vid operationen påträffades inga fettnekroser. Mors efter 2 dagar. *P. A. D.: Pancreatit. ac. + Cholelithiasis + Icterus levis + Splenit. ac.*

83. 68-årig man med ett *gangränöst phlegmone* å ena foten sedan 8 dagar. Vid inkomsten *oredig med hög temperatur*. Trots stora incisioner spred sig gangränets, hvarför efter ett par dagar gjordes knäledsexarticulation. Mors 2 dagar därefter. *P. A. D.: Pneumonia ac. + Bronchit. chron.*

84. 65-årig man, som under rusets inflytande *fallit och slagit sig*. Företedde vid inkomsten blödning kring ena ögat samt underarmsbrott. Han var dessutom *starkt cyanotisk och oredig*; inga tecken till ökad hjärntryck. Dog efter 3 dagar. *P. A. D.: Fraktura antibrachii, baseos cranii et costarum c. hämatothorax + Hämorrhagia posttraumat. cerebri + Cholelithiasis.*

85. 27-årig man med *symptom på hjärntumör*, öfverfördes från Med. afd. i och för operation. Då denna skulle börja och innan han kommit i full narkos, började respirationen bli mycket dålig (blott 3 inspirationer i minuten), hvarför narkosen afbröts och man afstod från ingreppet. Mors efter 10 dagar. *P. A. D.: Tumor cerebri (glioma lob. frontal. dx.) + Hyperämia organ.*

86. 48-årig kvinna, som *fallit från en spårvagn* och slagit hufvudet, inkom med en komplicerad fraktur å skallen utan impression samt med kräkningar. Puls kraftig, frekvens 100. *Pat. var mycket slö*; mors efter $\frac{1}{2}$ dygn. *P. A. D.: Fractura complicat. cranii + Contusio cerebri et hæmatoma intracranial.*

87. 60-årig man, som öfverfördes från Med. afd. för operation. Resistens ofvan nafveln samt *tecken till stenosis i groftarmen*. Vid operationen påträffades en stor, *inoperabel ventrikelkancer, som gripit öfver på och stenoserat colon transversum*. Anastomos lades mellan en låg ileumslynga och colon transversum. Mors efter 4 veckor. *P. A. D.: Cancer ventriculi et coli transversa c. stenosis coli transversa. + Pneumonia ac. + Nephritis chron. interstitial.*

88. 81-årig man, som sedan länge haft urineringsbesvär, inkom med *häftig blödning från blåsan*. Cateter å demeure inlades, men som blödningen fortsatte och pat. blef allt mer anämisk, gjordes sectio alta, hvarvid påträffades en stor, sönderfallande blåstumör. Det mesta af tumören utskaffades trubbigt, hvarefter blåsan tamponerades. Mors efter 4 dygn. *P. A. D.: Cancer vesic. urin. + Bronchopneumonia.*

89. 68-årig kvinna, som sedan 14 å 15 år haft täta gallstenskolikanfall, inkom nu med *stark ömhet öfver gallblåstrakten samt feber, alb. i urin*; ingen icterus. Cholecystostomi efter utskaffning af stenar. Afföringarna hela tiden efter op. acholiska; pat. hade ingen matlust och föll hastigt af. Mors efter 4 veckor. *Sektionen visade en kvarvarande choledochussten strax ofvanför mynningen i papillen, samt ett par duodenaldivertiklar; dessutom kronisk nefrit.*

90. 43-årig man, som inkom med ett *infekteradt sår å ena handen, stora körtlar i axillen* samt *hög temp., alb. i urin, och dåligt allmäntillstånd*. De smälta körtlarne i axillen inciderades, och pat. behandlades med hjärtstimulantia och kloral. Efter 2 dygn *delirium tremens*; efter ytterligare 2 dygn mors. *P. A. D.: Vulnus infect. man. dx. + Lymphadenit. supp. axill. + Mediastinit. ant. et post. + Septicæmia.*

91. 43-årig kvinna, som 2 dagar före inkomsten akut insjuknat i *häftiga magplågor och kräkningar* samt *ileussymp-tom*. Vid inkomsten *mycket dåligt allmäntillstånd* med *hög*

feber, alb. i urin, liten och hastig puls. Buken mycket uppdrifven, öfverallt spänd och öm. Vid genast företagen op. påträffades en *diffus, total, purulent peritonit* samt å ett ställe å tunntarmen en *nästan flathandstor, rund, vargenomdränkt mesenterialtumör*. Buken utspolades och den förändrade tunntarmslyngan framlades, hvarpå en Witzellistel lades på densamma. Efter op. försvunno smärtorna, men pulsen blef allt sämre, mors efter 1 dygn. *P. A. D.: Phlegmone mesenterii (p. strangulationem?) c. peritonit. diffus. + Sepsis. — I mesenterialväfnaden streptococci i renkultur.*

92. 25-årig kvinna, som 2½ vecka före inkomsten genomgått partus, legat i 9 dagar, därefter varit uppe och känt sig frisk; 3 dagar före inkomsten hade hon acut insjuknat med frysningar och värk i hela kroppen, dagen före inkomsten kräkningar och diarré, företedde vid inkomsten *tecken på diffus peritonit med septiska diarréer, temp. 41°, alb. i urin, puls liten, frekv. 120*. Behandlades endast symptomatiskt. Mors efter 4 dygn. *P. A. D.: Peritonit. ac. post partum + Metrit. ac. + Salpingit. ac. purul. dx.*

93. 42-årig kvinna, som sedan 2 veckor haft smärtor i epigastrium samt kvälningar; sjuknade dagen före inkomsten med skärande smärtor i hela magen och kräkningar. Hon erhöll då hjärtstimulantia, då den behandlande läkaren ansåg stenocardiska smärtor föreligga. Hon skulle nämligen sedan 20 år haft hjärtfel. Förbättrades och sof lugnt hela natten, men på morgonen akut isättande, häftiga smärtor i hela buken. Företedde 3 timmar därefter *alla tecken till perforationsperitonit med liten fladdrande puls*. Vid genast företagen op. påträffades å *ventrikelns bakre vägg ett ulcus, som perforerat å bursa omentalis*; från denna åter perforation ut i fri bukhåla genom lig. gastrocolicum med åtföljande fri peritonit. Såret exciderades och hopsyddes, buken uttorkades och hopsyddes primärt. Pulsen repade sig aldrig. Mors dagen därpå. *P. A. D.: Ulcus ventriculi perforans op. c. peritonit diff. + Abscessus intraperitoneal + Nephrit. ac. et chron. interstitial. — De båda intraperitoneala abscesserna, en mellan uterus och blåsan, en vid flexura coli lienalis, betydligt äldre än de akuta perforationssymptomen.*

94. 50-årig man, som 3 dygn före inkomsten fått en spark i magen, inkom med *symptom på en diffus peritonit*.

Vid omedelbart företagen operation påträffades en *ärtstor perforationsöppning å ileum* samt *diffus. fæculent peritonit*. Tunntarmen utmjölkades och hopsyddes, buken uttorkades och hopsyddes med undantag af nedre sårwinkel, där dränage inlades. Efter op. afgick hela tiden väder och tarminnehåll vid sköljningarna. Pat. hostade upp *massor af varigt expectorat*. Mors efter 5 dygn, under symptom på hastigt uppträdande hjärtsvagheter. *P. A. D.: Peritonit. fibropurulenta diff. c. rupt. intestin. ilei + Abscess. intraperitoneal. + Pneumonia ac.*

95. 2-årig gosse med *utbredda 2—3:dje gradens förbränningar* efter exploderande fotogenkök. Mors dagen därpå. Sektion företogs ej.

96. 54-årig man, som akut insjuknat 12 dagar före inkomsten i lungsäcksinflammation, intogs för *ett stort pleuraempyem*. Fullkomligt *delirium cordis*, hvarför varet endast uttappades med Potin. Pat. behandlades med hjärtstimulantia. Mors efter 2 dagar. *P. A. D. Pericardit chr. fibros. c. exacerbatione ac. + Endocardit. verrucosa + Empyema pleuræ.*

97. 23-årig man, inkom med *nästan total 1—3:dje gradens förbränning*. Mors dagen därpå. *P. A. D.: Combustio + Degeneratio renum.*

98. 61-årig kvinna, intogs med ett sedan 2 dygn *inklämdt cruralbräck*. Vid genast företagen op. befanns bräckinnehållet utgöras af *brandig tunntarm*, hvarför ungef. 20 cm. måste reseceras. Dagen därpå relaparotomi på grund af ileus, hvarvid tarmen ofvanför resectionsstället befanns betydligt utspänd. Här anlades Witzelfistel. Ileussympomen fortsatte med stora *fæcala kräkningar*. Som pat. hade mycket svårt att fördraga magsköljningar, gjordes efter ytterligare 3 dagar gastrostomi. Mors dagen därpå. *P. A. D.: Gangræna post. intest. ten. + Ileus ex adhæsiön. + Degeneratio renum.*

99. 64-årig kvinna, som 5 dagar förut insjuknat i *buksmärtor*, hvartill senare kommit *fæcala kräkningar* och *upphörd väderafgång*; inkom pulslös med stor, öm buk och *fæcala kräkningar*. Vid under lokalanæstesi företagen op. påträffades en *diffus peritonit, utgången från ett par gangränösa perforationer å coecum*. Här anlades fistel, sedan det gangränösa

partiet exciderats. Mors dagen därpå. *P. A. D.: Cancer flex. sigm. + Entero-colit. diphtherit. c. perforation. + Nephrit. chr. interstitial.*

100. 67-årig kvinna med *mammarcancer* och *metastaser såväl i axillen som i fossa supraclavicularis*. Vid operationen gjordes amputatio mammæ med utrymning af axillen samt temporär resection af nyckelbenet med utrymning af fossa supra- och infraclavicularis. Pat. hämtade sig aldrig efter operationen, utan dog efter 2 timmar. *P. A. D.: Cancer mammæ op. c. metastas. gland. lymphat. et hepatis + Degeneratio myocardii.*

T. Lundén

Andre läkare.

Årsberättelse från Allmänna och Sahlgrenska Sjukhusets Tbc.-Afdeln. för år 1911.

Tuberkulossjukhuset tillhör Göteborgs stad.

Under året hafva följande åtgärder vidtagits beträffande sjukhusbyggnaderna och deras omgifning:

Uppförd en ligghall för 30 patienter, hvilken hall i början af Maj togs i användning.

Inventarier, utredningspersedlar och instrument:

Anskaffad en ozonframkallningsapparat för behandling af strup-tuberkulos enl. Pfannenstill.

I. Intagna och utskrifna personer samt aflidna.

Antal patienter								Underhållsdagar	Högsta	Lägsta	Medellängd af sjukhusvis-telsen
Samtliga in-tagna		Första gån-gen intagna		Utskrifna		Aflidna					
m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.				
170	152	153	143	119	103	18	19	18.330	55	44	67.14

II. Dagafgifter, antal sängar och underhållsdagar.

	Dagafgift		Antal platser		Intagna		Underhålls-dagar
	Kr.	öre	m.	kv.	m.	kv.	
Å halfensk. rum för sjuka från Göteborg . .	3	—	2	2	8	13	973
” ” ” ” ” ” fr. kommun . .	4	—					
” allmänt ” ” ” ” Göteborg . .	fr	—	24	* 24	99	111	13.388
” ” ” ” ” ” ” ” . .	1	—					
” ” ” ” ” ” fr. kommun . .	2	25			47	20	2.974
					15	9	995

* + 2 platser i isoleringsrum.

**Uppgift från Tuberkulosafdelningen för år 1911,
angående intagna sjukdomsfall äfvensom döda.**

	Sjukdom	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
<i>III. Ålderssjukdomar.</i>					
11	Febris typhoides	—	1	—	—
22	Sepsis puerperalis	—	1	—	—
24	Gonorrhœa ¹⁾	1	—	—	—
	Urethritis gonorrhœica acuta	1	—	—	—
<i>IV. Kroniska infektionssjukdomar.</i>					
32	Tuberculosis ¹⁾	163	144	20	17
	” pulmonum	162	143	20	15
	” cutis. Lupus vulgaris	1	—	—	—
	” glandularum lymph.	3	7	—	—
	” apparatus urogenitalis	—	1	—	—
	” laryngis	15	15	—	—
	” peritonei	—	2	—	1
	” intestinorum	14	11	—	—
	” miliaris acuta, universalis	—	1	—	1
33	Syphilis acquisita ¹⁾	3	—	—	—
<i>VI. Kroniska förgiftningssjukdomar.</i>					
52	Alcoholismus ¹⁾	3	—	—	—
	Delirium tremens	1	—	—	—
<i>VII. Sinnessjukdomar.</i>					
51-57	Insania simplex	—	1	—	—
<i>VIII. Nervsystemets sjukdomar.</i>					
82	Chorea	—	1	—	—
84	Hysteria	—	2	—	—
88	Diabetes mellitus	1	—	—	—
	” insipidus	1	—	—	—
<i>IX. Ögonsjukdomar.</i>					
	Dacryocystitis flegmonosa	—	1	—	—

¹⁾ Samtliga fall.

	Sjukdom	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
	<i>XI. Cirkulationsorganens sjukdomar.</i>				
144	Endocarditis	—	1	—	—
	Myodegeneratio cordis	1	—	—	—
146	Vitium organicum cordis	2	6	—	—
148	Arteriosclerosis ¹⁾	2	—	—	—
152	Thrombosis	1	2	—	—
	<i>XII. Andningsorganens sjukdomar.</i>				
157	Morbi cav. acces. nas.	1	1	—	—
158	Laryngo-tracheitis	3	3	—	—
160	Pleuritis exudativa	8	5	—	—
	Empyema pleuræ	4	—	—	—
161	Pneumothorax spontanea	2	2	—	—
162	Bronchitis acuta	1	3	—	—
	” chronica	4	2	—	—
	Bronchiectasiæ	4	—	—	—
166	Pneumonia acuta	2	1	—	—
	Pneum. chron. interst.	3	1	—	—
169	Emphysema pulmonum	—	1	—	—
170	Asthma bronchiale	—	3	—	—
156	Epistaxis	—	1	—	—
	<i>XIII. Matsmältningsorganens sjukdomar.</i>				
174	Angina tonsillaris	—	1	—	—
	Pharyngit chron.	1	—	—	—
	Gastritis chronica ²⁾	—	1	—	—
178	Ulcus ventriculi vel duodeni	2	—	—	—
	Hæmatemesis	2	—	—	—
	Dyspepsia	—	3	—	—
181	Enteritis et Colitis acuta	1	1	—	1
	” ” ” chronica	2	1	—	—
	Hæmorrhagia intestinalis.	1	—	—	—
	<i>XIV. Urinorganens och manliga könsorganens sjukdomar.</i>				
	Albuminuria	2	1	—	—

¹⁾ Samtliga fall. ²⁾ På alkoholism beroende fall upptages ej här.

	Sjukdom	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
199	Nephritis acuta	—	2	—	—
	” chronica ²⁾	4	5	—	—
202	Ren mobilis	1	—	—	—
<i>XV. Kvinliga könsorganens sjukdomar.</i>					
229	Abortus provocatus	—	3	—	—
<i>XVI. Rörelseorganens och ben-systemets sjukdomar.</i>					
	Myitis chronica	1	1	—	—
242	Scoliosis	1	1	—	—
249	Periostitis alveolaris	—	1	—	—
<i>XVII. Hudsjukdomar och sjukdomar i bindväfven.</i>					
252	Erythema multiforme	1	—	—	—
254	Herpes zoster	—	1	—	—
255	Psoriasis	1	—	—	—
257	Eczema	—	1	—	—
<i>XVIII. Svulster.</i>					
276	Cancer ¹⁾	—	1	—	—
	” pleuræ et pulmon.	—	1	—	1

¹⁾ Samtliga fall. ²⁾ På alkoholism beroende fall upptages ej här.

IV. Utförda operationer.

Operationer	Den sjukas ålder				Operationens utgång		
	under 15 år	15 — 55 år	55 — 65 år	öfver 65 år	god	mindre god	dödlig
Arteficiell pneumothorax (171 injektioner)	—	12	—	—	2	10	—
Thoracotomi med urtappning af pleuraempyem	—	1	—	—	1	—	—
Thoracocentes för Pleurit. exsudat.	—	10	—	—	1	9	—
” ” Empyema pleuræ	—	4	—	—	—	4	—
Exstirpation af tuberculösa halslymfom	—	1	—	—	1	—	—
Incision för flegmonös dacryocystit.	—	1	—	—	1	—	—
Framkallad abort.	—	3	—	—	3	—	—
Intralaryngeal operation för tbc. laryngis	—	7	—	—	6	1	—

Göteborg den 28 Mars 1912.

John E. Arfwedson.

Redogörelse

för Sjukvården vid Tuberkulos-Afdelningen.

Under året vårdade äro 322 sjuka, 170 män och 152 kvinnor, däraf kvarliggande från 1910 25 män och 24 kvinnor. Kvarliggande till 1912 24 män och 24 kvinnor, summa 48 patienter.

Af dessa sjuka ledo 307 af tuberkulos i någon form, i öfvervägande antalet fall af lungtuberkulos med eller utan komplikationer. En del fall af ej tuberkulös natur hafva lik-som föregående år af olika anledning inkommit på afdelningen och efter diagnosens klarställande öfverflyttats till annan afdelning eller utskrifvits.

Följande icke tuberkulösa åkommor voro intagna:

Typhus abdominalis	1
Hysteria.	1
Vitium org. cordis	2
Empyema antri Highmori	1
Pneumonia ac.	1
Bronchit. chron. + Bronchiektasiæ.	4
Bronchit. chron. + Emfysema pulm.	1
Bronchit. chron. + Scoliosis	1
Asthma bronchiale	1
Ulcus ventriculi cum hämatemese	1
Epistaxis	1 = 15 fall.

Af de för tuberkulos vårdade patienterna hade 214 (= 69,7 %) öppen tuberkulos (baciller i sputa), hos 81 funnos ej baciller och hos 12 kunde intet expektorat erhållas (= 30,3 % slutna fall).

Efter tillståndet vid utskrifningen fördela sig de under året utgångna patienterna enligt följande schema:

	Förbättrade		Oförbättrade		Försämrade		Döda		Summa
	Män	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.	
I stadiet .	31	29	5	—	—	—	—	1 *	66
II „ .	20	21	5	4	—	1	—	1 **	52
III „ .	32	24	12	14	14	10	18	17	141
Summa	83	74	22	18	14	11	18	19	259

* Död i Cancer pulm. et pleurae.

** Död i Colit. diphtheritica (Dysenteri).

För Hämoptyis intagna och vårdade äro 100 fall, 58 män och 42 kvinnor.

Hvad behandlingen beträffar, så har den allmänna, dietetiskt-hygieniska delen af densamma blifvit i hög grad främjad genom den under början af året uppförda ligghallen.

Under året har vidare för behandling af larynx-tuberkulos enl. Pfannenstill anskaffats en ozonapparat, som installerats i ett mindre därtill apterad rum i bottenvåningen. Ett 10-tal fall af struptuberkulos hafva undergått sådan behandling. I ett par fall med helt ytliga processer blef resultatet tillfredsställande, i de öfriga fallen med djupare förändringar så godt som intet.

Terapeutisk pneumothorax har under året blifvit använd i 11 fall. Af dessa äro endast 2 (jämte 1 fall från 1910) fortfarande i behandling, och tyckes det terapeutiska resultatet blifva godt. 2 patienter äro döda. Hos 6 patienter måste behandlingen efter kortare eller längre tid afbrytas på grund af pleuraadherenser. I ett fall uppstod från andra lungan hämoptyis med häftig progrediens af den tuberkulösa processen, hvarför behandlingen äfven här måste afbrytas.

I 3 fall har gjorts konstgjord abort.

Tuberkulin i terapeutiskt syfte har kommit mindre till användning än under år 1910.

Liksom under föregående år har jag försökt få in så många därtill lämpliga fall som möjligt på sanatorium. 37 fall i 1:sta eller 2:dra stadiet (= 31,4 % af samtliga hithörande fall) hafva inkommit på något sanatorium eller fått löfte därom. Rätt stort antal sjuka fingo efter utskrifningen fortsatt vård å Sommarsanatoriet vid Sandarne. Långt avancerade fall hafva, då de ej längre kunnat behållas å afdelningen, fått plats å Gibraltars Tbc.-afdelning eller å Stampen.

Göteborg i Mars 1912.

John E. Arfwedson.

Bilaga C.

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska Sjukhusets
 Ögonafdelning för år 1911
 angående intagna sjukdomsfall äfvensom döda.

	Sjukdom	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
I. Bildningsfel och medfödda sjukdomar.					
	Epicanthus	—	1	—	—
	Cataracta	1	—	—	—
IX. Ögonsjukdomar.					
93	Entropium	1	—	—	—
94	Ectropium	2	—	—	—
95	Symblepharon	1	—	—	—
97	Conjunctivitis catarrhalis ac.	2	1	—	—
	” trachomatosa	1	—	—	—
	” æstivalis	—	1	—	—
98	Keratitits phlyctænulosa	6	11	—	—
	” parenchymatosa	2	4	—	—
99	Ulcus corneæ	12	7	—	—
	” ” serpens	14	3	—	—
	Herpes corneæ	1	2	—	—
	Leucoma corneæ	2	1	—	—
101	” adherens	—	1	—	—
104	Scleritis, Sclerokeratitis	—	4	—	—
105,106	Iritis, Cyclitis	5	1	—	—
	Retinochorioiditis	4	4	—	—
109	Glaucoma	2	4	—	—
110	Cataracta	10	14	—	—
114	Amotio retinæ	1	1	—	—
115	Papillitis	—	1	—	—
	Neuritis retrobulbaris acuta	2	2	—	—
120	Panophthalmitis	1	—	—	—
121	Atrophia bulbi	3	3	—	—
123	Strabismus convergens	5	3	—	—
	” divergens	1	—	—	—

Sjukdom		Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
125	Myopia	—	4	—	—
129	Dacryocystitis.	11	7	—	—
130	Fistula sacci lacrymalis	3	2	—	—
	Epiphora.	3	3	—	—
XVII. <i>Hudsjukdomar.</i>					
	Eczema palpebralis	1	—	—	—
XVIII. <i>Svulster.</i>					
	Cancer palpebræ	1	—	—	—
	Tumor epibulbaris	—	1	—	—
	Sarcoma chorioideæ.	3	1	—	—
	” orbitæ.	1	1	—	—
XIX. <i>Genom våld och olyckshändelse uppkomna skador samt akuta förgiftningar.</i>					
295	Ruptura bulbi.	6	—	—	—
296	Vulnus perforans bulbi.	7	—	—	—
296	” sclopet. bulbi	1	—	—	—
297	Combustio corneae	3	—	—	—
299	Corpus alienum in oculo	10	1	—	—
300	Irido-cyclitis traumatica	10	—	—	—
300	Irido-chorioiditis supp.	2	1	—	—
300	Cataracta traumatica.	6	—	—	—
300	Haemorrhagia corporis vitrei	4	—	—	—

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska Sjukhuset i Göteborg, Ögonafdelningen,
för år 1911, angående operationer, utförda å intagna patienter.

Operation (Enl. K. Med.-styrs cirk. d. 11 Dec. 1891.)	Antal	Sjukdom (Enl. K. Med.-styrs cirk. d. 28 Dec. 1891.)	Den sjukas ålder			Opera- tionens ut- gång			Anmärkingar
			under 15 år	15— 55 år	öfver 55 år	god	mindre god	dödlig	
Operation för	1	Epicanthus	1	—	—	1	—	—	
Canthoplastik	2	Blepharophimosis	—	1	1	2	—	—	
Operation för	1	Ectropium	—	—	1	1	—	—	
d:o	1	Entropium	—	1	—	1	—	—	
Incisio	1	Abscessus palpebralis	—	—	1	1	—	—	
Bowmans operation	7	Stenosis canal lacr.	2	2	3	7	—	—	
Exstirpation af tårsäck	22	Dacryocystitis, fistula sac- ci lacr.	2	12	8	22	—	—	
Dacryocystorhinostomi	3	d:o	1	1	1	3	—	—	
Exst. af nedre tårkörteln	11	Epiphora	1	7	3	11	—	—	
Plastisk op. (Kuhnt)	1	Vulnus perforans scleræ et corneæ.	1	—	—	1	—	—	
Exstirpation	1	Tumor epibulbaris	1	—	—	1	—	—	
Galvanokaustik	7	Ulcus corneæ	2	5	—	7	—	—	
d:o	16	" " serpens	—	12	4	16	—	—	
Skrapning	14	Ulcus corneæ	5	6	3	14	—	—	

Operation (Enl. K. Med.-styrs cirik. d. 11 Dec. 1891.)	Antal	Sjukdom (Enl. K. Med.-styrs cirik. d. 28 Dec. 1891.)	Den sjukas ålder			Opera- tionens ut- gång			Anmärkning
			under 15 år	15— 55 år	öfver 55 år	god	mindre god	dödlig	
Sæmischs op.	2	Ulcus corneæ serpens	—	—	2	2	—	—	
Pressning	2	Conjunct. trachom.	—	2	—	2	—	—	
Operation för	1	Amotio retinæ	—	1	—	—	1*	—	
Iridektomi	4	Leucoma corneæ	—	3	1	4	—	—	
d:o	3	Occlusio, seclusio, syne- chiæ	—	2	1	3	—	—	
Sclerectomi (Holth)	3	Glaucoma	—	—	3	2	1*	—	
Afklippning	5	Prolapsus uveæ	3	1	1	5	—	—	
Starrextaktion	22	Cataracta	—	4	18	21	1*	—	
Starrdiscission	17	d:o	3	6	8	17	—	—	
Evakuation	5	d:o	2	3	—	5	—	—	
Magnetextraktion	7	Corpus alienum in oculo	—	7	—	7	—	—	
Extraktion	1	d:o	—	1	—	1	—	—	
Erukleation	2	d:o	—	2	—	2	—	—	
d:o	2	Ulcus corneæ serpens	—	—	2	2	—	—	
d:o	4	Atrophia bulbi	—	4	—	4	—	—	
d:o	1	Panophthalmitis	—	1	—	1	—	—	
d:o	13	Iridocyclitis traum.	—	9	3	13	—	—	
d:o	4	Sarcoma chorioideæ	—	3	1	4	—	—	
d:o	7	Ruptura scleræ et corneæ	—	4	2	7	—	—	
d:o	2	Sarcoma orbitæ	—	1	1	2	—	—	
Exenteratio orbitæ	2	Strabismus convergens	—	4	—	4	—	—	
Operation för	8	„ divergens	—	4	—	8	—	—	
d:o	1	„	—	1	—	1	—	—	

* Op. enl. Uththoff. Utan effekt.

* Efter op. intraocularärblödning. Sedermera enukleation.

* Op. utan anm. Läkingsförloppet normalt. På 5:te dygn konstaterades emeller tid en större glaskroppsbildning. Pat. hade under natten i sömnen slitt af förbandet och räkat stöta till ögat. Utgick efter 1 månad med S. - 7/00.

Bilaga H.

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska Sjukhusets
Ögonafdeln. för år 1911 angående för skador
och förgiftningar intagna, med hänsyn till
skadans natur och påföljd.

Skadans natur	Intagna		Skadans påföljd	
	män	kvinnor	döden	Överlevande
Förbränning (combustio corneæ)	3	—	—	3
Slag å ögat (contusio)	2	—	—	2
Skada å hornhinnan	10	—	—	6 4
Främmande kropp inträngd i ögat	9	1	—	8 2
Ruptura bulbi	6	—	—	6
Vulnus perforans	7	—	—	6 1
Iridocyclitis traumatica	7	—	—	7
Cataracta	6	—	—	6
Summa	50	1	—	44 7

Bilaga I.

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska Sjukhusets
Ögonafdeln. för år 1911 angående för skador
och förgiftningar intagna, med hänsyn till
skadans tillkomstsätt.

Skadans tillkomstsätt	Intagna		Skadans påföljd			
	män	kvinnor	döden	Kvarstående men	Öfverstående	
<i>A. Olycksfall i yrkesarbete.</i>						
Vid handterandet af andra verktyg (än yxa)	12	—	—	11	1	
Vid jordbruksarbete	6	1	—	4	3	
Genom inträngande föremål, såsom träflisor, spikar, järnflisor m. m.	13	—	—	13	—	
Genom slag, stöt eller bett af djur	1	—	—	1	—	
” beröring med syror eller alkalier	3	—	—	2	1	
” sprängskott	5	—	—	4	1	
<i>B. Olycksfall utom yrkesarbete.</i>						
Vid jakt	2	—	—	2	—	
” lek	5	—	—	4	1	
” slagsmål och öfverfall	3	—	—	3	—	
Summa	50	1	—	44	7	

M. Sundqvist.

Vid Allm. och Sahlgrenska Sjukhusets Röntgen-
afdelning hafva under år 1911

A. Under tiden före den 20 september antecknats under-
sökningar å 384 patienter.

B. Efter den 20 september utförts 764 undersökningar
å 324 patienter.

Dessa senare fördela sig på följande sätt:

Medicinska afd. . .	46 patienter	128 undersökningar
Kirurgiska „ . . .	148 „	354 „
Tuberkulos- „ . . .	14 „	44 „
Ögon- „ . . .	3 „	5 „
Öron- „ . . .	2 „	3 „
Stadens och Sjukh- sets polikliniker . .	51 „	105 „
Stadens Sjukhus . .	3 „	5 „
Andra patienter . .	57 „	120 „
Summa	324 „	764 „

Af undersökningarna hänföra sig

till Skelettsystemet . .	494 på	239 patienter
„ Kärlsystemet . . .	12 „	5 „
„ Respirationsorganen	87 „	34 „
„ Digestionsorganen .	81 „	20 „
„ Urinorganen . . .	86 „	23 „
„ Näsans bihålor . .	4 „	3 „
Summa	764 „	324 „

Efter den 20 september hafva utförts 175 behandlingar
på 35 patienter.

Fredrik von Bergen.

Stadsjukhusets akutmottagning för 1911
vid Allm. och Sällgrenska Sjukhusets Röntgen-
afdelning under året 1911

A. Under tiden för den 30 september antecknas under
vårningen 384 patienter.
B. Efter den 30 september tillhör de öfriga patienterna
1 324 patienter.

De på senare följande säll:

Mediciska säll	40 patienter	150 indelade patienter
Kirurgiska	148	134
Tuberkulos	14	11
Ögon	3	2
Öron	2	1
Städens och Sällh.	105	105
Öfriga	3	2
Andra patienter	57	130
Summa	324	384

1. Allt under sjukhusets händelser är:

Ull Sjukhuset	404 på 239 patienter
Kärlsystemet	12
Respirationssystemet	81
Digestionsorganen	80
Urinorganen	23
Näsans hålslutor	3
Summa	704

Efter den 30 september halva under 175 behandlingar
på 32 patienter.

Fredrik von Bergen

REDOGÖRELSE

för

Sjukvården

vid Allm. och Sahlgrenska sjukhusets, Göteborg,

Öron-, Näs- och Halsafdelning,

för år 1911.

Från 1910 kvarlägo 12 patienter. Under året intogos 261 och kvarlägo till 1912 7 patienter. Sjukdomar se Bil. K.

Afdelningen är icke förenad med poliklinik. Dock har å utgångna patienter, som legat å allm. sal, dels efterbehandlingar utförts, dels ock kostnadsfritt råd och behandling lämnats meddellösa.

Polikliniskt har på så sätt 3,950 behandlingar utförts. Även har polikliniskt utförts en del operationer, (se Bil. M) som, då de icke varit förenade med narkos, ofta ej antecknats.

Å intagne patienter ha utförts 237 annoterade operationer. Se Bil. L. Deraf 189 med narkos (135 eternarkos, 25 eterrus, 9 scopolam-morfinnarkos, 14 chloroformnarkos, 6 blandad eter-chloroformnarkos). Mindre operationer å intagna patienter ha ej antecknats, såvida de ej skett under bedöfning.

Läkarvården har under året bestridts af undertecknad.

Göteborg i Januari 1912.

THORSTEN SELLGREN.

Bilaga K.

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska Sjukhusets
Öron-, Näs- och Halsafdelning för år 1911
angående intagna sjukdomsfall äfvensom döda.

	Sjukdom	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
	III. Akuta infektionssjukdomar.				
20	Erysipelas faciei	1	1	1	—
	IV. Kroniska infektionssjukdomar.				
	Lues	1	—	—	—
32	Tuberculosis laryngis	—	1	—	—
	VIII. Nervsystemets sjukdomar.				
64	Abscessus cerebri lob. temp.	1	—	—	—
	Abscessus cerebri ex sinuit cav. nasal?	1	—	—	—
65	Leptomeningitis purulenta	2	1	2	1
	Cephalaea	1	—	—	—
	Epilepsia	1	—	—	—
	Neuralgia supraorbitalis	1	—	—	—
	Paralysis bil. n. postici laryngis. . . .	1	—	—	—
88	Diabetes mellitus	1	—	1	—
	X. Öronsjukdomar.				
	Furunculus meat. and. ext.	1	1	—	—
	1. Otitis media acuta	—	—	—	—
	b) suppurativa	12	8	—	—
	c) supp. cum osteitide proc. mast. . . .	32	28	—	—
	2. Otitis med. chronica	2	6	—	—
	a) cum osteitide proc. mast.	21	14	—	—
	b) cum cholesteatomate	8	12	—	—
	Otitis med. chronica catarrhalis. . . .	—	1	—	—
141	Labyrinthitis serosa ac.	1	—	—	—
	" suppurat. diffusa	1	2	—	—
	" chron. circumscripta (laby- rintfistel)	2	2	—	—

	Sjukdom	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
	<i>XI. Cirkulationsorganens sjukdomar.</i>				
	Endocarditis ulcerosa	—	1	—	1
	Thrombophlebitis suppurativa.	4	3	—	—
	<i>XII. Andningsorganens sjukdomar.</i>				
	Polyposis nasi	—	3	—	—
	Epistaxis	7	9	—	—
	Hypertrophia polyposa conchæ inf.	3	2	—	—
	Deviatio sive luxatio septi nasi	6	4	—	—
	Spina nasi	1	—	—	—
	Abscessus septi nasi.	1	—	—	—
	Pneumonia acuta	2	1	1	—
	Abscessus pulmon. Empyema pleuræ	1	—	1	—
157	Morbi cavitat. access. nasi:				
	Sinuitis maxill. acuta	2	2	—	—
	" " chronica	11	8	—	—
	" ethmoid. chron.	6	7	—	—
	" frontalis acuta	—	1	—	1
	" " chronica.	5	7	—	—
	Cysta periodontalis	1	1	—	—
	Dens aberrans.	1	—	—	—
	Palatoscisis	1	—	—	—
159	Corpus alien. in larynge. Perichondritis	—	1	—	—
	Laryngitis chronica	2	1	—	—
	" acuta. Ödema glottidis	2	—	—	—
	Spasmus glottidis	—	1	—	—
	<i>XIII. Matsmältningsorganens sjukdomar.</i>				
	Angina tonsillaris. Abscess. peritonsillaris	4	1	—	—
	Vegetationes adenoid. Tonsillitis hypertrophica.	1	2	—	—
	Strictura pharyngis luetica	1	—	—	—
	Hæmorrhagia p. evuls. tonsill.	2	1	—	—
	Pharyngitis acuta	—	1	—	—
	Lues pharyngis	—	1	—	—

	Sjukdom	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
	<i>XIV. Urinorganens sjukdomar.</i>				
	Uræmia	—	1	—	1
	<i>XVII.</i>				
	Phlegmone. Abscess.	7	3	—	—
	Lymphomata colli.	2	1	—	—
	<i>XVIII.</i>				
	Cancer oesophagi	1	—	—	—
	„ maxillæ sup.	—	2	—	—
	„ pharyngis et nasi.	1	—	—	—
	Lymphosarcoma pharyngis et nasi . . .	1	—	—	—
	Fibrosarcoma retronasalis	1	—	—	—
299	Corpus alienum in oesofago.?	1	—	—	—

Billaga L.
Uppgift från Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg, Öron-, Näs- och Halsafdelningen, för år 1911, angående operationer, utförda å intagna patienter.

	Operation (Enl. K. Med.-styrs. cir. d. 11 Dec. 1891.)	Antal	Sjukdom (Enl. K. Med.-styrs. cir. d. 28 Dec. 1891.)	Den sjukas ålder			Opera- tionens ut- gång			Anmärkningar
				under 15 år	15— 55 år	över 55 år	god	mindre god	dödlig	
2	Resection af överkäke	1	Cancer maxillæ sup.	—	1	—	—	1	—	—
23	Nervresection	1	Neuralgia nervi supraorbitalis	—	1	—	—	1	—	—
27	Trepanation (genom svamma oss. temp. Hjernpunction)	1 3	Abscessus cerebri lob. temp. Suspicio abscess. cerebri	— 1	2	—	—	1 3	—	—
	Lumbalpunction	6	Meningitis s. suspicio meningitidis	—	6	—	—	—	—	—
30	Gomsöm (uranoplastik). Reposition, suturering, tamponad	1 1	Uranopaltoscisis Krossad och luxerad näsa	— —	1 1	—	—	— 1	—	—
34	Exstirpat. af a) lymphom b) cysta	1 1	Lymphomata colli Cysta periodontalis	— —	1 1	—	—	1 1	—	—

Recidiv.

37	Evulsio tonsillar.	1	Hypertrophia tonsillar.	1	—	—	—	—	—
	Incisio	1	Abscessus peritonsillar	—	1	—	—	—	—
	Evulsio	2	Polyposis nasi.	—	1	—	—	—	—
	Conchotomia inferior	3	Hypertrophia mucosæ conch. inf.	3	—	—	—	—	—
	Resectio septi nasi sub- mucosa	9	Deviatio septi nasi.	4	5	—	—	—	—
	Borttagande af spina nasi	2	Spina nasi	1	1	—	—	—	—
42	Adenotomia.	4	Vegetationes adenoid.	3	1	—	—	—	—
	Resectio conchæ med. et cell. ethmoid. ant.	1	Sinuitis frontal. subacuta	—	1	—	—	—	—
	Resectio ossis ethmoida- lis	7	Sinuitis ethmoid. chron.	—	6	1	—	—	—
	Operation enl. Killian	14	Sinuitis frontal. chron.	—	13	1	—	—	1
	Operation enl. Killian med friläggande af duran å 2-öres-stort område	1	Sinuitis front. chron. cum fistula interna et pachy- meningitis externa	—	1	—	—	—	—
	Operation enl. Caldwell- Luc.	14	Sinuitis maxillaris chron.	2	12	—	—	—	—
	Operation enl. Caldwell- Luc med resection af os. ethmoid.	1	Cysta odont. c. sinusitide maxillar. et ethmoidale chron.	—	1	—	—	—	—
	Operation enl. Denker med borttagande af se- qvesterad överkäke o. retromaxillfibrosarcom	1	Sinuitis maxill. chron. c. seqvest. et fibrosarco- ma retronasale	—	1	—	—	—	—

Se i redogörelse för dödsfall No 1.

	Operation (Enl. K. Med.-styrs:s cir. d. 11 Dec. 1891.)	Antal	Sjukdom (Enl. K. Med.-styrs:s cir. d. 28 Dec. 1891.)	Den sjukes ålder			Opera- tionens ut- gång			Anmärkingar
				under 15 år	15— 55 år	öfver 55 år	god	mindre god	dödlig	
	Operation enl. Denker .	1	Osteitis et periostitis oss. maxill. sup.	—	1	—	1	—	—	
	Trepanatio endonasal. sin. maxill. (Claué)	7	Sinuitis maxill. subchron. s. subacuta	—	7	—	7	—	—	
	Trepanatio endonasal. sin. maxill. (enl. Rethi)	1	Sinuitis maxill. chron. et ethmoid. chron.	—	—	1	1	—	—	
43	Intralaryngeal exstirpat.	1	Fibroma laryngis . . .	—	1	—	1	—	—	
45	Laryngofissur med extrac- tion af frammande kropp i fossa Morgagni	1	Benskärfva i fossa Mor- gagni. Perichondrit.	—	1	—	1	—	—	
48	Utmejsling af aberrerande tand samt tandcysta	1	Dens aberrans et cysta odontalis.	—	1	—	1	—	—	
	Plastisk operation . . .	1	Deformatio palati duri .	—	1	—	1	—	—	
	Klyfning af strictur, ex- cision och dilatation	1	Strictura pharyngis luetica	—	1	—	1	—	—	
150	Paracentes	5	Otitis med. acuta . . .	2	3	—	5	—	—	
151	Aflägsnande af öronpolyp	1	Polypus mast. aud. . .	1	—	—	1	—	—	
153	Uppmejsling (antrotomia)	49	Otitis med. ac. cum os- teiteide proc. mast.	21	27	1	49	—	—	

Uppmejsling med friläggande af större del af sinus och dura	16	Otitis med. ac. c. osteitide proc. mast., et abscessus perisinuosus	5	2	16	—	—
Uppmejsling med friläggande af sinus o. punctation eller profincision i densamma	3	Otitis med. ac. c. osteitide proc. mast., abscessus perisinuosus c. phlebitide	—	2	1	2	1
Uppmejsling med resection af ytterväggen af sinus och aflägsnande af tromb	1	Otitis med. ac. c. osteitide, abscess. perisinuosus c. thrombophlebitide	—	1	—	1	—
Uppmejsling med friläggande och resection af ytterväggen af sinus transv., sigm. och bulbus ven. jugul. (enl. Voss).	1	Otitis med. ac. c. osteitide proc. mast., abscessus perisinuosus c. thrombophlebitide sin. transv. sigm. et bulb. ven. jugul.	—	1	—	1	1
Friläggande af större del af sinus och dura med sinuspunction (å förut uppmejslad)	3	Phlebitis, misstanke på thromb	2	1	2	—	1
Revision af förut gjord uppmejsling	2	Dålig läkning af sårhålan	1	1	—	2	—
Totaluppmejsling (Radikaloperation)	2	Otitis med. chronica . .	—	2	—	2	—
	1	Cholesteatoma auris. La-byrintfistel	—	1	—	1	—

Se i redogörelsen för dödsfall N:o 2.

Se i redogörelsen för dödsfall N:o 3.

Se dödsfall N:o 4.

Operation (Enl. K. Med-styres cirk. d. 11 Dec. 1891.)	Antal	Sjukdom (Enl. K. Med-styres cirk. d. 28 Dec. 1891.)	Den sjukas ålder			Opera- tionens ut- gång			Anmärkingar
			under 15 år	15— 55 år	öfver 55 år	god	mindre god	dödlig	
Totaluppmejsling (Radi- kaloperation)	15	Otitis med. chron. c. os- teitide proc. mast.	2	13	—	15	—	—	
d:o	14	Otitis med. chron. c. cho- lesteatomate	3	11	—	14	—	—	
Totaluppmejsling med fri- läggande af större del af sinus och dura.	8	Otitis med. chron. c. os- teitide proc. mast., et abscessus perisinuus	3	5	—	8	—	—	
Totaluppmejsling med fri- läggande af större del af sinus och dura och sinuspunction	3	D:o d:o jemte misstan- ke på thromb	—	3	—	3	—	—	
Friläggande af sinus med sinuspunction (å förut radikalopererad)	2	Misstanke på thromb.	—	—	2	2	—	—	
Totaluppmejsling med fri- läggande af duran i fos- sa cranii med.	1	Otitis med. chron. c. os- teitide proc. mast., abscessus extra dural f. cran. med.	1	—	—	1	—	—	
Totaluppmejsling enligt Heath	1	Otitis med. chron. med labyrinthifistel	1	—	—	1	—	—	

Totalupptejning enligt Heath	5	Otitis med. chron. c. cho- lesteatoma	—	5	—	—
Revision af radikalope- ration	2	För stark granulotions- bildning	1	1	—	2
Labyrinthoperation enl. Neuman med incisio- ner i duran	2	Labyrinthitis purul. ac. c. meningitide	—	2	—	2
Labyrinthoperation enligt Hinsberg	1	Labyrinthitis purul. acuta	1	—	1	—
Underbindning af vena jugul. friläggande af si- nus och bulbus v. ju- gul., utskaffande af smältande thromb	3	Thrombophlebitis sinus. sigm. et bulbi venae jugul.	1	2	—	1
Bulbusoperation enl. Gru- ner, klyfning af bulbus och vena jugularis till underbindningsstället	1	Thrombophlebitis bulbi et venae jugularis int.	1	—	1	—
Underbindning af vena ju- gularis. Resection af yttre vägg af sin. sig- moideus	1	Thrombophlebitis. Pyæ- mia	—	1	—	1
Incisio, drainage.	21	Abscessus, phlegmoneetc.	3	17	1	21

Se dödsfall Nr:s 5 och 6.

Se dödsfall N:o 7.

Se dödsfall N:o 8.

Bilaga M.
Uppgift från Allmänna och Sahlgrenska Sjukhuset, Göteborg, Öron-, Näs- och Halsafdelningen, för år 1911, angående operationer, utförda å ej intagna patienter.

Operation (Enl. K. Med.-styrels cirk. d. 11 Dec. 1891.)	Antal	Sjukdom (Enl. K. Med.-styrels cirk. d. 28 Dec. 1891.)	Den sjuktes ålder			Opera- tionens ut- gång			Anmärkningar
			under 15 år	16— 55 år	öfver 55 år	god	mindre god	dödlig	
4									
Seqvestrotomia	1	Seqvester mandibulæ . . .	1	—	—	—	—	—	—
Reposition	1	Exarticulatio mandibulæ . .	—	1	—	—	—	—	—
Extractio	6	Caries dent.	2	4	—	—	—	—	—
Exstirpatio:									
a) lymphom.	1	Lymphomata colli	1	—	—	—	—	—	—
b) cysta	—	Cysta odontal.	—	3	—	—	—	—	—
Sondering, (+ fibrolysin)	1	Stenosis oesofagi	—	1	—	—	—	—	—
Oesofagoscopi med i 3 fall extraction af främ- · kropp	5	Corp. alien. in oesofagi.	—	5	—	—	—	—	—
Tonsillotomia s. evulsio tonsill.	24	Hypertrophia tonsill.	20	4	—	—	—	—	—
Incisio	3	Abscess. peritons.	—	3	—	—	—	—	—
Op. för näspolyper	9	Polyposis nasi	3	6	—	—	—	—	—
Exstirpatio	1	Papilloma nasi	—	1	—	—	—	—	—
Resection af spina	4	Spina nasi	2	2	—	—	—	—	—

Redogörelse för dödsfallen bland de å Öron-, Näs- och Halsafdelningen opererade patienterna.

1. 24 års man. Intogs $\frac{2}{5}$ för sinuitis frontalis. Hade sedan längre tid snufva, sedan en vecka våldsam hufvudvärk. Ömhet, svullnad och rodnad öfver sin. front. dxt. Vid inkomsten inga meningitsymptom. Opererades $\frac{3}{5}$ enl. Killian Sinus frontales särdeles stora och djupa, kommunicerade med hvarandra. Sinus ethmoidalis på v. sida äfven sjuk, utrymdes. $\frac{4}{5}$ hade pat. tydliga tecken till meningit, afled $\frac{6}{5}$. Vid obduktionen påvisades bl. a: i långa bladledaren en fyra cm. lång tromb, delvis varigt smält i centrum. Å hjernans bas en bakåt tilltagande grumling af meningealvätskan, vid pons och bakre ytan af lillhjernen ett tjockt var af gröngul färg. På skallens insida motsvarande frontalsinus å båda sidor är å benet ett oregelbundet formadt, mer än fingerblommestort område, rodnadt, å ytan starkt skrofligt, bildande grupper af knottriga excrescenser af ända till ärtstorlek; duran adhärerad till detta område (Osteitis chron.)

2. G. A. Postmästare. 69 år. Inkom $\frac{3}{7}$ och opererades samma dag för osteitis proc. mast. Sinus, i stor utsträckning klädd af granulationer, puncherades. Pat., som led starkt af diabetes mellitus, efter 2 dagar afebril, förbättrades till $\frac{12}{7}$, då temp. steg, sockerhalten nu betydlig, pat. slö och dåsig. Upprepade sinuspunctioner med neg. resultat. Afled $\frac{21}{7}$. Pat. anat. diagnos.: Otitis med. sin. Bronchopneumonia + Cirrhosis hepatis + Nephritis chron. interstitialis + Nephritis acuta parenchymatosa. Diabetes mellitus.

3. H. S., enkefru, 76 år. Inkom $\frac{21}{6}$ på aftonen med våldsam nephrit, urämiska symptom, samt tydliga symptom på trombohebitis sin. sigm. Temp. 40,2. Opererades genast, och utskaffades ur sin. transv., sigm. och bulb. v. jugul. en i smältning stadd tromb. Afled följande afton under tecken på urämi. Endast hufvudet undersöktes vid obduktionen. Den öppnade sinus fri från trombmassa.

4. A. M., fiskare, 58 år. Inkom $27/2$ och opererades samma dag för osteitis proc. mast. Op. visade förekomsten af abscessus perisinuosus. Tillståndet var derefter feberfritt och tillfredsställande till $14/3$, då hög och oregelbunden feber inställde sig. Punctioner i den ytterligare frilagda sinus visade i sprutan blod. Hjertverksamheten särdeles oregelbunden. Afled $21/3$. Obduktionen visade Bronchitis chronica atrophicans cum exacerbatione + Bronchopneumoniæ pulm. dx. + Synechia pericardii totalis.

5. H. P., hemmansegaredotter, 17 år. Radikalopererad $10/3$ d. år. Fick $6/4$ på aftonen alla tecken till en akut labyrinthit. Intogs $7/4$ på sjukhuset, der symptomen snart minskades. Afebril. $9/4$ på aftonen uppträdde plötsligt meningitiska symptom, med temp.-stegring till $39,4^0$. Omedelbar operation enl. Neumann. Vid lumbalpunction och vid duraincisionerna opalescerande vätska. Pat. afled $10/7$ på aftonen. Ingen obduktion

6. A. E., brädgårdsarbetare, 53 år. Förut radikalopererad, såret ej läkt. Blef $6/3$ på aftonen starkt yr med våldsamma kräkningar, $7/3$ intogs han på afdelningen. Stark, ny vid blick åt båda sidor, hörde på örat, cal. reaktion positiv. Tillståndet afebr., syntes ej hotande, symptomen aftogo. Under natten till den $10/3$ steg temp. till $39,7$, och tydliga symptom på meningit inställde sig. Op. kl. 6 på morgonen. Labyrinthop. enl. Neumann. Rikligt med opalescerande vätska vid incisionerna i duran. Pat. afled $12/3$ kl. 3 f. m. Pat. anat. diagnos.: Labyrinthitis acuta + Meningitis acuta.

7. Fr. B., Lagerbiträde, 31 år. Pat., som lidit af otorrhé sedan barndomen, inkom $1/5$ med $39,9^0$. Hade haft flera frosskakningar. Hade ett betydande vit. cordis. Opererades genast. Abscess. perisinuosus. Duran och sinusväggen smutsigt missfärgade. Sinus öppnades ej. Tillståndet snart afebrilt, var det bästa till $12/5$, då pat. fick en svår angina lacunaris. Afebril den $17/5$. $22/5$ upprepade frossbrytningar. Derfor under dagens lopp först sinus och bulbnsoperation, sedan underbindning af vena jugularis. Tillståndet försämrades likväl och pat. afled $26/5$. Pat. anat. diagnos.: Otitis med. sin. Endocarditis verrucosa et ulcerosa. Sepsis (infarct. sept. lienis) + Pneumonia acuta.

8. H. J., folkskollärare, 23 år. Inkom $^{26}/_6$. $^{27}/_6$ opererades han för chron. otit. med. c. osteitide och misstanke på sinus-trombos, då han haft frosskakningar. Sinusväggen på 4—5 cm. utsträckning granulerande, icke innehållande tromb. $^{2}/_7$ ny frossbrytning ($39,7^{\circ}$). Vid omläggning visade sig, att sinus perforerats i stor utsträckning å det granulerade området. Blödningen stillades med svårighet med tamponad. $^{3}/_7$ ny frossbrytning, därför kl. 6 e. m. underbindning af vena jugularis och sinusoperation. $^{6}/_7$ dämpning och rassel å nedre delen af h. lunga, starkt håll. Afled $^{9}/_7$. Obduktionen visade den opererade sinus fri från tromb; för öfrigt som dödsorsak abscessus pulmon. dx. c. empyema pleuræ dx.

Redogörelse för Obduktionerna samt för patologiskt-anatomiska och bakteriologiska laboratoriernas arbete under år 1911.

I. Obduktioner.

Under året har för Sahlgrenska Sjukhuset verkställts 334 obduktioner. Efter ålder och kön fördela sig dessa sålunda:

Ålder	Män		Kvinnor		Summa	
	Antal	% af obd. män	Antal	% af obd. kvinnor	Antal	% af obducerade
1—5	3	1.7	2	1.2	5	1.5
6—10	0	0	1	0.6	1	0.3
11—15	4	2.3	4	2.5	8	2.3
16—20	13	7.3	12	7.7	25	7.3
21—30	33	18	23	15	56	16.7
31—40	21	11.9	23	15	44	13.1
41—50	26	14.7	17	10.7	43	13.1
51—60	37	20.9	28	18	65	19.4
61—70	28	15.9	25	16	53	16.6
71—80	11	6	20	12.7	31	9.2
81—90	2	1.2	1	0.6	3	0.9
Summa	178	= 53.81	156	= 46.71	334	

Viktigare fynd vid obduktionerna:

Akuta infektionssjukdomar.

Septikæmier: 23 fall.

Såsom orsak har påvisats:

Öronsjukomar	4 fall.
Erysipelas	4 „

Osteomyelit	2 fall.
Infekteradt sår	2 ”
Gangræn i höfttrakten	1 ”
Phlegmone i huden	2 ”
Sinusitis frontalis	1 ”
Puerperal infektion	1 ”
Septisk endometrit	1 ”
Tendovaginit	1 ”
Pyarthros	1 ”
Empyema pleuræ	1 ”
Phlegmone mediastini	1 ”
Okänd utgångspunkt	1 ”

Summa 23 fall.

Tetanus 1 fall.

Erysipelas 5 fall.

Tyfus 2 fall, båda med perforation och peritonit.

Kroniska infektionssjukdomar.

Tuberkulos:

I 44 fall framträdde lungtuberkulos såsom hufvudsaklig dödsorsak. I 12 af dessa hade tuberkulosen dessutom miliär typ. I 18 af dem förefanns jämte lungtuberkulos äfven tarmtuberkulos; i 4 larynxtuberkulos. Dessa fall fördela sig efter ålder och kön sålunda:

Ålder	Lungtuberkulos		Miliär form		Tarmtuberkulos		Larynxtuberkulos	
	man	kvinn	man	kvinn	man	kvinn	man	kvinn
6—10	—	1	—	1	—	—	—	—
11—20	6	6	4	1	1	2	—	—
21—30	15	8	4	2	6	5	1	2
31—40	1	2	—	—	3	—	—	—
41—50	3	—	—	—	1	—	1	—
51—60	1	—	—	—	—	—	—	—
61—70	1	—	—	—	—	—	—	—
Summa	27	17	8	4	11	7	2	2

Tuberkulös meningit har påvisats i 5 fall, hvaraf 2 stycken, män, efter 40 års ålder. Njurtuberkulos 4 fall. Bentuberkulos vid ej angripna lungor 2 fall. Tuberkulos i kvinnliga genitala utan samtidig lungtuberkulos 2 fall. Strictur af tarm efter tuberkulöst sår, perforation och peritonit, 1 fall. Tuberkulos i binjurar med bild af Morbus Adisoni 1 fall, 44 års kvinna, samtidigt tarmtuberkulos.

Actinomyces: pulmonis 1 fall, 30 års man.

Syphilis:

Aortitis luetica . . .	1 fall.
Aneurysma aortæ . . .	2 „
Gumma cerebri . . .	2 „
Hepar lobatum . . .	1 „
Gummata hepatis . . .	3 „
Arthritis luetica . . .	1 „
Lues intestini . . .	1 „

Blod- och ämnesomsättningssjukdomar.

Anæmia gravis: 8 fall ha aflidit under denna diagnos. Vid obduktionen påvisades, utom anæmien, följande: i 4 fall kronisk nefrit (2 interstitiella, 1 parenchymatös, 1 med amyloiddegeneration); i 1 fall lues; i 3 fall grava förändringar i ventrikelslemhinnan, i 1 fall därjämte cirrhosis hepatis.

Leukæmia: 3 fall. Af dessa 2 fall, 17 års man och 28 års kvinna, af lymfatisk typ; 1 fall, 27 års kvinna, af mixto-cellulär.

Diabetes: 5 fall aflidna under denna diagnos (27 års man, 55 års man, 61 års man, 2 67 års män). I alla fallen ha förändringar i panchreas, atrophii resp. hypoplasi, kunnat påvisas. I ett fall därtill lungtuberkulos, i 4 kronisk parenchymatös nephrit, i 1 fall gangræn. I ett fall var den döde luetiker.

Morbus Basedowii: 1 fall, 66 års kvinna.

Hæmorrhagisk diates: omfattande huden och större delen af slemhinnorna, 1 fall; kultur från skillda organ gaf negativt resultat.

Nervsystemets sjukdomar.

Hæmorrhagia cerebri 5 fall, alla män (1 mellan 20 och 30 år, 2 mellan 40 och 50, 2 mellan 50 och 60 år). Blödningen träffade i 3 fall centrala kärnorna, i 1 fall andra delar af hemisfärerna, i 1 pons. I två fall fanns tillika kronisk nephrit.

Emollitio cerebri: 9 fall, fördelade sålunda:

Ålder:	Män:	Kv.:	Summa:
40—50	1	—	1
51—60	—	1	1
61—70	3	1	4
71—80	1	1	2
81—90	—	1	1
Summa	5	4	9

Lokalisation: Centrala kärnorna 2 fall, delar af hemisfärerna i öfrigt 6 fall, pons 1 fall.

Meningit (ej tbc.) 8 fall (6 män, 2 kvinnor). Utgångspunkt i 5 fall öronlidande, i 2 fall empyem i sinus frontalis, i 1 fall bronchiektasier.

Contusio cerebri: 12 fall, i 8 fall tillsammans med fractur, (11 män, 1 kvinna).

Subduralt hæmatom: 6 fall. (5 män, 1 kvinna).

Pachymeningitis hæmorrhagica interna: 2 fall.

Hydrocephalus internus: 1 fall, 17 års man.

Tabes dorsalis: 2 fall.

Syringomyeli: 1 fall.

Amyotrophisk lateralscleros: 1 fall.

Cirkulationsorganens sjukdomar.

Endocarditis acuta: 13 fall.

Ålder:	Män:	Kv.:	Summa:
10—20	2	2	4
21—30	2	1	3
31—40	2	—	2
41—50	—	—	—
51—60	2	2	4
Summa	8	5	13

Pericarditis acuta: 12 fall.

Ålder:	Män:	Kv.:	Summa:
10—20	3	1	4
21—30	2	1	3
31—40	—	—	—
41—50	1	—	1
51—60	2	—	2
61—70	—	2	2
Summa	8	4	12

Synechia pericardii: 12 fall, däraf 7 män och 5 kvinnor. I 9 fall fullständig eller nästan fullständig. I 5 fall samtidigt ett tydligt vitium.

Myocarditis chronica fibrosa: I 5 fall så framträdande att den framstått som hufvudsaklig dödsorsak.

Infarctus myocardi: 3 fall, i ett fall med ruptur.

Thrombosis cerebri: 5 fall.

Emboli i arteria pulmonalis: 3 fall.

Vitium organicum cordis: 32 fall.

Ålder:	Män:	Kv.:	Summa:
10—20	3	2	5
21—20	1	3	4
31—40	—	3	3
41—50	1	2	3
51—60	4	3	7
61—70	1	4	5
71—80	1	4	5
Summa	11	21	32

Af dessa voro lokaliserade:

i mitralis	15 st.
i mitralis och aorta	5 ”
i mitralis, aorta och tricuspidalis	5 ”
i aorta	6 ”
i mitralis och tricuspidalis.	1 ”

Andningsorganens sjukdomar.

Pneumonia acuta lobaris: 34 fall.

Ålder:	Män:	Kv.:	Summa:
10—20	—	1	1
21—30	3	1	4
31—40	4	3	7
41—50	3	—	3
51—60	4	—	4
61—70	6	3	9
71—80	5	—	5
81—90	—	1	1
Summa	25	9	34

Bronchopneumonia: 23 fall, däraf 16 män, 7 kvinnor.

Infarctus pulmonis: 9 fall, 3 män, 6 kvinnor.

Abscessus pulmonis: 4 fall. Genes: 1 fall sepsis, 1 diabetes, 1 kronisk bronchit, 1 cancer oesophagi.

Empyema pleuræ: (ej *tbç.*). 4 fall, alla i anslutning till lungsjukdomar.

Larynxoedem: 1 fall.

Digestionsorganens sjukdomar.

Ulcus ventriculi vel duodeni: 5 fall. (2män, 1 mellan 40 och 50, 1 mellan 60 och 70 år, 3 kvinnor, 1 mellan 40 och 50, 2 mellan 60 och 70). 1 fall perforeradt till bukhålan. 1 till panchreas med arrosion af arteria panchreatica samt profus blödning.

Peritonitis acuta: 31 fall.

Ursprung:

Thrombosis arteriæ meseraicae	3 fall.
Appendicit.	8 "
Hernia incarcerata	4 "
Ulcus ventriculi perforans	1 "
Uræmisk tarmdifterit.	3 "
Tarmdifterit efter förbränning	1 "
Sepsis puerperalis	2 "
Cancer recti perforans	1 "
Ruptura ilei	1 "
Phlegmone mesenterii	1 "
Prostatitis apostematosa.	1 "
Abscessus hepatis	1 "
Cancer ventriculi perforans	2 "
Cholecystitis	1 "
Enteritis acuta	1 "

Cholelithiasis: 16 fall, 12 kvinnor och 4 män.

Panchreatitis hæmorrhagica acuta: 1 fall (samtidigt cholelithiasis)

Ileus, adhæsions- 2 fall.

Strictura intestini (ciçatrix): 1 fall, 66 års kvinna.

Diverticula duodeni duo: 2 fall, i båda det ena divertiklet vid papillen, det andra någon centimeter därofvän.

Enteritis diphtheritica uræmica: 4 fall, hvaraf 2 med perforation.

Cirrhosis hepatis: Cardial typ, 5 fall.

Uppfattad som härrörande af andra orsaker än hjärtsjukdom 14 fall.

Ålder:	Män:	Kv.:	Summa:
20—30.	1	—	1
31—40	2	2	4
41—50	2	1	3
51—60	1	—	1
61—70	5	—	5
Summa	11	3	14

Urin- och könsorganens sjukdomar.

Akut nephrit eller parenchymatös degeneration i samband med infektioner 36 fall. däraf 17 män, 19 kvinnor.

Kronisk nephrit ¹⁾ *Parenchymatös*. 30 fall. I 8 fall vid framskriden tuberkulos; i 3 vid lues; i 4 vid diabetes; i 4 vid vitium cordis, resp. endocardit; i 2 vid graviditet; i 1 vid osteomyeliti; öfriga 8 fall visa vid obduktionen inga komplikationer som kunna ställas i genetiskt samband med nephriten.

²⁾ *Interstitiell*: 36 fall, däraf 15 män och 21 kvinnor.

³⁾ *Amyloidosis renum*: 14 fall, däraf 7 fall vid framskriden tuberkulos; 4 fall vid kronisk parenchymatös nephrit: 3 fall vid lues.

Nephrolithiasis: 4 fall, 1 man, 3 kvinnor.

Hydronephrosis resp. pyonephrosis: 14 fall, 9 män, 5 kvinnor.

Hypertrophia prostatae gravis: 5 fall, mellan 50 och 70 år.

Diverticula vesicae urinariae: 1 fall.

Empyema vesicae seminalis: 1 fall.

Svulster.

Cancer: Samtliga fall, 44 stycken.

Fördelade efter ålder och kön:

Ålder:	Män:	Kv.:	Summa:
30—40	1	1	2
41—50	1	2	3
51—60	7	10	17
71—70	7	5	12
71—80	4	5	9
81—90	1	—	1
Summa	21	23	44

Cancer *ventriculi*: 21 fall. Fördelade efter ålder och kön:

Ålder:	Män:	Kv.:	Summa:
30—40	—	1	1
41—50	1	—	1
51—60	4	5	9
61—70	6	1	7
77—80	—	3	3
Summa	11	10	21

I 5 fall funnos säkra tecken till tumörens genes från *ulcus*.
 I 1 fall, jämte ventrikeltumören en cancer (primär) i gallblåsan.
 I 1 fall, 52 års kvinna, 3 stycken tumörer, alla adenocarcinom,
 i skilda delar af ventrikeln och samtidigt ett sarkom i främre
 mediastinum.

Cancer *oesophagi*: 2 fall, män 63 och 53 år.

Cancer *recti*: 3 fall, 77 års man, 55 års kvinna och 57
 års kvinna.

Cancer *flexurae sigm.*: 2 fall, 64 års kvinna, 65 års kvinna.

Cancer *valv. Bauhinii*: 1 fall, 40 års man.

Cancer *vesicae felleae*: 2 fall, båda kvinnor vid 60 år,
 i 1 fall därjämte cancer *ventriculi*.

Cancer *hepatis prim*: 2 fall, 78 års man och 65 års
 kvinna.

Cancer *pulmonis bronchiale*: 3 fall, 60 års man, 60 års
 kvinna, 41 års kvinna.

Cancer *mammae*: 4 fall, kvinnor, 57, 60, 67 och 71 år.

Cancer *vaginae*: 1 fall, 47 års kvinna.

Cancer *prostatae*: 3 fall, 58, 75 och 80 år.

Cancer *vesicae urinariae*: 2 fall, 81 års man och 53 års
 kvinna, i senare fallet kompliceradt genom cancers fortsättande
 långt ned i uretra.

Sarcoma 6 fall: 1 *underhudssarkom* från lår, 31 års man, med pleurametastaser; 1 *uterussarkom*, 61 års kvinna, metastaser i hjärna, njure och binjure; 1 sarkom i främre *mediastinum* vid samtidig cancer *ventriculi*; 1 primärt *cerebral-sarkom*, 47 års kvinna; 1 *angiosarkom* i *leffvern*, 50 års kvinna samt 1 *multipelt tarmsarkom*.

Glioma cerebri: 3 fall, 27 års man, 34 års man, 16 års kvinna.

Hypernephrom, malignt: 1 fall, 71 års kvinna.

Myoma ventriculi externum: 1 fall, 76 års kvinna, barnhufvudstor, skaftad tumör med ulceration å motsvarande slemhinneyta samt blödningar.

II. Patologiskt-anatomiska laboratoriets arbete.

För *Sjukhuset* har utförts följande histologiska undersökningar:

Digestionsorgan: *Läppar*: cancer 2 fall. *Tunga*: cancer 2 fall; angioma 2 fall. *Bucca*: granulationer 2 fall; angioma 1 fall; papilloma 1 fall. *Käk*: cancer 3 fall; granulationer 1 fall. *Pharynx*: cancer 1 fall; sarkom 1 fall. *Spottkörtel*: parotisendotheliom 2 fall; *Ventrikel*: slemhinnebitar från gastroenerostomi vid *ulcus*, 13 fall, hvaraf 6 visat frisk slemhinna, 7 kroniska förändringar; d:o vid gastropotos, 2 fall, båda med atrophie; *ulcus* 6 fall; cancer 3 fall. *Appendix*: akut inflammation i 75 fall, kronisk i 26 fall, akut och kronisk i 55 fall, inga förändringar i 16 fall. *Tunnarm*: *volvulus* 1 fall, *hernia incarcerata* 3 fall, *tuberkulös striktur* 1 fall. *Colon*: cancer 3 fall. *Rectum*: cancer 2 fall; *luetisk striktur* 1 fall; *hæmorrhoidaltumör*

1 fall. *Peritoneum*: sarkom 1 fall; tuberkulos 1 fall; nihil 1 fall. *Gallblåsa*: akut och kronisk inflammation 3 fall. Summa 232 fall.

Respirationsorgan: *Näsa*: sarkom 1 fall. *Bihålorna*: cancer anthri Highmori 2 fall. *Larynx*: tuberkulos 3 fall; cysta 1 fall; oedem 1 fall; papillom 1 fall. *Trachea*: cancer 1 fall. Summa 10 fall.

Endokrina körtlar: *struma colloides* (adenomatosa) 11 fall, d:o med akuta och kroniska inflammatoriska förändringar 2 fall; colloidcysta 3 fall; begynnande carcinös degeneration 1 fall. Summa 17 fall.

Urinorgan: *njure*: tuberkulos 6 fall; hydronephros 2 fall; pyonephros 1 fall; ruptur 2 fall. *Blåsa*: cancer 1 fall. Summa 12 fall.

Lymfkörtlar: tuberkulos 24 fall; kronisk inflammation 8 fall; akut inflammation 2 fall; cancermetastas 2 fall. Summa 36 fall.

Könsorgan ¹⁾ maskulina: *testis*: tuberkulos 7 fall; akut inflammation 4 fall; h emorrhagisk infarkt 2 fall; kryptorchism 2 fall. *Prostata*: hypertrophi 4 fall. ²⁾ feminina: *mamma*: cancer 13 fall; adenofibrom 6 fall; adenomyxofibrom 2 fall; kronisk inflammation 2 fall. *Vulva*: fibromyoma labii majoris 1 fall. *Vagina*: cancer 1 fall; cystis 1 fall. *Uterus*: skrap (+ cervixexcisioner) 27 stycken, af dessa visa 12 benigna slemhinneförändringar; 4 cancer; 3 abortrester, 1 myom, 2 polyper och 5 inga förändringar; uteruscancer 3 fall, 2 i cervix, 1 i corpus; myom 5 fall. *Adnex*: extrauterin graviditet 4 fall; salpingo-oophorit 7 fall; tuberkulos 3 fall; enkla ovarialcystor 5 fall; adenokystoma ovarii 2 fall; carcin ost d:o 1 fall. Summa 107 fall.

Bensystem och ledgångar: *Ben*: friskt ben 1 fall; tuberkulos 10 fall; akut inflammation 5 fall; kronisk 1 fall; sequester 1 fall; sarkom 4 fall; chondrom 2 fall. *Hygrom* 9 fall. *Senskidor* tuberkulos 2 fall. *Menisk* utan tydliga förändringar 1 fall. Summa 36 fall.

Hud m. m.: akut inflammation 1 fall; abscess 7 fall; tuberkulos 8 fall; actinomycos 2 fall; scleroderma 1 fall; leukæmiska underhudsförändringar 1 fall; atherom 1 fall; epidermoid 3 fall; cancrroid 5 fall; sarkom 3 fall; angiom 4 fall; lipom 3 fall. Summa 39 fall.

Diverse 11 fall.

Summa summarum 500 histologiska undersökningar för Sahlgrenska sjukhuset.

För *andra sjukvårdsinrättningar samt enskilde* ha utförts följande histologiska undersökningar:

Digestionsorgan: Läppar: cancer 3 fall; ulcus 1 fall; tuberkulos 1 fall. *Tunga:* cancer 1 fall; ulcus 2 fall; angiom 1 fall; fibrom 1 fall. *Gingiva:* inflammation 4 fall; tuberkulos 1 fall; epulid 1 fall. *Bucca:* cancer 2 fall. *Spottkörtlar:* endotelium 3 fall; sarkom 1 fall. *Ventrikel:* cancer 19 fall; ulcus 5 fall. *Duodenum:* ulcus 2 fall. *Tunn-tarm:* adenocarcinoma jejuni 1 fall. *Appendix:* akut inflammation 1 fall; kronisk 3 fall; akut och kronisk 3 fall; nihil 1 fall; tuberkulos 1 fall; sarkom 1 fall. *Colon:* cancer 3 fall; divertikel 1 fall. *Rectum:* cancer 5 fall; adenom 1 fall; hæmorrhoidaltumör 1 fall; infarkt 1 fall. *Peritoneum:* inflammation (bråcksäck) 1 fall; cancer 5 fall, hvaraf 1 i bråcksäck; sarkom 1 fall; tuberkulos 3 fall. *Lefver;* cirrhos 2 fall; gumma 1 fall. Summa 84 fall.

Respirationsorgan: Näsa: cancer 1; sarkom 1 fall; *Larynx:* inflammatoriska vegetationer 1 fall. *Lungor:* cancer 1 fall; tuberkulos 1 fall. Summa 5 fall.

Endokrina körtlar: Ductus thyreoglossus persistens 1 fall. *struma colloides* 2 fall; cancer thyreoideæ 1 fall. Summa 4 fall.

Urinorgan: njure: apostematös nephrit 1 fall. *Blåsa:* papillom 1 fall. Summa 2 fall.

Lymfväfnad: Tonsiller: actinomycos 1 fall; lymfosarkom 1 fall. *Körtlar:* kronisk inflammation 5 fall; tuberkulos 4 fall; tyfom 2 fall; difteribaciller i retroperitoneala lymfkörtlar från lik 1 fall; lymfaemi 1 fall; lymfosarkom 3 fall; cancer 7 fall. Summa 25 fall.

Könsorgan masculina: Penis: cancer 1 fall; *Testis:* inflammation 1 fall; cancer 3 fall. *Prostata:* adenomatös hyperplasi 3 fall. *Feminina: Mamma:* cancer 21 fall; adenofibrom 17 fall; myxoadenofibrom 1 fall; sarkom 2 fall; endoteliom 1 fall; kronisk inflammation 8 fall. *Vulva:* cancer lab. minoris 2 fall; papilloma labii minoris 1 fall; sarcoma labii majoris 1 fall. *Vagina:* chorionepiteliom 1 fall. *Uterus:* skrap och excisioner: benigna slemhinneförändringar 120 fall; atrofi 7 fall; cancer 15 fall; sarkom 1 fall; myom 7 fall; polyp 37 fall; abortrest 20 fall; chorionepiteliom 2 fall (bekräftade genom undersökning af exstirperad uterus); nihil 11 fall. Andra uterusförändringar: cancer 7 fall; myoma 7 fall; adenomyoma 1 fall; tuberkulos 1 fall. *Adnex:* extrauterin graviditet 3 fall; salpingo-ophorit 5 fall; tuberkulos 5 fall; adenokystoma ovarii 4 fall; d:o papilliferum 1 fall; d:o carcinomatosum 4 fall; cancer ovarii 2 fall; sarcoma ovarii 2 fall; fibroma ovarii 1 fall. Summa 326 fall.

Ben och ledgångar: Ben: kronisk inflammation 1 fall; akut d:o 1 fall; cancermetastas 1 fall; sarcom 6 fall; chondrom 2 fall; myxom 1 fall; tuberkulos 1 fall. Summa 13 fall.

Hjärna: tuberkulom 1 fall.

Hud m. m.: inflammation 8 fall; ulcus 4 fall; abscess 2 fall; tuberkulos 2 fall; actinomycos 2 fall; epidermoid 1 fall; myom 1 fall; lipom 2 fall; angiom 3 fall; cylindrom 2 fall; cancrioid 6 fall; cancer 1 fall; sarkom 3 fall; myxo-sarkom 1 fall. Summa 38 fall.

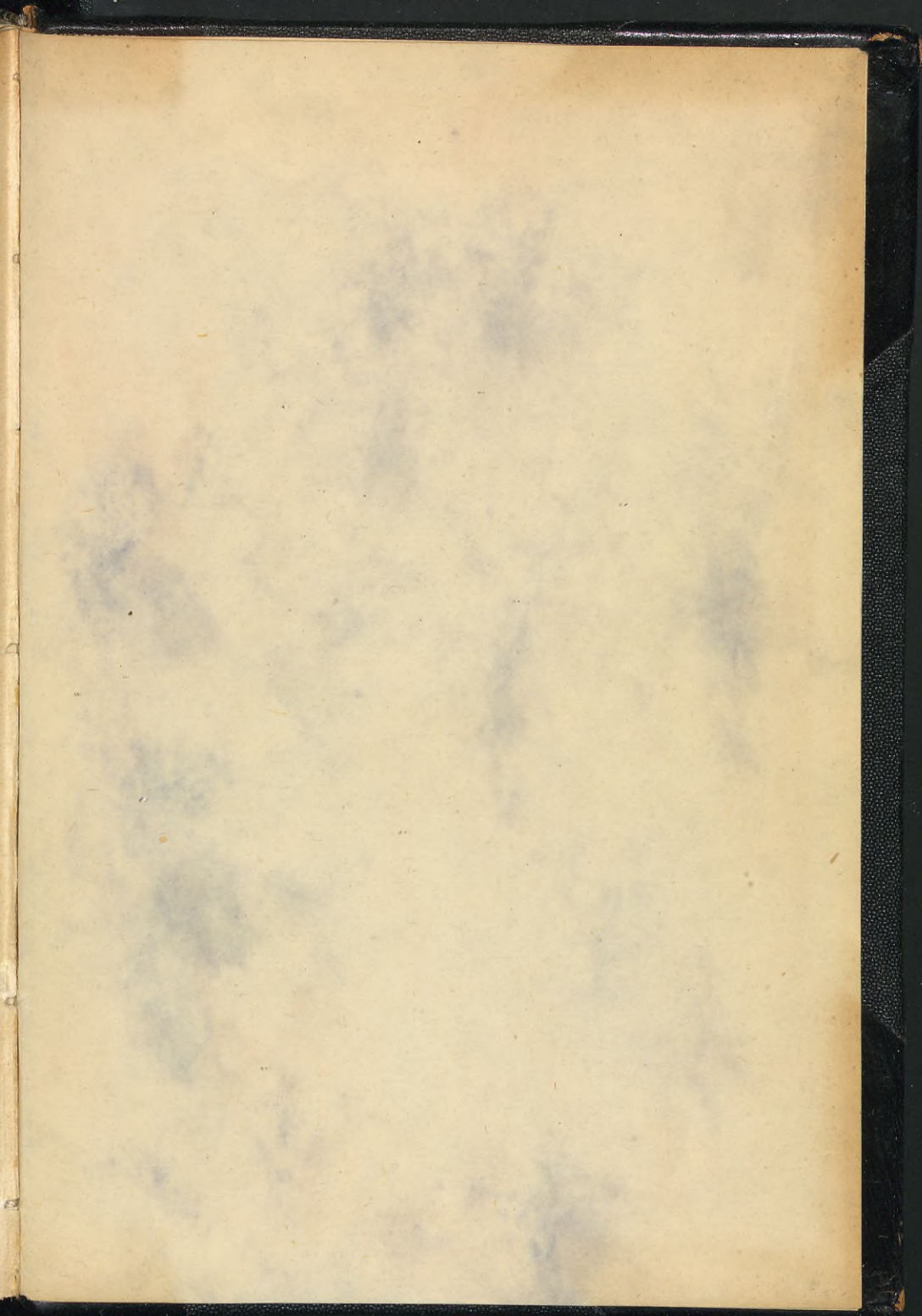
Diverse: 40 fall.

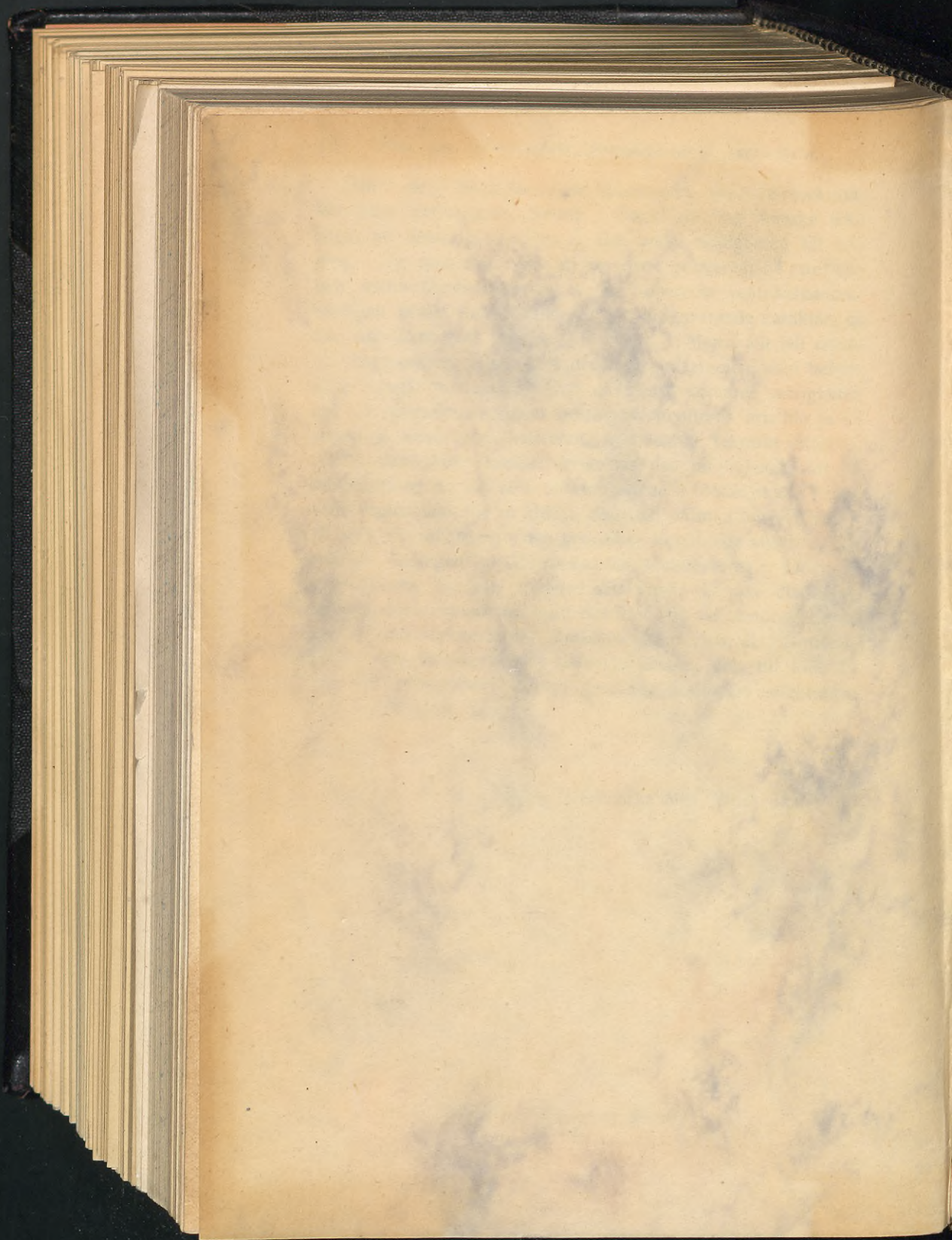
1911 års material omfattar sålunda:

Obduktioner	334 stycken
Histologiska undersökningar . .	1.138 ”
Bakteriologiska, cytologiska och serologiska undersökningar.	6.338 ”

C. O. Forselius

Prosektor.

6000023948

Göteborgs universitetsbibliotek

